

תבחינים לניטור מצב העיר

מהדורת 2014

עיר ללא הפסקה

תבחינים לניטור מצב העיר ↙

עיריית תל-אביב-יפו
מנהל ההנדסה, היחידה לתכנון אסטרטגי
טל. 03-5217057, פקס. 03-5217408
דוא"ל: s_plan@tel-aviv.gov.il
כתובת: שד' בן גוריון 68, תל-אביב-יפו

עיצוב: דנה ודן עיצוב גרפי, תל-אביב
נדפס בישראל 2014

תוכן העניינים

עמי

4 תקציר

9 מבוא

17 קו אסטרטגי 1: מרכז כלכלי ותרבותי

תמונת עתיד: מרכז כלכלי מטרופוליני וארצי

1. ריכוז בנקים ישראלים ובינלאומיים

2. הכנסה מקומית גולמית לנפש

3. מועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים

תמונת עתיד: בירה תרבותית עם תרבות לכל

4. א. אירועי תרבות: הצגות תיאטרון, קונצרטים, מופעי מחול

4 ב. מוזיאונים

תמונת עתיד: מרכז להשכלה גבוהה

6. השכלה על-תיכונית במזרח העיר ובדרומה

35 קו אסטרטגי 2: עיר לכל תושביה

תמונת עתיד: עיר אטרקטיבית למגורים

7. דירות חדשות

8. דירות חדשות - השוואה לערים אחרות במטרופולין

9. שדרוג דירות

10. שביעות רצון כללית מאזור המגורים

תמונת עתיד: עיר לכל החיים

11. גודל האוכלוסייה

12. התפלגות גילאים

13 א. ילדים

13 ב. בני 3-0 במעונות יום ציבוריים

14. ילדים וקשישים

15. משקי בית עם ילדים

תמונת עתיד: חינוך איכותי ושוויוני

16. זכאות לתעודת בגרות

17. נשירת בני נוער

תמונת עתיד: שוויון הזדמנויות וצמצום פערים

18. השכלה באזורי העיר

19. מחירי דירות

20. פער דיגיטלי

21. ילדים בטיכול פקדי סעד

עמי

22. נוער עברייני

23. ילדים מתחת לקו העוני

תמונת עתיד: חיזוק הקהילתיות

25. פעילות התנדבותית בקהילה

26. קהילתיות

תמונת עתיד: טיפוח הפלורליזם

27. ייצוג מגזרי אוכלוסייה בניהול העירייה

תמונת עתיד: עירייה ממוקדת לקוח

28. שביעות רצון ממוקדי השירות

תמונת עתיד: עיר עצמאית

29. הכנסות עצמיות של העירייה

30. העברת סמכויות משרדי ממשלה לעירייה

תמונת עתיד: שיתוף פעולה מטרופוליני

31. קידום שיתופי פעולה חוצי גבולות מוניציפליים

תמונת עתיד: סביבה עירונית אטרקטיבית

תמונת עתיד: איזון בין בנייה מרקמית משמרת לבנייה לגובה

32. בנייה לגובה באזור "העיר הלבנה" על פי הכרזת אונסק"ו

תמונת עתיד: מרחב ציבורי מפותח

33. היקף השטחים הפתוחים

34. שביעות רצון מהשטחים הירוקים באזור המגורים

36. שיפוץ בניינים

37. הולכי רגל ברחובות העיר

תמונת עתיד: תחבורה בת-קיימא רב אמצעית ויעילה

40. כיצול נסיעות

41. תחבורה ציבורית

42. שביעות רצון מהתחבורה הציבורית באזור המגורים

43. חניונים

תמונת עתיד: שיפור איכות הסביבה

44. כלי רכב של העירייה המונעים בדלקים חלופיים

45. זיהום אוויר

47. שביעות רצון מהניקיון באזור המגורים

48. מיחזור פסולת

צילי בר-יוסף- מנהלת היחידה לתכנון אסטרטגי

תמי גבריאלי- מנהלת היחידה לתכנון אסטרטגי עד מאי 2013

אטל פרידמן- מנהלת המרכז למחקר חברתי-כלכלי

גידו סגל- מנהל התכנית האסטרטגית, היחידה לתכנון אסטרטגי

מיכל טאוסיג-מרכזת פרויקט התכנים, היחידה לתכנון אסטרטגי

עודד גינוסר- מתכנן בכיר, היחידה לתכנון אסטרטגי

רח בלנרו- רכז בכיר סקרים ומחקרים, המרכז למחקר כלכלי-חברתי

מהיחידה לתכנון אסטרטגי:

צילי בר-יוסף

חדוה פיניש

גידו סגל

עודד גינוסר

מיכל טאוסיג

עלמא צור-רביבו

גל לדרר

דניאל בר-און

מהמרכז למחקר כלכלי-חברתי:

אטל פרידמן

רח בלנרו

לאה אשוח

קרן-אור פיש

שירית דרמן

ד"ר סימונה שכטר גלכוב

דפנה וילנאי

עוד סיפקו נתונים וסייעו בכיתוחם:

מיכל זיו- פי.גיי.אל. הנדסה ותכנון תחבורה בע"מ

יאיר אסף שפירא - מכון ירושלים, בתודה מיוחדת.

ועדת היגוי

צוות עבודה

תל-אביב-יפו היא חלוצת הערים בישראל המנסחת לעצמה בתכנית אסטרטגית חזון להתפתחותה ובוחנת בצורה אמפירית באיזו מידה היא צועדת במסלול המקרב אותה אליו. מהבחינה הזאת נמצאת תל-אביב-יפו בחזית הידע והתכנון העולמי בדומה לערים חשובות בעולם כמו לונדון, טורונטו ואחרות.

מסמך זה מציג שורה של תבחינים (אינדיקטורים) לניטור מצבה של העיר תל-אביב-יפו. התבחינים לא נועדו לבחון את תפקוד העירייה אלא את התקדמות העיר לקראת מימוש חזונה. בחזונה מבקשת תל-אביב-יפו להמשיך ולשמור על מרכזיותה במטרופולין ובמדינה ולהיות עיר עם הפנים לתושביה. החזון מורכב משתי מסגרות: האחת כוללנית, המציגה תמהיל מדיניות

משולבת לפיתוחה של העיר. השנייה, מסגרת פרטנית בעלת ארבעה קווים אסטרטגיים ראשיים המבטאים את החזון, כשלכל קו אסטרטגי מספר תמונות עתיד. לכל תמונת עתיד מפורטים קווי המדיניות לפיהם יונחה הפיתוח העירוני.

לכל תמונה מתמונות העתיד פותחו מספר תבחינים שנועדו לבחון את השינויים בתחומה, בסך הכל כ-50 תבחינים נועדו לנטר את מצב העיר לאור החזון. התבחינים הם "סמנים" המאותתים על שינויים חיוביים או שליליים שחלים בעיר לאורך זמן, ומשמשים כלי מדידה המאפשרים לקובעי המדיניות בעיר, כמו גם לציבור הרחב ולאנשי המקצוע, לבחון את מצבה של תל-אביב-יפו ביחס לחזון העירוני.

להלן עיקרי הממצאים:

קו אסטרטגי 1: מרכז כלכלי ותרבותי תמונות העתיד המרכיבות קו זה: מרכז כלכלי מטרופוליני; מרכז להשכלה; ובירה תרבותית.

מהתבחינים נראה כי ככלל, העיר מחזקת את מעמדה המרכזי בתחומי הכלכלה, התרבות וההשכלה בהתאם לחזון. התוצאות שהתקבלו בשתי מהדורות התבחינים מעידות כי העיר אכן מתפקדת כמרכז כלכלי, בהתאם לתמונת העתיד שהציבה לעצמה: העיר שומרת על מעמדה כמקום מושבן העיקרי והכמעט בלעדי של הנהלות בנקים בארץ; העיר מובילה בפער משמעותי ביחס לערים אחרות בהכנסה המקומית הגולמית לנפש, וכן שומרת על שיעור גבוה של מועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים ביחס לערים אחרות בארץ.

תוצאות טובות התקבלו גם בתבחין הבוחן את ההשכלה העל תיכונית במזרח העיר ובדרומה: מאז הקמת מכללת תל-אביב-יפו ביפו בשנת 2004 ניכרת עליה חדה במספר הסטודנטים הלומדים בדרום העיר.

בבחינת תפקודה של העיר כבירה תרבותית נמצא כי היא שומרת על שיעור יציב למדי של כרבע מכלל המבקרים במוזיאונים בישראל מאז 2001; יחד עם זאת, בשנים האחרונות גדל נפח הפעילות התרבותית בערים אחרות, דבר המתבטא בירידה באחוז המבקרים באירועי תרבות בתל-אביב-יפו מקרב המבקרים באירועי תרבות בכלל ישראל.

האתגר של תל-אביב-יפו בשנים הבאות הוא לשמר את מעמדה הכלכלי והתרבותי בארץ ובמטרופולין.

קו אסטרטגי 2: עיר לכל תושביה תמונות העתיד המרכיבות קו זה: עיר אטרקטיבית למגורים; עיר לכל החיים; חינוך איכותי ושוויוני; שוויון הזדמנויות; חיזוק הקהילתיות.

תבחיני הקו האסטרטגי השני מצביעים על כך שהעיר הצליחה להתקדם באופן חלקי לקראת היעדים הרלוונטיים. בחלק מתמונות העתיד הושגה התקדמות, בעוד שלגבי אחרות לא חלה התקדמות חיובית או חד משמעית לעבר היעד.

תבחיני תמונת העתיד של "עיר אטרקטיבית למגורים" מצביעים על מידה גבוהה של התקדמות: בשנים האחרונות נוספו לעיר דירות חדשות רבות ביחס למחצית הראשונה של העשור, ובסיכום רב שנתי (2011-2000) נמצא כי בתל-אביב-יפו נבנה המספר הרב ביותר של דירות חדשות בהשוואה לערים אחרות במטרופולין. עם זאת, אנו למדים שהמחיר הממוצע לדירה בעיר כמעט הכפיל את עצמו משנת 2007 עד שנת 2012.

בכמה מהתבחינים נמצאו נתונים חיוביים במוצק כלל-עירוני, אך יחד עם זאת נמצא כי קיימים פערים משמעותיים בין אזורי העיר: כך בכל הנוגע לשדרוג הדירות על ידי הרחבות או תוספת קומות, נמצא כי התוספות הכוללות של שטחים אלו עולה עם השנים, אך רק אחוז קטן של שדרוגים מתרחש במזרח ובדרום

העיר. גם מידת שביעות הרצון הכלל עירונית עולה בהדרגה עם השנים, עד שהגיעה בשנים האחרונות לכ-88% מתושבי העיר, אך התגלו פערים גדולים ברמת שביעות הרצון בין אזורי העיר השונים: בדרום העיר היא נמוכה באופן משמעותי מאשר בצפונה. תמונת העתיד של חיזוק הקהילתיות נמצאת אף היא בטווח השגה. התבחינים מראים, שמעל 50% מתושבי העיר חשים מידה מסוימת של קהילתיות, וזאת במידה דומה בכל אזורי העיר. עם זאת, מידת המעורבות הקהילתית של תושבי העיר, הנבחנת על ידי פעילות התנדבותית, אינה יציבה, ומשתנה משנה לשנה.

בנוגע לבדיקת הצלחת מימוש תמונת העתיד של שוויון הזדמנויות התקבלו תוצאות אמביוולנטיות. מחד, נמצאו פערים משמעותיים בין האזורים בתחומים שונים: ברמת השכלה נמצא פער של כ-40% בין צפון העיר ודרומה בשיעור בעלי תואר אקדמי מקרב תושבי האזור; במחירי הדיור קיים פער גדול, פי 2.5 לערך, במחירי הדירות בדרום ובמזרח ובין מחיריהן בצפון ובמרכז העיר. מאידך, הפערים בין האזורים בשיעורי השימוש במחשב מצטמצמים. כמו כן נמצא צמצום פערים בתבחינים המודדים את שוויון ההזדמנויות בקרב הדור הצעיר: שיעור הילדים בטיפול פקדי סעד מצטמצם עם השנים, אם כי עדיין נותר גבוה מהשיעור באוכלוסייה הכללית בישראל; היקף העבריינות בקרב הנוער ממשיך להצטמצם; ומספר הילדים מתחת לקו העוני נמוך באופן משמעותי מהמוצע הארצי.

תבחיני תמונת העתיד של "חינוך איכותי ושוויוני" מראים כי העיר מתקדמת לעבר תמונת עתיד זו באופן חלקי: נמצא כי שיעור הזכאות לתעודת בגרות בתל-אביב-יפו גבוה יותר מזה שבערים בעלות מדד טיפוח דומה, ונמצא במגמת עלייה; כמו כן נמצא כי שיעור הנשירה בקרב כלל תלמידי העיר יורד במהלך השנים, אך נמצאו פערים גדולים באחוזי הנשירה בין אזורי העיר השונים. בדרום העיר ובמזרח עלו אחוזי הנשירה, בעוד שביפו חל צמצום ניכר באחוזי הנשירה בשנים האחרונות.

בתמונת העתיד "עיר לכל החיים" הוצב יעד של גידול אוכלוסיית הילדים. במהדורת 2014 נמצא שאוכלוסיית הילדים בתל-אביב-יפו קטנה משמעותית מאוכלוסיית הילדים בישראל, בעיקר באזור מרכז העיר. בעוד שמאז 1995 ניכר גידול מסוים באוכלוסיית הילדים בני 4-0, אוכלוסיית הילדים בני 14-5 הצטמצמה מעט עם השנים. גם בכל הנוגע ליחס בין מספר הילדים והקשישים - היחס בעיר נמוך מזה שבכלל מטרופולין תל אביב.

התבחין הבודק את השגת היעד של "טיפוח הפלורליזם" מעיד כי לא כל מגזרי האוכלוסייה מיוצגים במועצת העיר ובהנהלת העירייה באופן המשקף את חלקם באוכלוסיית העיר.

האתגר של תל-אביב-יפו בשנים הבאות הוא לשמר את האטרקטיביות והקהילתיות, להמשיך לפעול לצמצום הפערים וטיפוח הפלורליזם בקרב תושביה, ולפעול להגדלת אוכלוסיית הילדים בעיר.

קו אסטרטגי 3: ממשל עם הפנים לאזרח

תמונת העתיד המרכיבות קו זה: עירייה ממוקדת לקוח; עיר עצמאית; שיתוף פעולה מטרופוליני.

תבחיני קו אסטרטגי זה מעידים כי בתחום השירות והעצמאות הכלכלית העיר מצליחה להתקרב ליעדים שהציבה לעצמה. נראה שעיריית תל-אביב-יפו מצליחה לקיים את תמונת העתיד של התנהלות כ"עירייה ממוקדת לקוח", וברוב המקרים קיימת שביעות רצון גבוהה ממוקדי השירות של העירייה.

כמו כן העצמאות הכלכלית של העיר גבוהה באופן יחסי לערי ישראל, ההכנסות העצמיות של העירייה גבוהות בהשוואה לערים הגדולות, ושיעור ההכנסות העצמיות מסך התקציב הוא הגבוה בארץ (88%). יש לשים לב לכך שמאז שנת 2000 קצב הגידול בהכנסות העצמיות של העירייה הולך וקטן.

בכל הנוגע לעצמאותה המנהלתית של העירייה, סבורים רוב מנהליה הבכירים, כי יש מקום להעביר לידי העירייה סמכויות הנמצאות בידי הממשלה. כמו-כן, רוב המנהלים סבורים שיש להגדיל את שיתוף הפעולה עם הערים השכנות.

האתגר של תל-אביב-יפו בשנים הבאות הוא לשמר את השירות הטוב לתושב, ואת עצמאותה הכלכלית. כמו כן עליה לפעול להאצלת סמכויות ממשלתיים ולהרחבת שיתופי פעולה מטרופוליניים.

קו אסטרטגי 4: סביבה עירונית אטרקטיבית

תמונת העתיד המרכיבות קו זה: איזון בין בנייה מרקמית משמרת לבנייה לגובה; מרחב ציבורי מפותח; חזרה לרחוב העירוני; תחבורה בת קיימא, רב אמצעית ויעילה; שיפור איכות הסביבה.

מתוצאות התבחינים ניתן ללמוד כי העיר מתקדמת להשגת מטרתה בתמונת העתיד הנוגעות לאיכות הרקמה העירונית והמרחב הציבורי ותפקודו; בנושאי תחבורה בת קיימא ואיכות הסביבה - ממצאי התבחינים מעודדים, אך עדיין קיים מקום לשיפור.

נמצא שהאיזון בין בנייה מרקמית ובנייה גבוהה בתחומי העיר הלבנה נשמר; ברובם של תבחיני תמונת העתיד של "המרחב הציבורי המפותח" התקבלו תוצאות טובות: ישנו גידול בהיקף השטחים הפתוחים המפותחים על ידי העירייה ושביעות הרצון של התושבים מכמות השטחים הפתוחים באזור מגוריהם גדלה עם השנים; לעומת זאת, בבדיקת מצב שיפוץ הבניינים נמצא כי מאז פעילות שיא של שיפוץ בשנת 2007 חלה ירידה בהיתרים לשיפוץ בניינים. כמו כן, רובם המוחלט של שיפוצי הבניינים מתרחשים באזור מרכז העיר ורק בניינים מעטים משופצים באזורים אחרים.

ספירות הולכי הרגל, המהוות אינדיקציה לתמונת העתיד של "חזרה לרחוב העירוני", מראות כי רחובות רבים בעיר שוקקים ומלאים בהולכי רגל, בחלקם גם בשעות הלילה המאוחרות.

מבוא

מטרת התבחינים היא ניטור מצב העיר לאור חזון העיר. חזונה של העיר הוא להמשיך ולשמור על מרכזיותה במטרופולין ובמדינה, ולהיות עיר עם הפנים לתושביה.

החזון מורכב משתי מסגרות: האחת כוללנית, ומציגה תמהיל של מדיניות משולבת לפיתוחה של העיר. השנייה, מסגרת פרטנית בעלת ארבעה קווים אסטרטגיים המבטאים את החזון. לכל אחד מהקווים האסטרטגיים כמה תמונות עתיד. לכל תמונת עתיד, קווי מדיניות שעל פיהם יונחה הפיתוח העירוני.

מסמך זה מציג שורה של תבחינים לניטור מצב העיר תל-אביב - יפו לאור החזון שגובש במסגרת התכנית האסטרטגית לעיר. גיבוש התבחינים הוא חלק מהשלב השלישי בתכנית, שלב ההטמעה.

בשלב הראשון, שלב פרופיל העיר, נערך ניתוח של מצב העיר, תחילה בקבוצות דיון בהשתתפות כ-600 תושבים ואנשים אחרים שמקבלים את שרותי העיר ובהמשך בעבודות רקע שצוות התכנית הכין. מסמך פרופיל העיר, שהתפרסם באוקטובר 2002 סיכם את מצב העיר כפי שהשתקף בקבוצות הדיון ובעבודות הרקע.

בשלב השני, גובש חזון לעיר, תחילה בקבוצות דיון שבהם השתתפו כ-300 איש ובהמשך בעבודה של הצוות המקצועי. החזון פורסם ולאחר קבלת משוב מהציבור הוא אושר על ידי העירייה בשנת 2004.

בשלב השלישי, שלב ההטמעה, החזון החל להנחות את עבודת העירייה ובמקביל הוכן כלי למעקב ובקרה, המוצג בעבודה זאת.

גם תבחיני איכות הסביבה מצביעים על מפנה חיובי, עם מגמת ירידה בכל הסוגים של מזהמי האוויר, ועלייה בשיעור הפסולת הממוחזרת, שבשנת 2012 הגיעה לשיעור של 56% מהיעד שנקבע בחזון העיר. החולשה הבולטת בתמונת איכות הסביבה היא שביעות רצון התושבים מניקיון אזור מגוריהם, במיוחד בקרב תושבי דרום העיר.

האתגר של תל-אביב-יפו בשנים הבאות הוא לפעול ככל יכולתה להשיג את תמונת העתיד של תחבורה בת קיימא על ידי שינוי פיצול הנסיעות; לשפר את איכות הסביבה על ידי שיפור הניקיון, במיוחד בדרום העיר, ולהביא להגדלת מספר המבנים המשופצים בכל אזורי העיר.

חזון התחבורה בת הקיימא עדיין רחוק, אך התבחינים מצביעים על מפנה חיובי: שטח השירות של קווי האוטובוסים הנוסעים בתדירות גבוהה (מניח רצועה במרחק של 300 מטר משני צידי מסלול הקו) - גדל ב-2012, ומעניק שירות לכ-60% מאוכלוסיית העיר; כ-70% מתושבי העיר מרוצים (במידה בינונית ומעלה) מהתחבורה הציבורית באזור מגוריהם; נתון מעודד במיוחד הוא כי בין 2010-12 חל גידול של 50% במספר הרוכבים באופניים למקום עבודתם וללימודים, וכן חל גידול בשיעור המשתמשים באוטובוסים. עם זאת נמצא כי שיעור גבוה של תושבים מגיעים למקום עבודתם וללימודים ברכב פרטי, ובמקביל יורד שיעור ההולכים ברגל למקום עבודתם וללימודים.

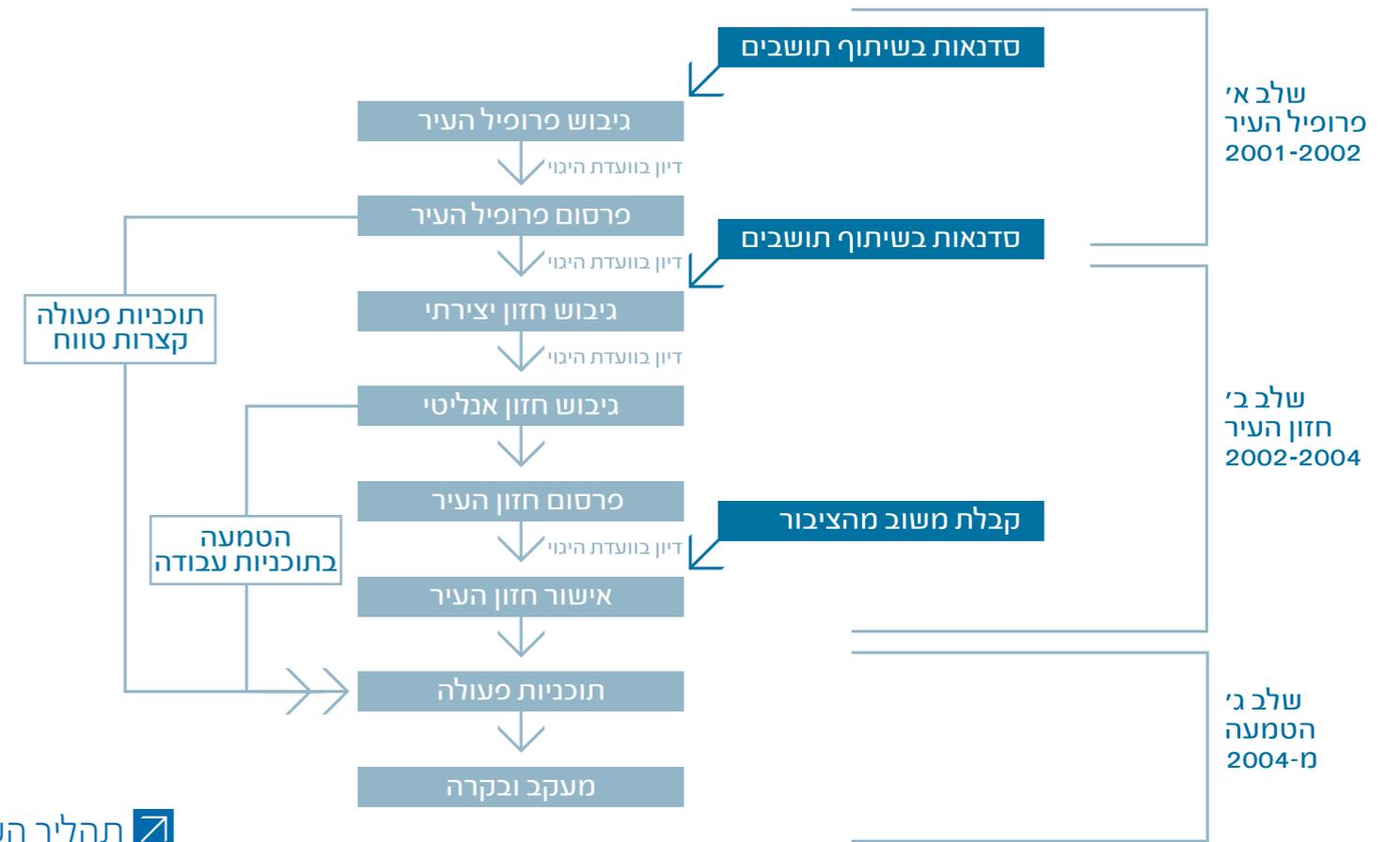
הקווים האסטרטגיים ותמונות העתיד:

קו אסטרטגי 3 - ממשל עם הפנים לאזרח
 עירייה ממוקדת לקוח
 שיתוף והשתתפות תושבים
 עיר עצמאית
 שיתוף פעולה מטרופוליני

קו אסטרטגי 4 - סביבה עירונית אטרקטיבית
 איזון בין בנייה מרקמית לבניה גבוהה
 עירוב שימושים מושכל
 מרחב ציבורי מפותח
 חזרה לרחוב העירוני
 עיר פתוחה לים
 תחבורה בת-קיימא רב-אמצעית ויעילה
 שיפור איכות הסביבה וקיימות

קו אסטרטגי 1 - מרכז כלכלי ותרבותי
 מרכז כלכלי מטרופוליני וארצי
 בירה תרבותית עם תרבות לכל
 מרכז להשכלה גבוהה

קו אסטרטגי 2 - עיר לכל תושביה
 עיר אטרקטיבית למגורים
 עיר לכל החיים
 שוויון הזדמנויות וצמצום פערים
 חינוך איכותי ושוויוני
 חיזוק הקהילתיות
 טיפוח פלורליזם

שינויים ועדכונים

במהדורה זו חלו מספר שינויים ביחס למהדורה הקודמת (מהדורת אפריל 2010).
להלן פירוט השינויים:

מספר ושם התבחין	מהות השינוי	סיבת השינוי
5 - מגוון היצע תרבות	הוסר	נמצא כי אינו יעיל כתבחין וכי קיימות במתודולוגיה לתבחין זה הטיות רבות. בנוסף - עיתון עכבר העיר ששימש במהדורה הקודמת נסגר.
12 - בני 3-0 במעונות יום ציבוריים	שינה מספרו לתבחין 13ב	חלק משינוי כולל של תבחינים בנושא דמוגרפיה וילדים. במסגרת השינוי, נוסף במהדורה זו תבחין (מס' 12) ששמו 'התפלגות גילאים' שלא היה קיים במהדורה קודמת.
13 - ילדים	שינה מספרו לתבחין 13א	
18 - הכנסה	הוחלף ל'השכלה'	משנת 2010 הפסיק הלמ"ס לפרסם את נתוני ההכנסה לפי אזור בעיר, ולכן החל ממהדורה זו, ישמשו נתוני ההשכלה של התושבים כתבחין למידת אי השוויון בעיר.
24 - הצבעה בבחירות המקומיות	הוסר זמנית במהדורה זו	בעת העבודה על מהדורה זו טרם התקבלו הנתונים על שיעור ההצבעה בבחירות המקומיות שהתקיימו באוקטובר 2013.
35 - שדרוג רחובות	הוסר	נמצא כי אינו יעיל כתבחין, כיוון שהוא מודד את עבודות העירייה ולא את מצב העיר. הצלחתם של הרחובות העירוניים תתבטא במגוון תבחינים אחרים, וביניהם תבחין 37 - הולכי רגל ברחובות העיר.
38 - הטיילת	הוסר	נמצא כי אינו יעיל כתבחין, כיוון שהוא מודד את עבודות העירייה ולא את מצב העיר. הצלחת הטיילת תתבטא בין היתר בתבחין 37 הולכי רגל בעיר. מעבר לכך - שיפוץ טיילת תל אביב והסדרת שביל אופניים לאורכה הושלם כמעט לכל אורך החוף, ובכך הגיע המעקב אחר הפרויקט למיצוי.
39 - הולכי רגל בטיילת	אוחד עם תבחין 37	במסגרת תבחין 37 - הולכי רגל ברחובות העיר, מובאים נתונים לגבי הולכי רגל בכ- 53 נקודות ברחבי העיר, לרבות טיילת הרברט סמואל.

לכל אחת מתמונות העתיד נקבעו מספר תבחינים (אינדיקטורים) שנועדו לבחון את השינויים בתמונת העתיד מעת לעת. התבחינים הם למעשה כלי מדידה שמאפשרים לקובעי המדיניות בעיר, כמו גם לציבור הרחב ולאנשי המקצוע, לבחון את מצבה של תל-אביב-יפו ביחס לחזון שעוצב לעיר. התבחינים מהווים "סמנים" המאותתים על שינויים שחלים בעיר. יש לזכור שהתבחין מצביע על המגמות הכלליות בנושאים שונים ומשמש כנורת אזהרה המחייבת בדיקה מעמיקה, אם היא נדלקת. בדיקה מעמיקה תאפשר למצוא את המקור למגמה ואת המדיניות שיש לנקוט.

התבחינים המוצגים להלן נבחרו מתוך מספר גדול של תבחינים שהוצעו במהלך העבודה ונדונו בועדת העבודה המשותפת לצוות היועצים, ליחידה לתכנון אסטרטגי במינהל ההנדסה ולנציגי האגפים הרלבנטיים בעירייה.

תבחינים טובים צריכים להיות רלבנטיים למדיניות שנקבעה, פשוטים להבנה, ברי תוקף ואמינים, ועליהם לשקף נכונה את העובדות. כמו-כן עליהם להיות בעלי יכולת השוואה סדרתית, זמינים לשימוש מבחינת הנגישות לנתונים, רגישים לשינויים, זוכים לתמיכה ציבורית וקבילים בעיני מקבלי ההחלטות.

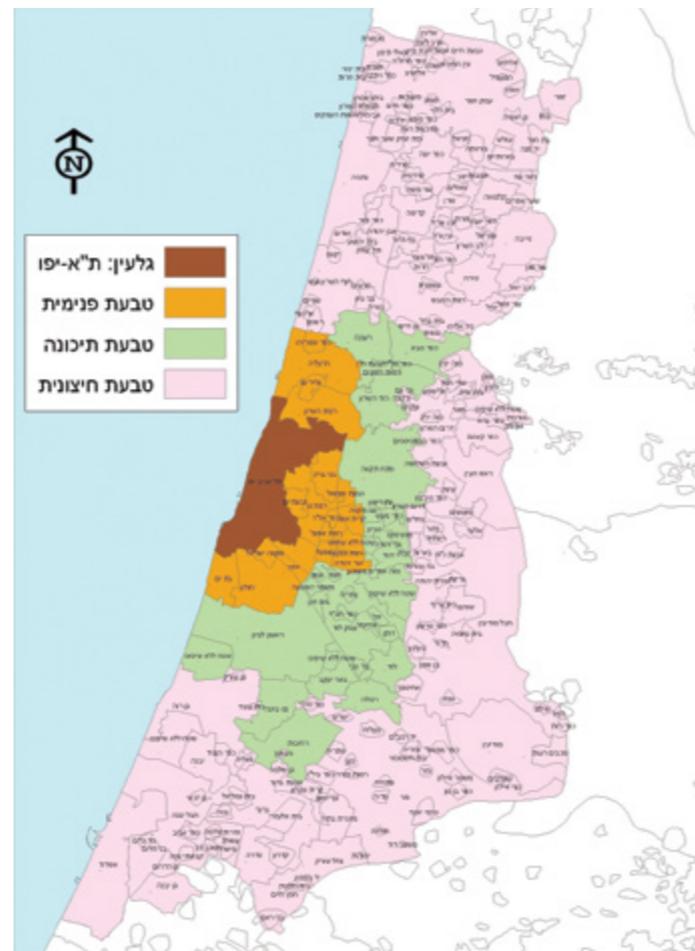
חשוב להדגיש ולציין שהתבחינים אינם מיועדים לבחון את פעולות העירייה או את תפקודה, אלא לבחון את מצבה של העיר והאם היא צועדת ומתקדמת בפיתוחה בהתאם לחזון שנקבע על-ידי תושבי העיר, ראשיה ומתכנניה.

תל-אביב-יפו היא חלוצת הערים בישראל הנוקטת בתהליך המתואר, דהיינו מנסחת לעצמה חזון ומנסה בצורה מדעית לבחון באיזו מידה היא צועדת במסלול שנקבע עבורה בחזון. מהבחינה הזאת נמצאת תל-אביב-יפו בחזית הידע והתכנון העולמי בדומה לערים חשובות בעולם כמו לונדון, טורונטו ואחרות שאף הן נקטו בהליך דומה. שילוב תבחינים ככלי הערכה להשגת יעדים מוצהרים או מימוש תכניות מקובל כיום בעולם התכנון העירוני והאזורי.

יש לציין כי בשל מגבלות המקורות, רמת העדכון של רוב התבחינים מגיעה עד 3-1 שנים לפני מועד פרסום המהדורה (טווח הזמן משתנה לפי סוג המקור). למרות זאת, הניטור התדיר והרציף מאפשר ליצור סדרה עיתית המזהה מגמות שינוי במצבה של העיר.

בנוסף לשינויים המצויינים לעיל, קיימים במהדורה זו שינויים נוספים, בקנה מידה קטן יותר, הנובעים מאילוצים שונים כגון שינוי בשיטות המדידה או בסקרי הלמ"ס ועוד כיוצא באלו. שינויים מסוג זה מפורטים בכל אחד מהתבחינים, תחת הכותרת "הערות למהדורה 2013".

מפת מטרופולין תל אביב

מטרופולין - ריכוז של ערים, מועצות מקומיות ומועצות אזוריות, אשר שטחן יוצר רצף פיזי, ואשר קיימים ביניהן קשרים כלכליים, חברתיים ותרבותיים.

מטרופולין תל-אביב-יפו - תל-אביב-יפו היא מרכז המטרופולין המשתרע מנתניה בצפון ועד אשדוד בדרום. איזור המטרופולין מתחלק לגלעין, לטבעת פנימית, לטבעת תיכונה ולטבעת חיצונית:

גלעין המטרופולין: העיר תל-אביב-יפו.

הטבעת הפנימית של המטרופולין: מחוז תל-אביב, הכולל את בת-ים, חולון, אזור, אור יהודה, קריית אונו, מועצה אזורית אפעל, גבעתיים, רמת גן, בני ברק, רמת השרון והרצליה.

הטבעת התיכונה של המטרופולין: ראשון לציון, עמק יהוד, פתח תקווה, הוד השרון, כפר סבא, רעננה וכמה מועצות אזוריות.

הטבעת החיצונית של המטרופולין: יתר הערים והמועצות האזוריות שבמטרופולין.

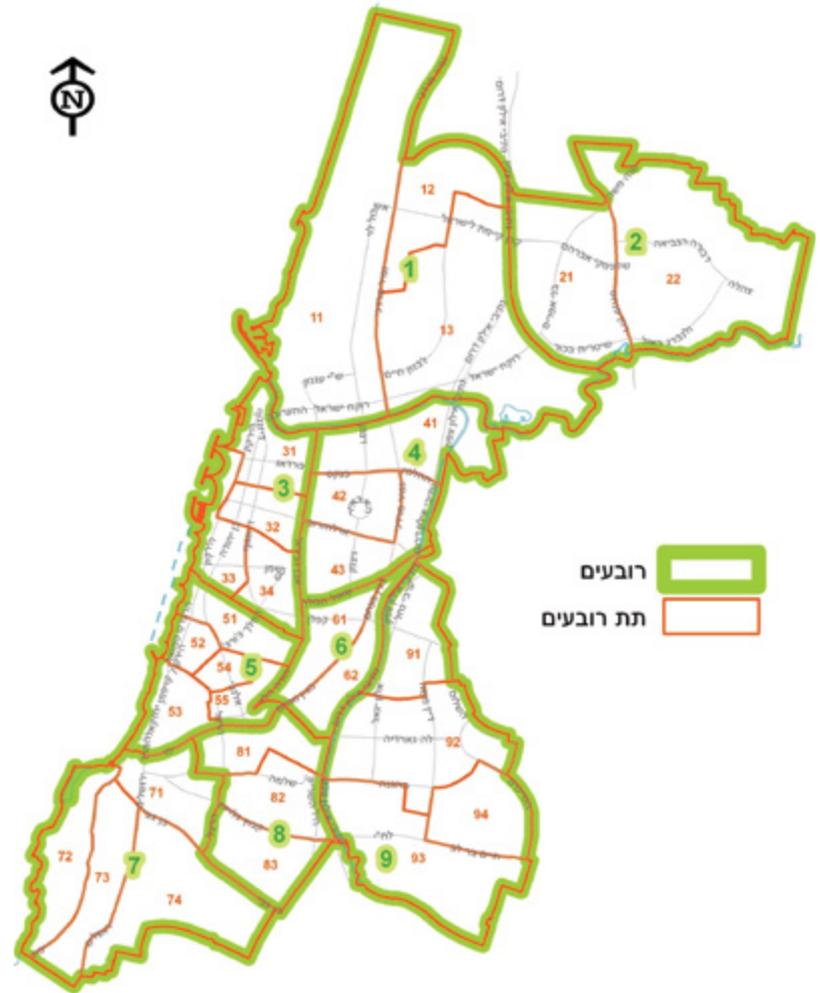
רובע: יחידת שטח שנוצרת מחלוקה גאוגרפית סטטיסטית של יישובים עירוניים שבהם 100,000 תושבים ומעלה. בכל רובע יש בממוצע 15,000-40,000 תושבים. רובע כולל בדרך כלל כמה תת-רבעים שבניהם רצף טריטוריאלי.

משק בית - קבוצת אנשים המתגוררים בדירה אחת ומנהלים תקציב משותף.

- התבחינים בנויים במתכונת אחידה הכוללת:
 - תאור ומהות** - תאור כללי של מטרת התבחין ושל דרך המדידה.
 - מדידה והשוואה** - פירוט אופן המדידה, עתות המדידה ובסיסי ההשוואה.
 - מגמות עיקריות** - תאור מילולי וגראפי של הממצאים העיקריים.
 - שיטת החישוב** - דרך חישוב התבחין ופירוט מגבלות התבחין.
 - מקור הנתונים.**

בדומה לחזון העיר בנוי מסמך זה לפי קווים אסטרטגיים ותמונות עתיד. לכל תמונת עתיד נבחרו תבחין או מספר תבחינים המודדים עד כמה תל-אביב-יפו מתקדמת לעבר אותה תמונת עתיד. התבחינים שנבחרו מתמקדים בקווי המדיניות העיקריים של תמונת העתיד.

לכל תמונת עתיד מוצגים מספר תבחינים ומפורט הרציונאל לבחירתם כמייצגים את המהות העיקרית של תמונת העתיד, הקו האסטרטגי וחזון העיר.

תל-אביב-יפו מחולקת מבחינה מינהלית לתשעה רובעים:

רובע 1: עבר הירקון - צפון-מערב.

רובע 2: עבר הירקון - צפון-מזרח

רובע 3: הצפון הישן - ממערב לאבן-גבירול.

רובע 4: הצפון החדש - ממזרח לאבן-גבירול.

רובע 5: לב העיר, נווה צדק וכרם התימנים.

רובע 6: הגדה המערבית שלאורך האיילון.

רובע 7: יפו.

רובע 8: דרום העיר - דרומית לדרך יפו.

רובע 9: מזרח העיר - מזרחית לאיילון.

בהצגת התבחינים ההתייחסות היא לעיתים ע"פ האזורים הבאים:

צפון - רובעים 1 ו-2.

מרכז - רובעים 3, 4, 5, ו-6

דרום - רובעים 7 ו-8

מזרח - רובע 9

קו אסטרטגי 1

מרכז כלכלי ותרבותי

שמירה על מעמדה המוביל של תל-אביב-יפו כמרכז כלכלי, תרבותי, מטרופוליני וארצי
תוך חיזוק מעמדה והפניית המשאבים לשיפור איכות החיים העירוניים של תושביה ומבקריה.

תמונת עתיד: מרכז כלכלי מטרופוליני וארצי

תל-אביב-יפו תפעל לחיזוק מעמדה כמנוע של המשק הישראלי וכמרכז למוסדות הכלכלה והתרבות המובילים של המדינה. תרומתה לתוצר הלאומי תוסיף להיות כי שלושה ממשקלה באוכלוסייה והכנסותיה יופנו לשיפור איכות החיים בעיר.

תבחינים:

1 ריכוז בנקים ישראלים ובינלאומיים

2 הכנסה מקומית גולמית

3 מועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים

מהות התבחינים:

מטרתם של התבחינים היא לבחון את מקומה הכלכלי של העיר ביחס למדינה. אחד מקווי המדיניות העיקריים להבטחת המרכזיות הכלכלית של העיר הוא לחזק אותה כמרכז פיננסי, מרכז לניהול עסקים מובילים המלווה במערך תומך של שירותים עסקיים. התבחין הראשון בוחן את מרכזיות העיר מהיבט זה. הבחינה של ההכנסה הגולמית בתל-אביב-יפו מבודדת משתנה המהווה מרכיב חשוב בתוצר המקומי. שמירת מקומה של תל-אביב-יפו ביחס לערים אחרות ולכלל המדינה, במדד זה, תשקף את המשך התרומה הגבוהה של העיר לתוצר הלאומי. שיעור גבוה של מועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים ביחס לערים אחרות בארץ יצביע על מקום מרכזי בכל הנוגע לענפים המובילים בכלכלה.

1

ריכוז בנקים ישראלים ובינלאומיים

בנקים ישראלים ובנקים בינלאומיים שהנהלתם נמצאת בתל-אביב-יפו כשיעור מסך הבנקים הללו בישראל

תאור ומהות

תבחין זה בודק את סניפי הבנקים הבינלאומיים בישראל, ואת הנהלות הבנקים המסחריים הישראליים, ומודד את החלק מהם הנמצא בתל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספרים מוחלטים, שיעורים

תקופה: 2006, 2009, 2012

השוואה: ישראל

מגמות עיקריות

בישראל פועלים (נכון למרץ 2012) סניפים של חמישה בנקים בינלאומיים. ארבעה מהם נמצאים בתל-אביב-יפו¹, והחמישי נמצא במתחם הבורסה ברמת גן².

מאז 2009 נוסף בעיר תל-אביב-יפו סניף של בנק בינלאומי אחד (Barclays Bank PLC). יתר הסניפים בתל-אביב-יפו נפתחו בשנים: 1999, 2000, 2006.

בישראל פעלו בשנת 2012, כמו בשנתיים שקדמו לה, 16 בנקים מסחריים ישראלים ו-2 בנקים למשכנתאות. מבין 18 הנהלות של המוסדות הללו, שוכנות 13 הנהלות (72%) בתל-אביב-יפו. היתר שוכנות ברמת-גן³(2), ירושלים⁴(2), ונשר⁵(1).

בנקים בינלאומיים והנהלות בנקים בישראל ובתל אביב יפו				
בנקים בינלאומיים		בנקים בינלאומיים ונהלות בנקים מסחריים ובנקים למשכנתאות		
	סה"כ	מזה בת"א-יפו	סה"כ	מזה בת"א-יפו
2006	4	3 (75%)	19	14 (74%)
2009	4	3 (75%)	18	13 (72%)
2012	5	4 (80%)	18	13 (72%)

מקור הנתונים: בנק ישראל

1. HSBC Bank plc, Citibank N.A., BNP Paribas Israel, Barclays Bank PLC

2. SBI State Bank of India

3. בנק אוצר החייל; בנק מזרחי-טפחות

4. בנק יהב לעובדי המדינה; בנק ירושלים

5. בנק ערבי-ישראלי

תאור ומהות

תבחין זה מודד את סך-כל ההכנסה של מועסקים העובדים בתל-אביב-יפו, ביחס למספר תושבי העיר. סך-כל ההכנסה הוא המשתנה המשמעותי ביותר בתוצר הגולמי המקומי. על מנת לאפשר השוואה לערים אחרות ולישראל, סך-כל ההכנסה מחולק במספר תושבי תל-אביב-יפו. מדד זה הוא קירוב למדד המקובל של תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) לנפש.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים, יחס למספר התושבים, המרה למחירי שנה זו.

תקופה: 2000, 2005, 2008, 2011

השוואה: ישראל, הערים הגדולות

מגמות עיקריות

ההכנסה המקומית הגולמית לנפש בתל-אביב-יפו גבוהה באופן משמעותי מזו שבערים הגדולות בישראל. בשנת 2011 עמדה על 109,600 ₪ לנפש (במחירי ינואר 2013). בחיפה, בעלת ההכנסה הגולמית לנפש השנייה בגובהה, הייתה ההכנסה המקומית הגולמית לנפש ב-2011 70,900 ₪, 65% מזו של תל אביב; ואילו בירושלים, ראשל"צ ואשדוד הייתה ההכנסה הגולמית לנפש כשליש מזו של תל-אביב-יפו.

בין 2008 ל-2011 חלה ירידה קלה של 900 ₪ בהכנסה הגולמית לנפש בתל-אביב-יפו. באותן שנים שיעור גידול האוכלוסייה ושיעור הגידול במספר המועסקים היה דומה: אוכלוסיית העיר גדלה ב-3.37% ומספר המועסקים גדל ב-4.7%. בין השנים 2005 ו-2008 היה גידול של 9,100 ₪ בהכנסה המקומית הגולמית לנפש. גידול זה נובע מעלייה חדה בשיעור המועסקים בשנים אלו (10.8%), שהשיגה את הגידול באוכלוסייה (4.3%). את הירידה בנתון ההכנסה הגולמית לנפש בין השנים 2005-2000 (ירידה של 5,800 ₪) ניתן לייחס לפער בין גידול האוכלוסייה באותן שנים, שהיה של 6.4%, ובין הגידול במספר המועסקים בעיר, שהיה 0.26% בלבד. (תרשים 2.1)

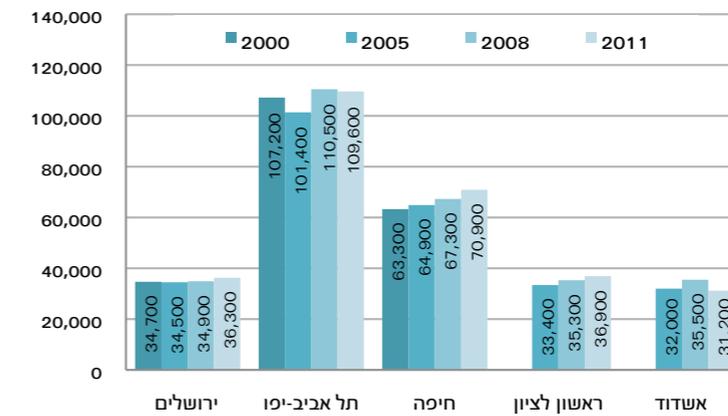
תרשים 2.2 מראה כי ההכנסה המקומית הכוללת בתל-אביב-יפו, שעמדה ב-2011 על 44.3 מיליארד, גבוהה באופן משמעותי מבערים אחרות. לירושלים, הכנסה מקומית גולמית כוללת של כ-28.9 מיליארד ₪ (כ-65% מזו של תל-אביב-יפו), ולחיפה הכנסה גולמית כוללת של 19.1 מיליארד ₪ (כ-43% מזו של תל-אביב-יפו). ההכנסה המקומית הגולמית הכוללת של תל-אביב-יפו נמצאת במגמת עליה. בשנת 2011 עמדה על 44.3 מיליארד ₪, לעומת 37.8 מיליארד ₪ בשנת 2000. בטווח שנים אלו גדל מספר המועסקים בעיר ב-16.4%, לעומת גידול קטן יותר, של 14.7%, באוכלוסייה.

ההסבר להכנסה הכוללת הגבוהה בתל-אביב-יפו הוא היותה מרכז תעסוקתי מטרופוליני וארצי בעל מספר רב של מועסקים, ובפרט בענפים בעלי שכר גבוה. בשנת 2011 היוותה אוכלוסיית 5.2% מאוכלוסיית מדינת ישראל בעוד שהמועסקים בעיר היוו 13% מהמועסקים בישראל. בתל-אביב-יפו הועסקו בשנת 2011 37.6% מהמועסקים בישראל בענף הבנקאות, הביטוח והפיננסים, ו-22% מהמועסקים בענף השירותים העסקיים.

הענפים שתרומתם הייתה הגדולה ביותר להכנסה הגולמית הכוללת היו ענף השירותים העסקיים, שחלקו היה כ-25% מההכנסה הגולמית הכוללת בעיר, זאת בשל מספר המועסקים הגדול בענף זה, 95.4 אלף מועסקים בענף זה נכון ל-2011, שהם 24% מהמועסקים בתל-אביב-יפו (בישראל כולה רק 14% מהמועסקים עוסקים בענף זה); וענף הבנקאות, הביטוח והפיננסים, שהיווה 19% מההכנסה הגולמית הכוללת, זאת בשל השכר הגבוה בענף, ומספר המועסקים הגבוה בו (ב-2011, 11% מהמועסקים בתל-אביב-יפו לעומת 4% מהמועסקים בישראל עסקו בענף זה).

תרשים 2.1

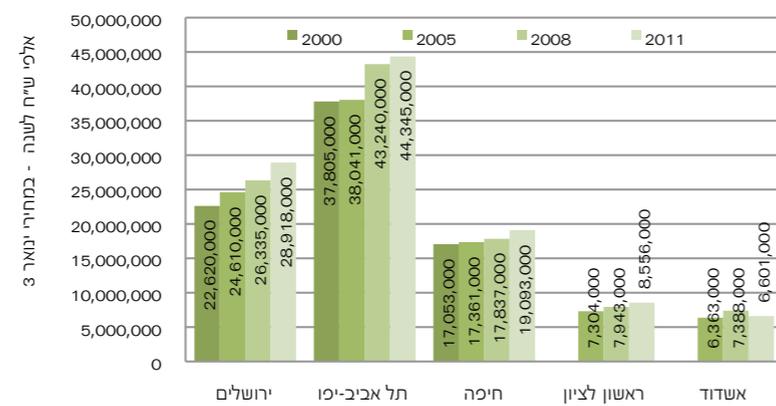
הכנסה גולמית לנפש (ש"ח לשנה)

שיטת החישוב ומגבלות: את ההכנסה הגולמית מחשבים על-ידי הכפלת מספר המועסקים בהכנסה הממוצעת לשכיר בענף הכלכלי. שיטה זו מוגבלת בכך שהיא אינה מביאה בחשבון את פער ההכנסה בין שכירים לעצמאיים, ואת פער ההכנסה בתוך הענף הכלכלי בין תל-אביב-יפו, ליתר חלקי הארץ. המדד המתאים ביותר הוא התמ"ג לנפש. היות ולא קיימים נתונים המאפשרים לחשב את התמ"ג העירוני, פותח מדד של תוצר מקומי לנפש, שהוא קירוב לתמ"ג. נתוני ההכנסה של כלל המועסקים בעיר מחולקים בנתוני גודל אוכלוסיית תושבי העיר - ולכן מושפע התבחין מגידול האוכלוסייה.

תרשים 2.2

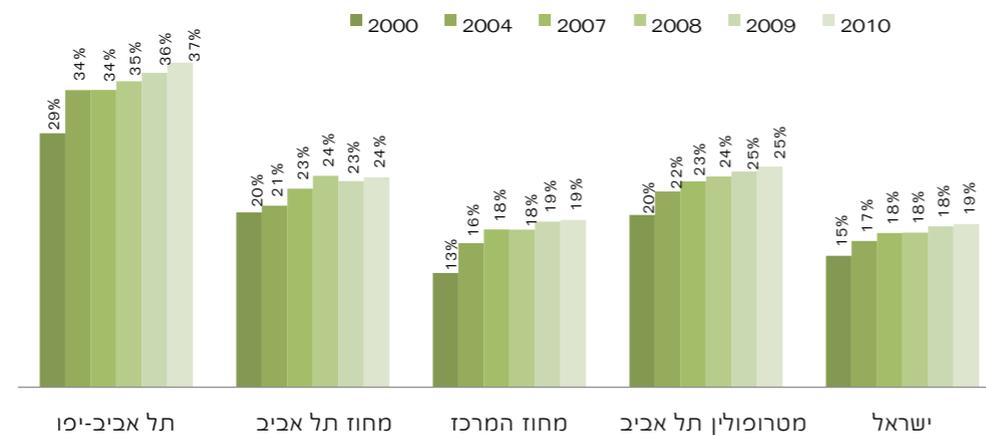
הכנסה מקומית גולמית כוללת, 2000-2011

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לישראל לשנים המתאימות, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

3.1 תרשים

שיעור המועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים מכלל המועסקים באזור

מקור הנתונים: סקרי כוח אדם, הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה

מגמות עיקריות

שיעור המועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים בתל-אביב-יפו, הגיע בשנת 2010 ל-37%, והוא גבוה באופן משמעותי משיעור המועסקים בתחומים אלה בטבעות הפנימית והחיצונית של המטרופולין (24% ו-18% בהתאמה), ובישראל כולה (19%).

בתל-אביב-יפו, ניכר גידול מחודש בתחום העסקים והפיננסים בשנים 2007-2010, אחרי האטה בין השנים 2004-2007. במחוזות תל-אביב והמרכז, לעומת זאת, ניכרת האטה מסוימת התואמת את המגמות הכלליות בישראל.

בעוד שבין השנים 2004-2007 הגידול בשיעור המועסקים בשירותים פיננסיים ועסקיים בטבעות הפנימית והחיצונית היה גבוה מהגידול בגלעין המטרופולין (העיר תל-אביב-יפו), הרי שבין השנים 2007 - 2010 שבה תל-אביב-יפו להגדיל את הפער ביחס למחוזות תל-אביב (ללא העיר תל-אביב-יפו) והמרכז.

תאור ומהות

התבחין מודד את שיעור המועסקים בשירותים פיננסיים (בנקאות, ביטוח ומוסדות פיננסיים אחרים) ועסקיים מכלל המועסקים בהשוואה למחוז ת"א, מטרופולין ת"א, מחוז מרכז והמדינה כולה.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: לאורך שנים, שיעורים

תקופה: 2000, 2004, 2007-2010

השוואה: מחוז תל אביב למעט העיר תל-אביב-יפו (להלן: הטבעת הפנימית של מטרופולין תל-אביב), מחוז המרכז (להלן: הטבעת החיצונית של מטרופולין תל-אביב), מטרופולין תל-אביב (למעט העיר אשדוד), סה"כ ישראל.

תמונת עתיד: כירה תרבותית עם תרבות לכל

תל-אביב-יפו תפעל לחיזוק מעמדה ככירת התרבות של מדינת ישראל ובמקביל תרחיב את הפעילות התרבותית המקומית ברחבי העיר.

העיר תהווה מוקד לפעילות תרבותית לתושבים ולמבקרים. זה בצד זה, יתקיימו בה פעילויות תרבות מוסדית ופעילויות חדשניות אלטרנטיביות שייחנה מאופייה התוסס ויתרמו למעמדה כעיר מרכזית ומובילה במדינה.

תבחין

4

א. הצגות תיאטרון, קונצרטים, מופעי מחול
ב. מוזיאונים

מהות התבחינים:

ריבוי המבקרים באירועי תרבות של גופים תל-אביביים משקף פעילות יצירה רבה בעיר וייצוא תרבותי ליתר הארץ. מקומה של תל-אביב-יפו על מפת התרבות בישראל נמדד במידה רבה לפי הביקוש לתרבות שנוצרת בה. התרבות היא גם מנוע כלכלי, והייצוא התרבותי נפרט בסופו של דבר גם לכסף שזורם אל גופי התרבות בעיר, ומקיים את היצירה.

חלק גדול מהמבקרים באירועי התרבות של גופים תל-אביביים מגיע אל העיר לאירועים אלו. בתל-אביב-יפו מבקרים באירועי התרבות לא רק תושבי העיר אלא גם רבים מתושבי המטרופולין ומתושבי ערים מרוחקות יותר בארץ ומכך נובעת מרכזיותה בתחום.

במהדורה הקודמת כללה תמונת עתיד זו גם את תבחין מס' 5, שבחן את מגוון היצע התרבות בעיר. במהדורה זו הוסר התבחין מאחר שנמצא כי אינו יעיל כתבחין וכי קיימות הטיות רבות במתודולוגיית הניטור שנבחרה. בנוסף, עיתון עכבר העיר, ששימש את התבחין במהדורה הקודמת, נסגר.

4

תאור ומהות

התבחין מודד את שיעור המבקרים באירועי תרבות בתל-אביב-יפו מכלל המבקרים בישראל בהצגות תיאטרון, בקונצרטים (כולל מקהלות ואופרה), ובמופעי מחול.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים

תקופה: 2000-2010

השוואה: שיעור מסך מבקרים בישראל

מגמות עיקריות

תיאטרון: מספר המבקרים בהצגות התיאטרון בתל-אביב-יפו ביחס למספר המבקרים בהצגות התיאטרון בישראל, שמר על שיעור יציב מאז שנת 2000, הנע בין 36% ל-40% (תרשים 1א4).

בשנים 2000-2008 חל גידול של 36% במספר המבקרים בהצגות תיאטרון בתל-אביב-יפו (מכ-1.32 מיליון, לכ-1.8 מיליון). באותה תקופה ניכרה עלייה דומה בכלל ישראל, של 43% במספר המבקרים בהצגות תיאטרון בארץ (תרשים 1א4).

בשנים 2009-2010 מספר המבקרים בהצגות תיאטרון בעיר ירד במעט לכ-1.8 מיליון איש לעומת מספר המבקרים בישראל שעלה במעט והגיע לכ-5 מיליון איש.

קונצרטים: משנת 2005 ניכרת מגמת ירידה במספר המבקרים בקונצרטים בתל-אביב-יפו מתוך סך המבקרים בקונצרטים בישראל. ב-2010 מספר המבקרים בקונצרטים ירד ל-31%, לעומת שנת 2005, אז הגיע שיעור המבקרים לשיא של 59%.

תרשים 2.4.4
שיעור המבקרים בקונצרטום בתל-אביב-יפו
מכלל המבקרים בקונצרטום בישראל

תרשים 3.4.4
שיעור המבקרים במופעי מחול בתל-אביב-יפו
מכלל המבקרים במופעי מחול בישראל

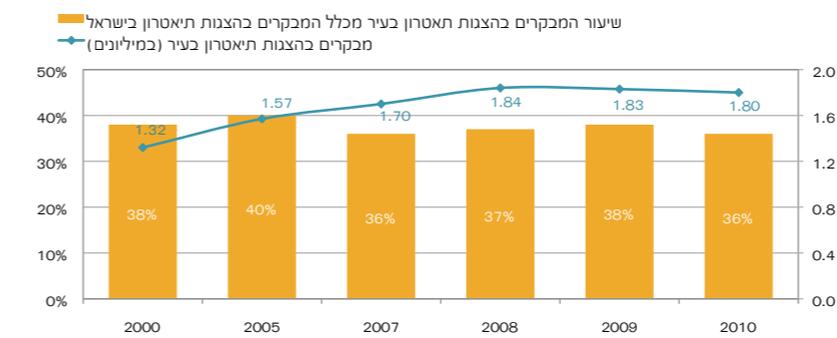
מקור הנתונים: פילת, המרכז למידע ולמחקרי תרבות

מחול: משנת 2007 ניכרת מגמת ירידה במבקרים במופעי מחול בתל-אביב-יפו ביחס למבקרים בישראל, שהגיע לשפל של 37% בשנת 2010.

בשנת 2009 נרשם שיעור שיא של מבקרים משנת 2000, שהגיע ל-48%. ניתן לשער שהדבר נובע מאירועי שנת ה-100 לעיר. במספרים אבסולוטיים, מספר המבקרים במופעי מחול בתל-אביב-יפו עלה מ-155,000 איש בשנת 2000 לשיא של כ-260,000 בשנת 2009 וירד לכ-205,000 בשנת 2010.

בשנת 2009 נרשמה עליה בשיעור המבקרים בקונצרטום בתל-אביב-יפו מכלל המבקרים בקונצרטום בישראל והגיע ל-43%, עלייה המשקפת את השתתפותם של 850,000 איש באירועים המוזיקליים של שנת המאה לעיר.

גם במספרים אבסולוטיים ניכרת בעשור האחרון ירידה של כ-10% במספר המבקרים בקונצרטום בעיר: בשנת 2010 עמד על כ-536,000 איש לעומת כ-597,000 בשנת 2000.

תרשים 1.4.4
שיעור המבקרים בהצגות תיאטרון בתל-אביב-יפו
מכלל המבקרים בהופעות תיאטרון בישראל

תאור ומהות

שיעור הביקורים¹ במוזיאונים בתל-אביב-יפו² מכלל המבקרים במוזיאונים³ בישראל.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים

תקופה: 2000-2010

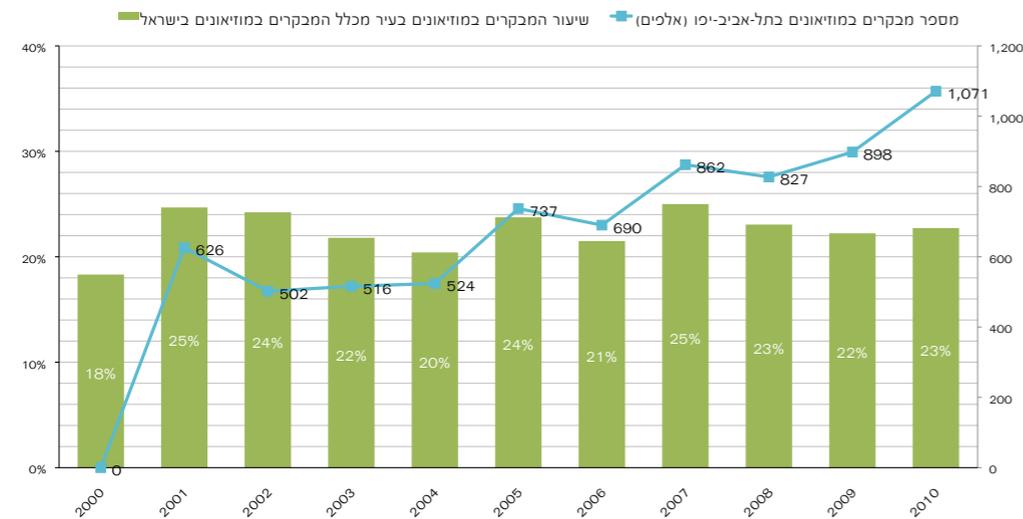
השוואה: שיעור מישראל

מגמות עיקריות

משנת 2001, הביקורים במוזיאונים בתל-אביב-יפו מהווים כרבע מהביקורים במוזיאונים בארץ. בשנים 2009-2010 נמשכה מגמה זאת. במספרים אבסולוטיים, מספר המבקרים מנה 642,992 איש בשנת 2000, ירד ל-625,614 איש בשנת 2001 והגיע ל-1,071,067 איש בשנת 2010, עליה של כ-67% משנת 2000.

תרשים 1.24

שיעור הביקורים במוזיאונים בתל-אביב-יפו מכלל הביקורים במוזיאונים בישראל, 2000-2010

מקור הנתונים: פילת, המרכז למידע ולמחקר תרבות

1 כולל מבקרים בתשלום, מבקרים בלא תשלום, תלמידים מודרכים ומלוויהם.
 2 המוזיאונים בתל-אביב שנכללו בשנים 2000-2010 הם: ארץ ישראל, תל-אביב לאומנות, בית התפוצות, בית ראובן, גוטמן.
 3 מוזיאונים הנתמכים על ידי מינהל התרבות, במשרד החינוך, התרבות והספורט.

תמונת עתיד: מרכז להשכלה גבוהה

תל-אביב-יפו תפעל לחיזוק מעמדה כמרכז מוביל להשכלה גבוהה ולמחקר בישראל

תבחין: ←

השכלה על-תיכונית במזרח העיר ובדרומה

6

מהות התבחין:

קו המדיניות העיקרי לחיזוק מעמד ההשכלה הגבוהה בעיר הוא פיתוח מוקדים ציבוריים להשכלה גבוהה אקדמית חוץ-אוניברסיטאית בדרום העיר ובמזרחה, תוך שימת דגש על השכלה טכנולוגית.

גידול במספר המוסדות להשכלה גבוהה בדרום העיר ובמזרחה, יצביע על כך שהעירייה אכן נותנת עדיפות לפיתוח מתחמים להשכלה גבוהה באזורים אלה, בהתאם ליעד שהוצב בחזון, כמו גם על נכונות של גופים אחרים, פרטיים וציבוריים להשקיע בהם. ככל שמספר הסטודנטים הלומדים במוסדות אלה יגדל, תתחזקנה הקהילות באזורים הסמוכים אליהם ותהיה בכך תרומה לצמצום פערים בין חלקי העיר.

6

השכלה על תיכונית במזרח העיר ובדרומה

תאור ומהות

תבחין זה מודד את מספר הסטודנטים הרשומים במוסדות להשכלה גבוהה הממוקמים במזרח העיר ובדרומה, בהשוואה לכלל הסטודנטים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה בעיר.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: מספרים מוחלטים

תקופה: שנות הלימודים תשס"ה (2004/2005) – תש"ע (2010/2009)

השוואה: בין אזורים בעיר

הערות לנתונים:

בתבחין נכללים סטודנטים לתואר ראשון בלבד. בתבחין לא נכללות אוניברסיטאות וכיתות יג'-יד'.

בחלק מהמוסדות קיימים מסלולים אקדמיים במקביל למסלולים לא אקדמיים. לעיתים כל מסלול במוסדות אלו נספר כמוסד בפני עצמו.

המוסדות הממוקמים בדרום העיר ובמזרחה הם: המכללה האקדמית לחינוך תלפיות, המכללה האקדמית למורים לטכנולוגיה מיסודה של אורט ישראל (בקמפוס סינגלובסקי), והמכללה האקדמית של תל-אביב-יפו.

מגמות עיקריות

בשנה"ל תש"ע 10-2009 חלה עליה חדה במספר הסטודנטים במוסדות אקדמיים במזרח העיר ובדרומה, שהגיע בשנה זו ל-6,144. מדובר בגידול של 2,043 סטודנטים (כמעט 50%) ביחס לשנה הקודמת באותם אזורים.

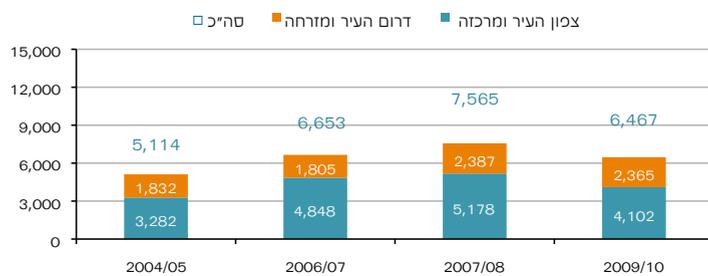
מספר הסטודנטים במוסדות האקדמיים במזרח העיר ובדרומה נמצא במגמת עלייה משנה"ל תשס"ה (5-2004). מאחורי נתונים אלה עומדת בעיקר העברת פעילותה של מכללת תל-אביב-יפו ממספר מבנים במרכז העיר (ברחובות אנטוקולסקי, מלצ'ט והנרייטה סולד), לקריית הקבע החדשה ביפו. מהלך זה החל בפברואר 2004 עם חניכת הבניין הראשון בקמפוס ביפו, והמשיך בשנת 2007 ובשנת 2010 עם חניכת בניינים נוספים. כיום לומדים בקמפוס המכללה שביפו כ-4,000 סטודנטים.

יחד עם זאת ניכרת בשנת הלימודים תש"ע ירידה במספר הכולל של סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה בתל-אביב-יפו ביחס לשנה שקדמה לה. הירידה ניכרת הן במוסדות אקדמיים (של כ-11%, של 1270 תלמידים), והן במוסדות על תיכוניים שאינם אקדמיים (של כ-14.5%, 1098 תלמידים).

ירידה זו בשנה"ל תש"ע באה לאחר מגמת עלייה במספר הסטודנטים, הן במסלולים אקדמיים והן במסלולים שאינם אקדמיים, שנמשכה משנת תשס"ה (5-2004) ועד תשס"ח (8-2007).

6.2 תרשים ↙

סטודנטים במוסדות להשכלה על תיכונית לא אקדמית לפי אזורים

6.1 תרשים ↙

סטודנטים במוסדות להשכלה אקדמית לפי אזורים

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עיבוד נתונים מיוחד לאוכלוסיית הסטודנטים בחינוך העל-תיכוני, בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

קו אסטרטגי 2

עיר לכל תושביה

קידום תל-אביב-יפו כעיר אטרקטיבית למגורים לכל הגילאים, המאופיינת בחינוך איכותי, בשוויון הזדמנויות, בפלורליזם ובלכידות קהילתית.

תמונת עתיד: עיר אטרקטיבית למגורים

תל-אביב-יפו תפעל לשיפור מגורים ותיקים ובניית מגורים חדשים, תוך צמצום פערים בין חלקי העיר.

7 דירות חדשות

תכניהם:

7	דירות חדשות
8	דירות חדשות בהשוואה לערים אחרות במטרופולין
9	שדרוג דירות
10	שביעות רצון כללית מאזור המגורים

מהות התבחינים

תוספת דירות בתל-אביב-יפו תצמצם את העזיבה אל הערים השכנות במטרופולין המתחרות בה, בעיקר של האוכלוסייה הניידת יותר – זו הצעירה והמבוססת, ובמקביל תמשוך אוכלוסייה אל העיר. כיוון שישנה תחרות בין הערים על הביקוש לדירה,

תימדד תוספת הדירות בתל-אביב-יפו בהשוואה ליתר הערים במטרופולין. חשוב שתוספת הדירות תהיה בכל חלקי העיר כדי לענות על הצרכים של קבוצות אוכלוסיה שונות. לפיכך התבחינים בוחנים את תוספת הדירות בכל העיר, ובכל אחד מאזוריה.

המטרה המרכזית של מדיניות הדירור היא לשפר את תנאי החיים במרקם העירוני הוותיק. כל תושב בעיר יחוש שדירתו בתל-אביב-יפו יכולה להיות דירת החלומות שלו; התושב יחוש שהעירייה מעודדת אותו, שרצוי לו וכדאי לו להשקיע בדירתו ולשפרה, במקום לעזוב אותה לטובת מגורים מחוץ לעיר. יש חשיבות רבה לשדרוג דירות כאמצעי לשמירת האוכלוסייה בקהילה וליצירת מגוון מחודש של דירות משופרות המעלות את איכותם של אזורי מגורים בכלל, ושל אזורי מגורים על סף הידרדרות בפרט. התבחין המודד את כלל הדירות ששודרגו בעיר יצביע על השיפור ברווחת הדירור העירונית בכלל, וזה המודד את אותה תופעה ברבעים השונים יצביע על התחדשות בשכונות שהמדיניות העירונית מבקשת לחדש.

שביעות הרצון של תושבי העיר מאזור המגורים שלהם מבטאת באופן ישיר את האטרקטיביות של העיר עבורם. שביעות הרצון מושפעת מגורמים רבים, וביניהם מאפייני הסביבה הפיזית. לתושבים שבעי רצון תהיה נטייה להישאר לגור בעיר, ובכך גם ישפיעו על כח המשיכה שלה.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את התוספת השנתית של דירות למגורים בתל-אביב-יפו כולה, לפי אזורים.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: לאורך שנים.

תקופה: 2000-2011.

השוואה: ללא.

מגמות עיקריות

בין השנים 2000-2011 נבנו בעיר 18,782 יחידות דיור חדשות, בממוצע כ-1,500 דירות בשנה; במחצית השנייה של העשור מספר הדירות שבנייתן מסתיימת מדי שנה היה גבוה בכ-200 בממוצע ביחס למחצית הראשונה (מכ-1,441 לכ-1,673 דירות בשנה בממוצע). שנת 2009 הייתה שנת שיא בגמר בניית דירות חדשות בעיר. בשנה זו הסתיימה בנייתן של 2,252 דירות. (תרשים 7.1)

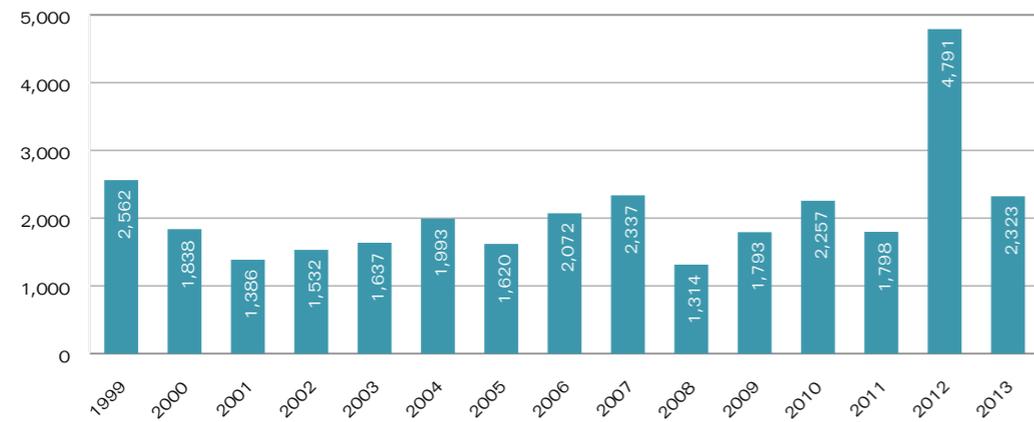
כ-40% מהדירות החדשות שנוספו בחמש השנים שבין 2007-2011 ממוקמות באזור הצפון; כ-30% ממוקמות באזור המרכז; כ-14% ממוקמות בדרום העיר, ו-12% מהן ממוקמות במזרח העיר.

ריבוי הדירות החדשות בצפון העיר מוסבר על ידי שיעור הקרקע הפנויה באזור זה שאפשרה הקמתם של אזורי מגורים חדשים, בעוד ששאר חלקי העיר בנויים בצפיפות ותוספת דירות חדשות בתחומם מחייבת הליך מורכב יותר של התחדשות עירונית. במרכז, בדרום ובמזרח נוספו יחד כ-58% מכלל הדירות החדשות ברחבי העיר, רובן נוספו כחלק מתהליכי התחדשות עירוניים של אזורים בנויים.

הכמות הגדולה ביותר של היתרים ליחידות דיור חדשות ניתנה בשנת 2012, אז הונפק מספר שיא של היתרים לכמעט 4,800 יחידות דיור חדשות, מתוכם 873 יחידות דיור המיועדות לסטודנטים. בשנת 2013 ניתנו היתרים לבניית 2323 יחידות דיור (מתוכם 27 לסטודנטים), בדומה למספר יחידות הדיור שהופק להן היתר בשנות השיא בעשור האחרון (למעט המספר החריג בשנת 2012): 2010, 2007, 1999. מספר יחידות הדיור הממוצע שמופק לו היתר מדי שנה בעשור האחרון (2004-2013) הוא 2,230. ללא נתוני 2012 עומד הממוצע השנתי על 1,945.

7.3 תרשים

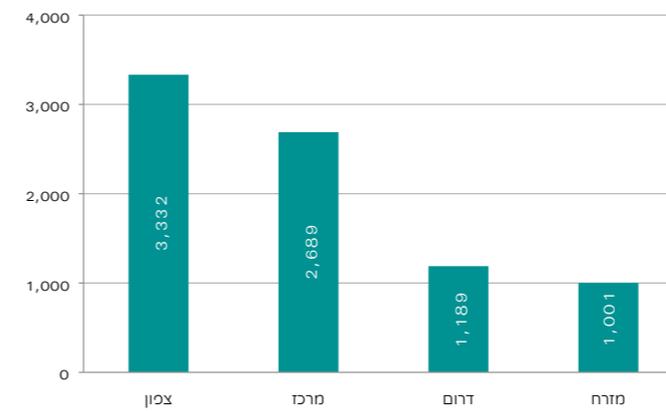
יחידות דיור שהונפק להן היתר 1999 - 2013

מקור הנתונים: מחלקת רישוי ובניה, עיריית תל-אביב-יפו.

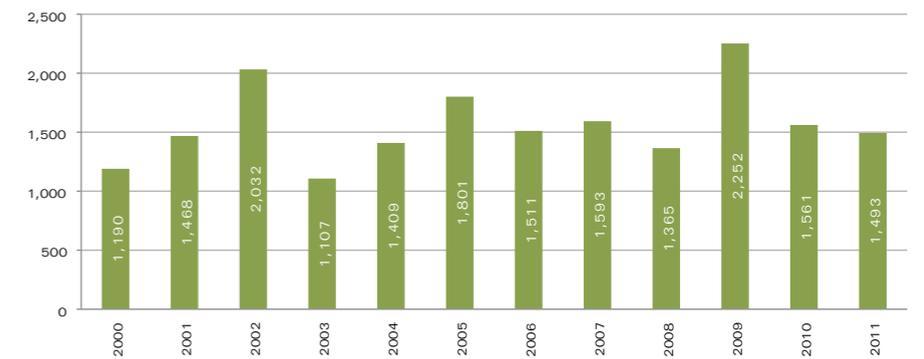
7.2 תרשים

דירות חדשות למגורים שכנייתן הסתיימה לפי אזור סכום רב שנתי 2007-2011

7.1 תרשים

דירות חדשות למגורים שכנייתן הסתיימה בתל-אביב-יפו 2000-2011

מקור הנתונים: השנתון הסטטיסטי לשנים המתאימות, עיריית תל-אביב-יפו.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את התוספת של דירות חדשות למגורים שבנייתן הסתיימה, בהשוואה לערים נבחרות במטרופולין תל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: סכום רב שנתי.

תקופה: 2000-2011.

השוואה: ערים במטרופולין ת"א.

מגמות עיקריות

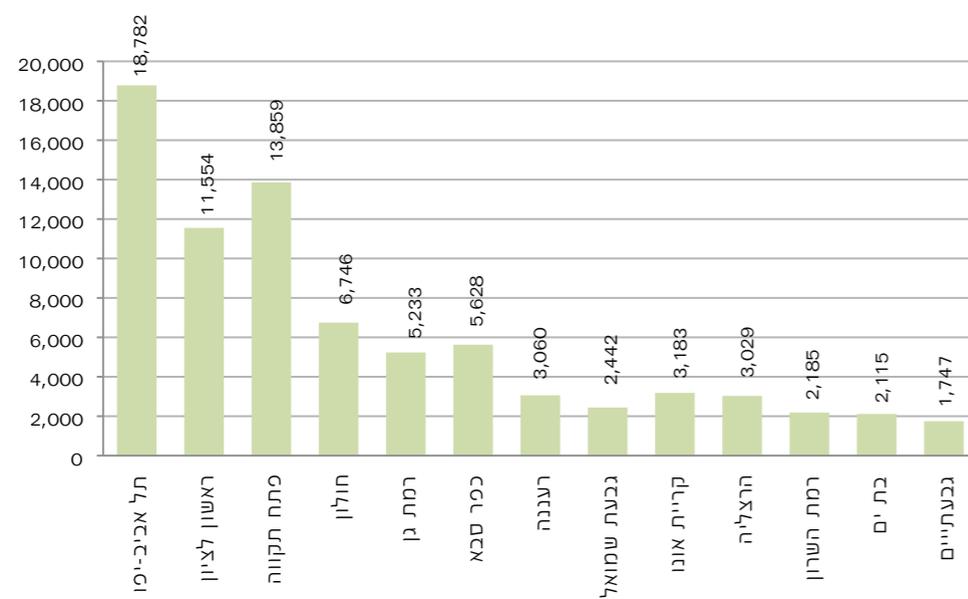
בין השנים 2000-2011 נבנו בתל-אביב-יפו כ-18,800 דירות, הכמות הרבה ביותר מבין הערים שנבחנו.

ערים נוספות בהן נבנה מספר גבוה יחסית של דירות הן פתח תקווה (כ-13,860 דירות) וראשון לציון (כ-11,550 דירות).

סך הדירות שנבנו בעשור האחרון בתל-אביב-יפו מהווה במוצע כ-10% מהדירות שנבנו במטרופולין תל-אביב (תרשים 8.2).

תרשים 8.1

דירות חדשות למגורים שבנייתן הסתיימה בתל-אביב-יפו, ובערים נבחרות, סכום רב שנתי 2000-2011

9

שדרוג דירות כהרחבות דיור ובתוספת קומות

תאור ומהות

התבחין בא להראות שדרוג דירות – הן בתוספת שטח לדירות קיימות (הרחבות דיור), והן בתוספת קומות לבניינים, המלווה על פי רוב בשיפוץ פנימי של הדירות בבניין. ההנחה היא שככל שיגדל שטח הדירות הקיימות בעיר, וככל שישתפר מצבן הפיזי, תושבים רבים יותר יבחרו להישאר בדירותיהם משום שרווחת הדיור ואיכות החיים שלהם תשתפר.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים

תקופה: 2005-2012

השוואה: בין אזורים

מגמות עיקריות

ככלל, תוספות השטחים הכוללת למבנים על ידי הרחבות דיור, וכן על ידי תוספת קומות עולה לאורך השנים (תרשים 9.3).

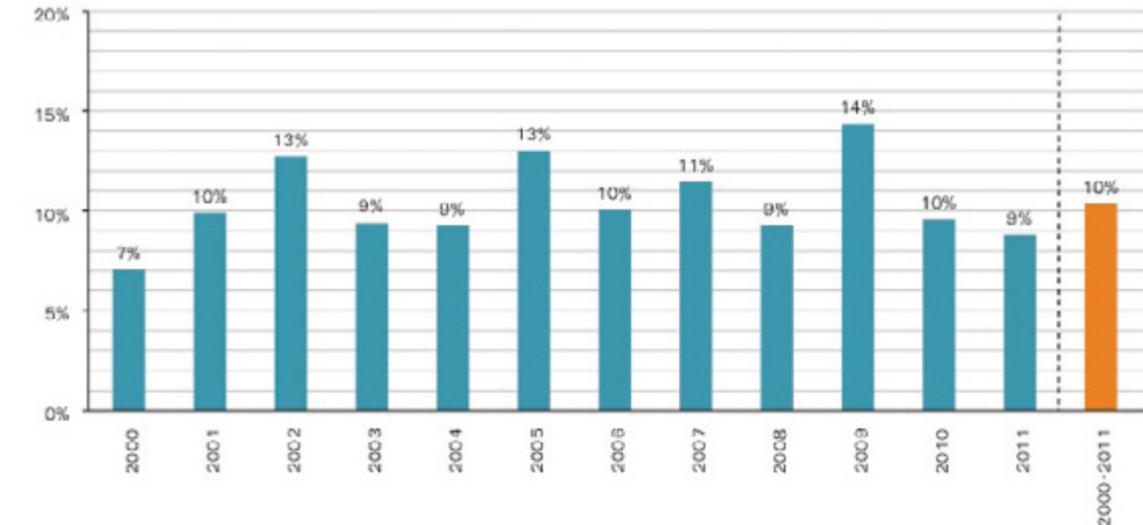
רובן המוחלט של הרחבות הדיור מתבצעות בצפון העיר. בשנת 2012 היתה תוספת גדולה במיוחד של שטחים לדירות הצפון על ידי הרחבות דיור, כמעט 100,000 מ"ר, כפול מהיקף השטחים שנוספו באזור זה בשנה שקדמה לה. עד לשנת 2008 כמעט ולא התבצעו הרחבות דיור באזור המרכז, אבל החל משנה זו עלה מספר הרחבות הדיור במרכז, עד שהגיע בשנת 2012 לתוספת כוללת של כמעט 27,000 מ"ר (תרשים 9.1).

רובן המוחלט של תוספות הקומות מתבצעות במרכז העיר. בשנת 2012 נוספו לדירות באזור המרכז יותר מ-66,000 מ"ר. בצפון העיר כמעט ולא מתבצעות תוספות של קומות למבנים קיימים (תרשים 9.2).

במזרח העיר ובדרומה, מתבצעים מעט פרויקטי שדרוג למבנים קיימים, אם בתוספת קומות ואם בהרחבות דיור. שנת 2012 בולטת בכמות גבוהה ביחס לשנים שקדמו לה של הרחבות דיור במזרח העיר, שהסתכמו בשנה זו ליותר מ-17,000 מ"ר.

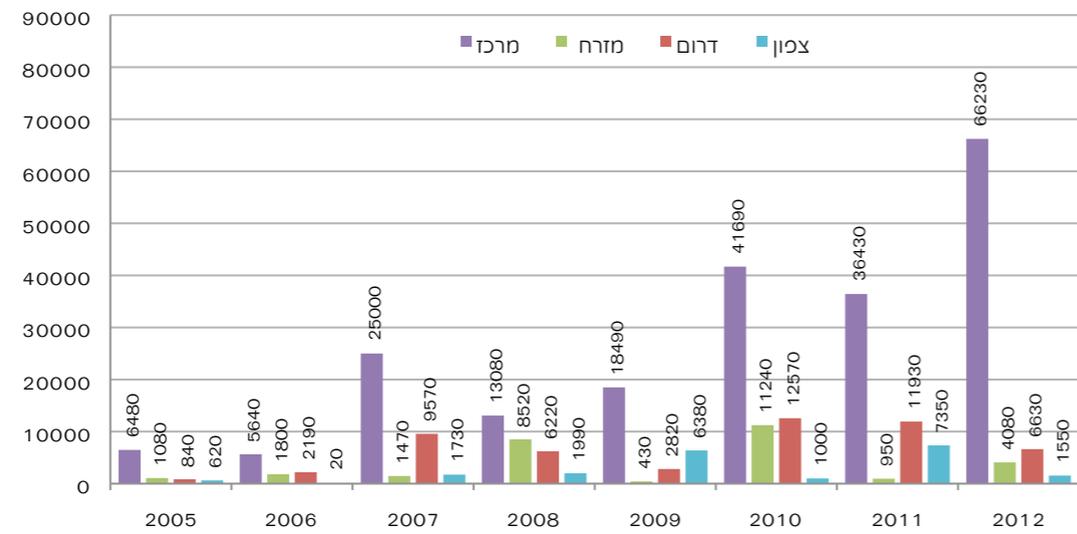
תרשים 8.2

שיעור הדירות החדשות בתל-אביב-יפו מכלל הדירות החדשות במטרופולין תל-אביב

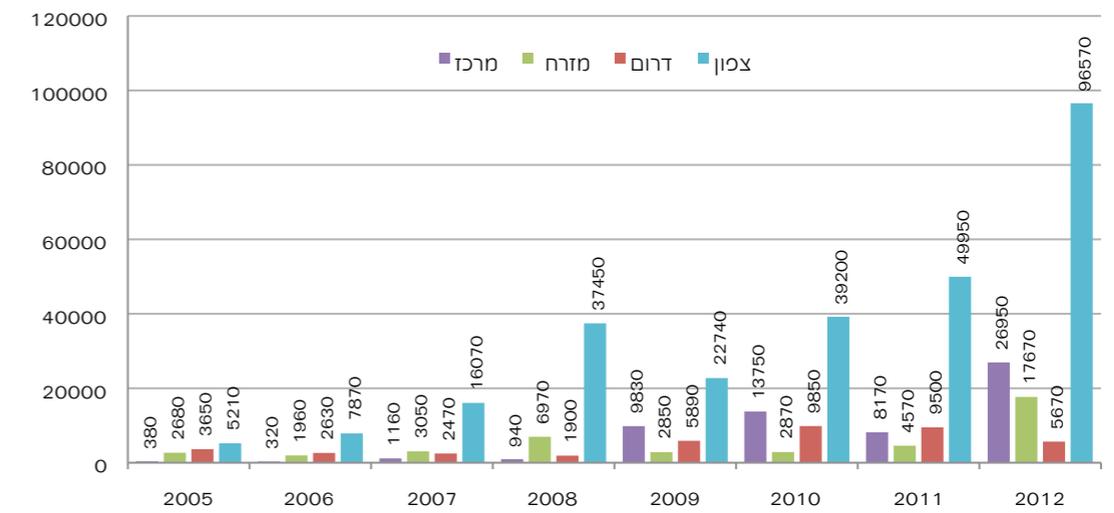
מקור הנתונים: הבינוי בישראל לשנים המתאימות (נתוני גמר בנייה), הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה.

תרשים 9.2
 תוספת שטח למבנים קיימים, על ידי הוספת קומות (במ"ר)

מקור: מערכת רישוי ובנייה, עיריית תל-אביב-יפו.

תרשים 9.1
 תוספת שטח למבנים קיימים, על-ידי הרחבות דיור (במ"ר)

10

שביעות רצון כללית מאזור המגורים

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שביעות הרצון הכללית של התושבים מאזור המגורים שלהם.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 2002-2010

השוואה: בין אזורי העיר

ערכי המדד: בתבחין זה מידת שביעות הרצון מוצגת בשתי קטגוריות: מרוצה (כולל מרוצה מאוד ומרוצה) ולא מרוצה (כולל לא כל כך מרוצה ובכלל לא מרוצה).

הערה למהדורה זו: החל בשנת 2007 מציג המדד ממוצעים דו-שנתיים.

מגמות עיקריות

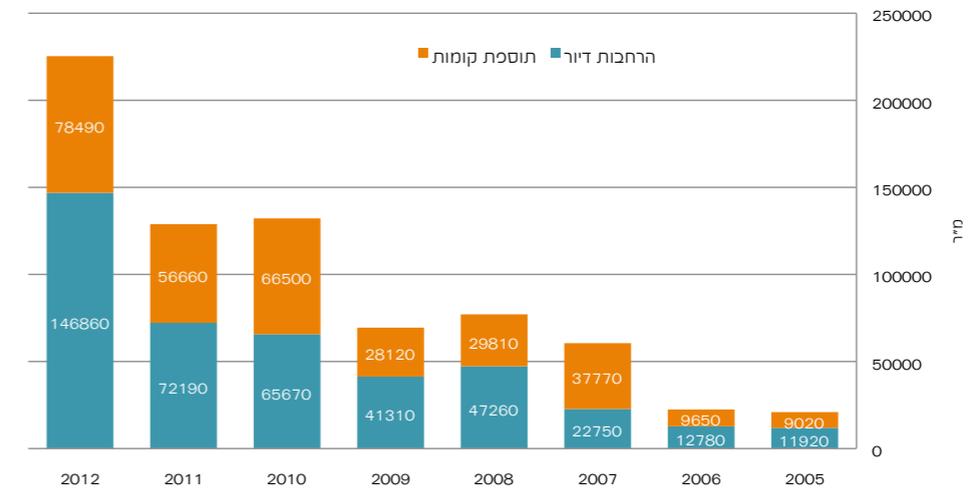
שביעות הרצון של סך תושבי העיר מאזור מגוריהם גדלה עם השנים משיעורים של 81%-82% בשנים 2002-2005, לשיעורים של 88%-89% בשנים 2009-2010 (תרשים 10.2).

שיעור התושבים המרוצים מאזור מגוריהם בשנים 2009/10, בחלוקה לפי אזור המגורים, נע בין 69%-95% (תרשים 10.1). המרוצים ביותר הם תושבי צפון העיר ומרכזה, שהביעו שביעות רצון בשיעורים של 95%; במזרח העיר 83% מהתושבים הביעו שביעות רצון, ובדרום העיר 69% בלבד.

מאז 2007 חל שיפור ברמת שביעות הרצון של תושבי מזרח העיר ומרכזה מאזור מגוריהם. במזרח העיר עלתה רמת שביעות הרצון משיעור של 79% ב-2007, ל-83% בשנים 2009-2010, ובמרכז העיר עלתה רמת שביעות הרצון מ-90% ל-95%. בדרום העיר נותרה רמת שביעות הרצון הנמוכה ביותר.

תרשים 9.3

סיכום שנתי- הרחבות דיור ותוספת קומות (במ"ר)

מקור: מערכת רישוי ובנייה, עיריית תל-אביב-יפו.

תמונת עתיד: עיר לכל החיים

תל-אביב-יפו תציע לתושביה מערכת שירותי ציבור מפותחת הנותנת מענה איכותי לצרכים המגוונים של אוכלוסיית העיר, החל בגיל הרך ועד לגיל הזהב.

מהות התבחינים

התבחינים משלימים זה את זה ומכוונים למדוד את הנושאים שיקדמו את העיר לקראת תמונת העתיד. התבחינים העוסקים באוכלוסייה בוחנים את גודל אוכלוסיית העיר ומבנה הגילאים של תושביה. השאיפה היא להגיע להרכב אוכלוסייה הכולל מגוון גילאים, ובתוכם שיעור משמעותי של משפחות עם ילדים. ההנחה היא שהיצע של שירותים עירוניים לגיל הרך תורם למשיכת משפחות עם ילדים לעיר.

תבחין:

גודל האוכלוסייה	11
הרכב גילאים	12
א. ילדים ב. בני 3-0 במעונות יום ציבוריים	13
ילדים וקשישים	14
משקי בית עם ילדים	15

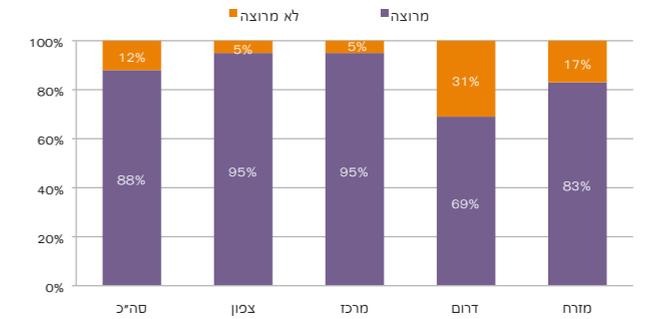
תרשים 10.2

שביעות רצון מאזור המגורים 2002-2010

תרשים 10.1

שביעות רצון מאזור המגורים, לפי אזור 2009-2010

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי, 2011, עיבוד נתונים מיוחד לאוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו, בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את השתנות גודל אוכלוסיית תל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים

תקופה: 1996 - 2011

השוואה: ללא

הערה למהדורה זו:

נתוני שנת 2008 המוצגים במהדורה זו מבוססים על מפקד 2008. נתוני שנת 2008 שהוצגו במהדורה הקודמת הם אומדן המבוסס על מפקד 1995, ולכן קיים הבדל בנתוני שנה זו בין שתי המהדורות.

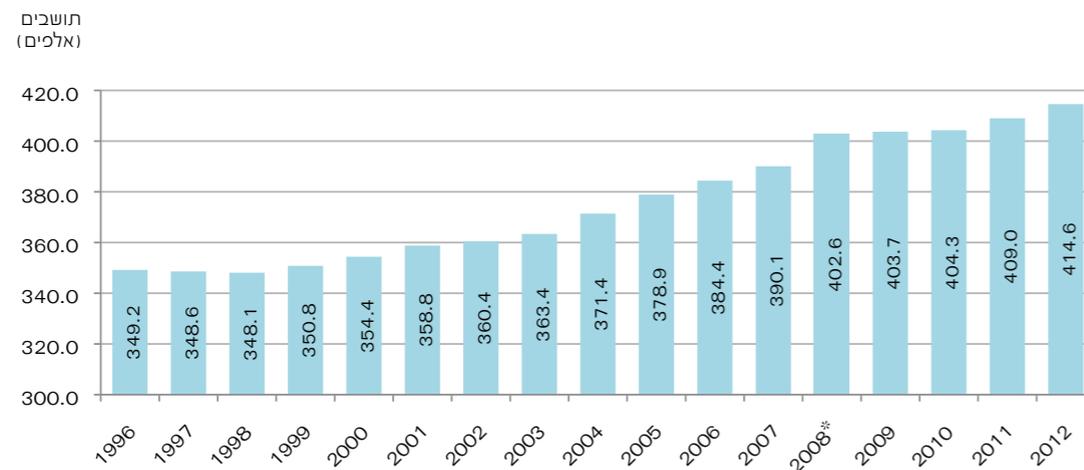
מגמות עיקריות

בשנים 1996-2009 חלה עלייה רצופה בגודל אוכלוסיית תל-אביב-יפו (תרשים 11.1). בשנת 1996 מנתה אוכלוסיית העיר 349.2 אלף תושבים, מספרה עלה ל-358.8 אלף בשנת 2001, ול-393.2 אלף תושבים בשנת 2009.

עם זאת חלה בשנים אלו ירידה בשיעור אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית מטרופולין תל-אביב, מ-13.8% בשנת 1996 ל-12.7% בשנת 2000 ול-12.2% בשנת 2009 (תרשים 11.2). ירידה זו היא חלק מתהליך טבעי של התפתחות מטרופולין תל-אביב הנובעת בין היתר משיעורי ריבוי טבעי גבוהים יותר במטרופולין ומהגירה אליו מיתר אזורי הארץ. בשנים אלו חלה ירידה רצופה בשיעור אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל, מ-6.1% בשנת 1996, ל-5.6% בשנת 2000 ול-5.3% בשנת 2008.

תרשים 11.1

אוכלוסיית תל-אביב-יפו, 1996-2012

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לתל-אביב-יפו 2013 (לוח 2.2), עיריית תל-אביב
 * הערה: שנת 2008 הייתה שנת מפקד האוכלוסין, ולכן ניתן לייחס את התוספת המשמעותית של אוכלוסייה הנראית בתרשים בשנה זו לעדכון הנתונים על ידי המפקד (ראה לעיל הערה למהדורה זו).

12

התפלגות גילאים

מגמות עיקריות

פלח האוכלוסייה הגדול ביותר בתל-אביב-יפו הם בני 25-39, אשר מנו יחד בשנת 2010 128.4 אלף נפש, והיוו 31.7% מאוכלוסיית העיר. קבוצת בני גילאים אלה גדלה מאד בין השנים 1995 ל-2008, (גידול של 48 אלף נפש, וחלקם באוכלוסייה גדל בכמעט 9%), אבל מאז ועד 2010 נפסק הגידול של קבוצת גיל זו.

קבוצה צעירה יותר, בני ה-20-24, הייתה בשנת 1995 מרכיב דומיננטי באוכלוסייה (היוותה 9% מהאוכלוסייה, שנייה רק לקבוצת בני 25-30 שחלקה באוכלוסיית העיר היה 9.4%), אך ברבות השנים ירד חלקה באוכלוסייה בקצב המהיר ביותר ביחס לכל קבוצות הגילאים בעיר, ובשנת 2010 היוותה רק 6.5% מהאוכלוסייה.

בקרוב אוכלוסיית הילדים והנוער (0-19) מגמות מעורבות: בין 1995 ל-2008 הצטמצמה אוכלוסיית הילדים בגילאי 5-19 בשיעור ההולך וגדל עם הגיל (שיעורם של בני 5-9 הצטמצם ב-0.7% ביחס לאוכלוסיית העיר, של בני 10-14 הצטמצם ב-1.4%, ושל בני 15-19 ב-2%). באותה תקופה גדלה אוכלוסיית הפעוטות (בני 0-4) ב-0.9%. מאז ועד 2010 נבלמה הצטמצמות שכבת הילדים באוכלוסייה ושיעורם באוכלוסייה נותר בדרך כלל זהה לזה שהיה ב-2008.

פלח אוכלוסיית הקשישים (בני +65) קטן בין 1995 ל-2008 בכ-4%, אך בין 2008 ל-2010 לא חל שינוי ממשי בגודלו של פלח אוכלוסייה זה.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את השתנות הרכב הגילאים של אוכלוסיית תל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים

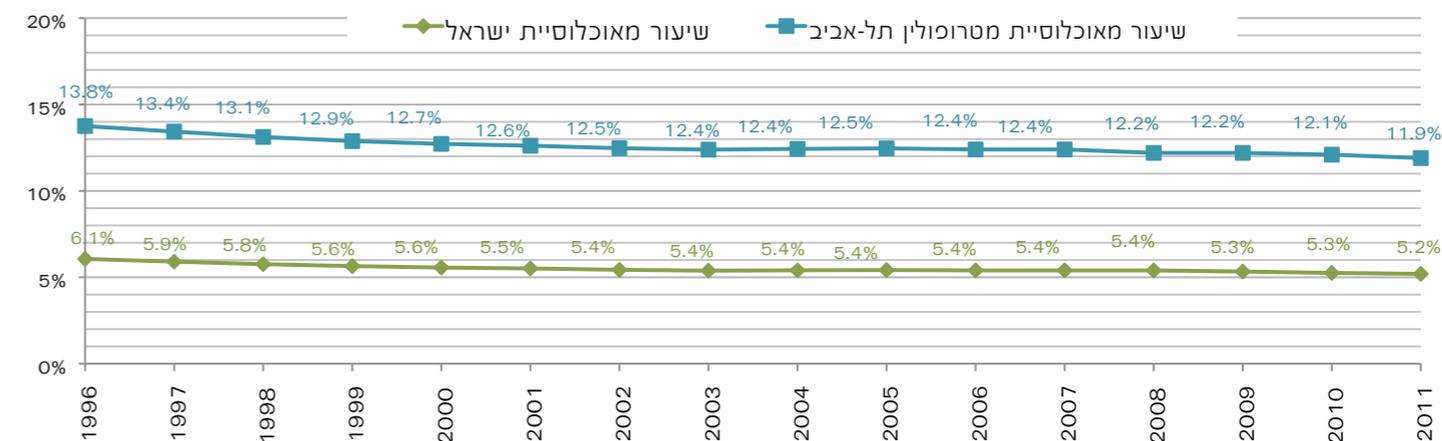
תקופה: 1995, 2008, 2010

השוואה: לאורך זמן

הערות למהדורה זו: תבחין זה הוא תבחין חדש שלא הופיע במהדורה הקודמת (2010).

תרשים 11.2

שיעור אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל ומטרופולין תל-אביב, 1996-2011

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לישראל 2012, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

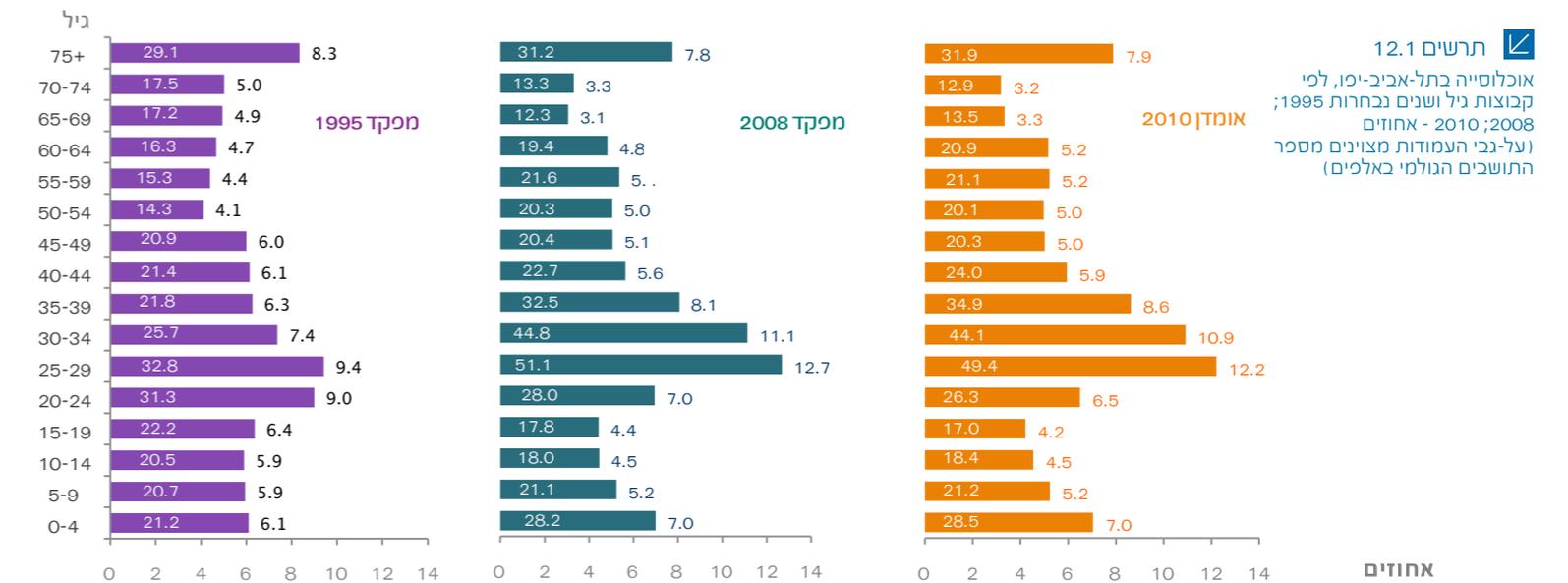
תרשים 12.2
 אוכלוסייה בישראל, לפי קבוצות גיל ושנים נבחרות 1995; 2008; 2010 - אחוזים
 (על-גבי העמודות מצוינים מספר התושבים הגולמי באלפים)

מקור הנתונים: השנתון הסטטיסטי לתל-אביב-יפו, 2011, המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

מהאוכלוסייה הבוגרת. הרכב הגילאים של תל-אביב-יפו המתבטא בתרשים 12.1 שונה בכך ששכבת הגיל הגדולה ביותר בעיר היא שכבת הצעירים בני ה-25-39 ואילו שכבת הילדים קטנה ביחס ליתר קבוצות הגיל.

חלקה של קבוצת בני 40-64 נותר דומה באופן כללי לאורך השנים שנבדקו 1995 (25.3% ב-1995 לעומת 26.3% ב-2010). לתרשים הגילאים של מדינת ישראל (תרשים 12.2) בסיס רחב וקודקוד צר - המעיד על כך שהאוכלוסייה הצעירה רבה יותר

תרשים 12.1
 אוכלוסייה בתל-אביב-יפו, לפי קבוצות גיל ושנים נבחרות 1995; 2008; 2010 - אחוזים
 (על-גבי העמודות מצוינים מספר התושבים הגולמי באלפים)

תאור ומהות

התבחין מודד את שיעור הילדים בני 0-14 ברובעי העיר תל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספרים מוחלטים, שיעורים

תקופה: 1995, 2008, 2010

השוואה: לאורך זמן ובין אזורים

הערה למהדורה זו:

במהדורה זו בוחן התבחין את מגמות השינוי באוכלוסיית הילדים ברובעי העיר השונים, בשונה מהמהדורה הקודמת, בה בוחן התבחין את מגמות השינוי באוכלוסיית הילדים בעיר כולה. במהדורה הנוכחית, מגמות ברמה העירונית של קבוצות הגיל השונות, ילדים בכללן, נבחנות במסגרת תבחין מס' 12.

מגמות עיקריות:

גילאי 0-4:

נכון לשנת 2010 היו בעיר 28,500 ילדים עד גיל 4. כשליש מהילדים בגילאים אלה (8,900) נמצאו באזור עבר הירקון (רובעים 1+2) בו המספר הרב ביותר של ילדים עד גיל 4. מאז 1995, אז היה מספרם בעבר הירקון 5,000, גדלה קבוצת גיל זו ב-78% (תרשים 1.א.13). במקביל גדל גם שיעורם מקרב תושבי עבר הירקון מ-6.3% ב-1995 ל-8.4% ב-2010 (תרשים 2.א.13).

שליש נוסף מילדי העיר בגילאי 0-4 נמצא באזור מרכז העיר (רובעים 3-6), שמנה ב-2010 8,200 ילדים בגילאים אלו. ב-1995 מנתה קבוצת גיל זו במרכז העיר 5,200 ילדים, ומאז ועד 2010 גדלה בכ-58%. יש לציין שבין שנת 2008 ל-2010 הצטמצם מספר הילדים בני 0-4 במרכז העיר ב-400 (תרשים 1.א.13). שיעורם של הילדים בני 0-4 מכלל תושבי מרכז העיר עלה בין 1995 ל-2008 מ-4.4% ל-5.9%, וב-2010 ירד ל-5.7%.

במזרח העיר היו ב-2010 6,000 ילדים עד גיל 4, ובדרום העיר וביפו (רובעים 7-8) 5,400. בשני אזורים אלה לא חל גידול ניכר במספר הילדים מאז 1995 (תרשים 1.א.13). שיעורם של בני קבוצת גיל זו מקרב תושבי דרום העיר ויפו ומזרח העיר כמעט ולא השתנה עם השנים, אך בשני אזורים אלה שיעורו גבוה יותר מאשר בעבר הירקון ומרכז העיר, ועומד על יותר מ-7% (2.א.13). גילאי 5-14:

בשנת 2010 היו בעיר 39,500 ילדים בקבוצת גיל זו (תרשים 1.א.13). כשליש מהם (12,700) נמצאו בעבר הירקון (רובעים 1+2), במזרח העיר (רובע 9) מנתה קבוצת גיל זו 9,600 ילדים, בדרום העיר (רובעים 7+8) 9,200, ובמרכז העיר (רובעים 3-6) 8,000. בשנת 1995 היו 41,200 ילדים בני 5-14 ברחבי העיר, ומאז הצטמצם מספרם בכ-4%. הצמצום הגדול ביותר ניכר בדרום העיר

ויפו (צמצום של כ-15% מאז 1995), ובמזרח העיר (צמצום של כ-13% מאז 1995). בעבר הירקון ובמרכז העיר חל גידול בקבוצה זו מאז 1995, אבל מתון: 9.5% בעבר הירקון, ו-5% במרכז העיר. (תרשים 1.א.13).

שיעורם של בני 5-14 מקרב תושבי אזורי העיר השונים הצטמצם גם הוא מאז 1995. בעבר הירקון, במזרח העיר, ובדרום העיר (כולל יפו), הצטמצם חלקה של קבוצה זו מכ-15%-14% ב-1995 לכ-12% ב-2010. במרכז העיר היה חלקה של קבוצה זו ב-1995 נמוך יותר, 6.4%, וב-2010 הצטמצם מעט שיעורה ל-5.8%. (תרשים 2.א.13)

תרשים 2.א'13

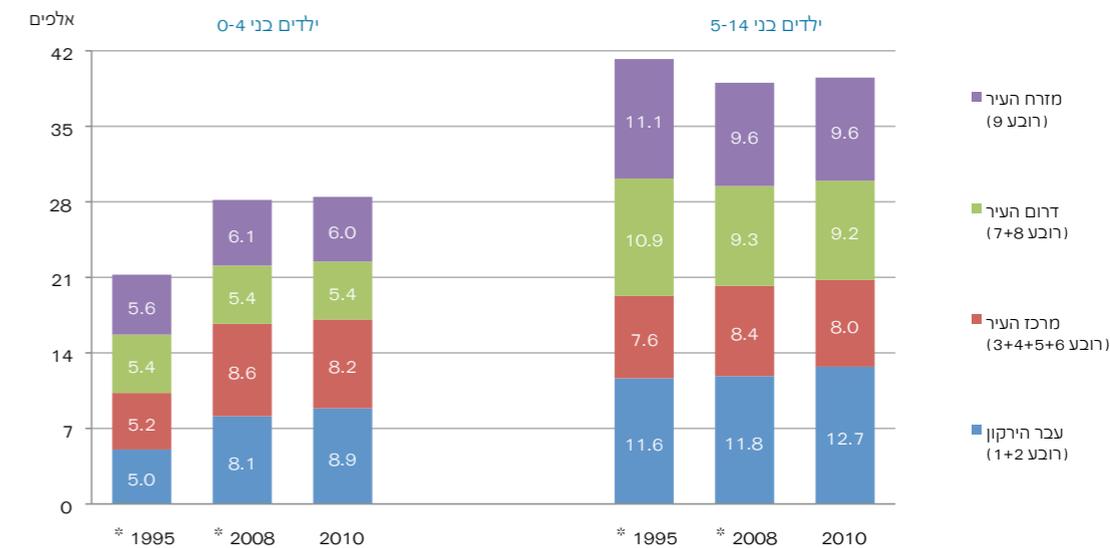
ילדים בני 0-14 בתל-אביב-יפו, כאחוז מכלל התושבים ברובע בשנים נבחרות

מקור הנתונים: עיבוד מיוחד על בסיס נתונים מתוך השנתון הסטטיסטי לתל-אביב-יפו, 2011. המרכז למחקר כלכלי וחברתי, תל-אביב-יפו. השנים 1995 ו-2008 הן שנות מפקד אוכלוסייה. נתוני 2010 הם אומדן על בסיס נתוני מפקד 2008

תרשים 1.א'13

ילדים בני 0-14 בתל-אביב-יפו, לפי שנים נבחרות ורובע

תאור ומהות

התבחין מודד את השינוי בשיעור הילדים בגיל הרך, עד גיל 3 (שלושה שנתונים), המבקרים במעונות יום ציבוריים. התבחין מצביע על היקף המענה של תשתית השירותים לגיל הרך בתל-אביב-יפו. ככל שבמהלך השנים, אחוז גבוה יותר מהילדים בגיל הרך החיים בתל-אביב-יפו מבקרים במעונות יום בעיר, כך תשתית השירותים לילדים בגיל הרך מקיפה ומספקת יותר.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים
תקופה: 2000/2001, 2004/5 - 2010/2011
השוואה: לאורך שנים

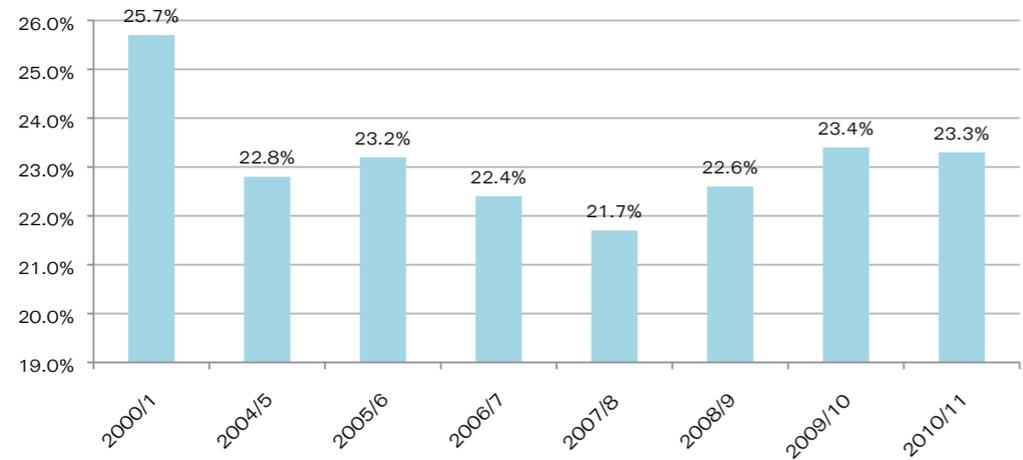
מגמות עיקריות

בשנת הלימודים 2010/11 הגיע שיעור הילדים עד גיל 3 המבקרים במעונות יום ציבוריים (מעונות יום של נעמ"ת, ויצ"ו ואמונה בלבד) ל-23.3%, לעומת 25.7% בשנת 2000/1, השיעור הגבוה ביותר בעשור האחרון.

משנת 2000/1 ועד שנת 2006/7 ירד שיעור המבקרים במעונות יום בכ-1% בשנה, אם כי מספרם המוחלט כמעט ולא השתנה. משנת 2006/7 ועד שנת 2010/11 גדל מספר הילדים במעונות מ-3,790 ל-4,020, עליה של כ-6%.

תרשים 13.1

שיעור בני 0-3 במעונות יום ציבוריים בתל אביב-יפו

* השנים 1995 ו-2008 היו שנות מפקד

מקור הנתונים: נתוני גילאי 0-4 - שנתון סטטיסטי תל-אביב-יפו 2012, המרכז למחקר כלכלי וחברתי, עיריית תל-אביב-יפו.
מספר ילדים במעונות - נתוני ארגוני הנשים (ויצ"ו, נעמ"ת ואמונה)
שיטת החישוב: מספר הילדים עד גיל 3 בעיר (שלושה שנתונים) מחושב מתוך נתונים על מספר הילדים בגילאי 0-4 (5 שנתונים).
ההנחה היא שמספר הילדים בכל שנתון זהה, ועל בסיס זה מחושב מספר הילדים עד גיל 3, המהווים כ-שלוש חמישיות ממספר הילדים בגילאי 0-4.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את היחס בין מספר הילדים בני 0-14 לבין מספר הקשישים בני 65+. כאשר מספר הילדים והקשישים זהה, ערך התבחין יהיה 1. ככל שהמדד גבוה מ-1 כך מספר הילדים גבוה ממספר הקשישים. ככל שהמדד נמוך מ-1 כך מספר הקשישים גבוה ממספר הילדים.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים, יחס

תקופה: 1997-2011

השוואה: מטרופולין תל-אביב (ללא העיר אשדוד)

הערה למהדורה זו:

נתוני שנת 2008 המוצגים במהדורה זו מבוססים על מפקד 2008. נתוני שנת 2008 שהוצגו במהדורה הקודמת הם אומדן המבוסס על מפקד 1995, ולכן קיים הבדל בנתוני שנה זו בין שתי המהדורות.

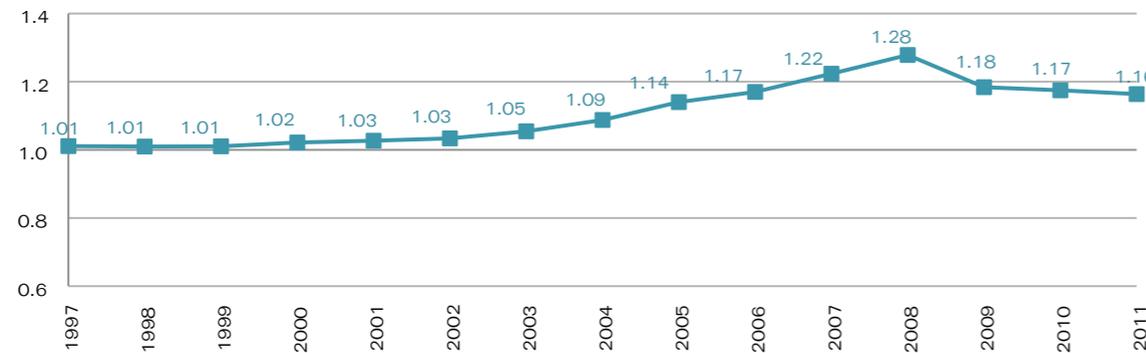
מגמות עיקריות

בשנים 2010 ו-2011 עמד היחס בין מספר הילדים למספר הקשישים על- 1.17 ו-1.16, בהתאמה, לאחר שבשנת 2008 הגיע לשיא מאז 1997 ועמד על 1.28.

היחס בין מספר הילדים למספר הקשישים בעיר תל-אביב-יפו נמוך באופן ניכר מהיחס בכלל מטרופולין תל-אביב, העומד על 2.1 (נכון לשנת 2011). היחס בטבעת החיצונית של המטרופולין (מחוז מרכז) עומד על 2.7, והוא גבוה יותר מהיחס בטבעת הפנימית של המטרופולין (מחוז תל-אביב) העומד על 1.5. ככלל, ככל שמתקרבים לגלעין המטרופולין (העיר תל-אביב-יפו) יורד שיעור הילדים ביחס לקשישים.

תרשים 14.1

יחס בין ילדים לקשישים בתל-אביב-יפו, 2011-1997

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (לוחות 2.10 ו-2.11 לשנים המתאימות). החישוב מתבצע לפי אוכלוסייה ממוצעת.

תאור ומהות

התבחין מודד את שיעור משקי הבית עם ילדים עד גיל 17, מכלל משקי הבית בתל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: לאורך שנים, שיעורים

תקופה: 2010-2001

השוואה: ישראל

הערה למהדורה זו:

נתוני שנת 2008 המוצגים במהדורה זו מבוססים על מפקד 2008. נתוני שנת 2008 שהוצגו במהדורה הקודמת הם אומדן המבוסס על מפקד 1995, ולכן קיים הבדל בנתוני שנה זו בין שתי המהדורות.

מגמות עיקריות

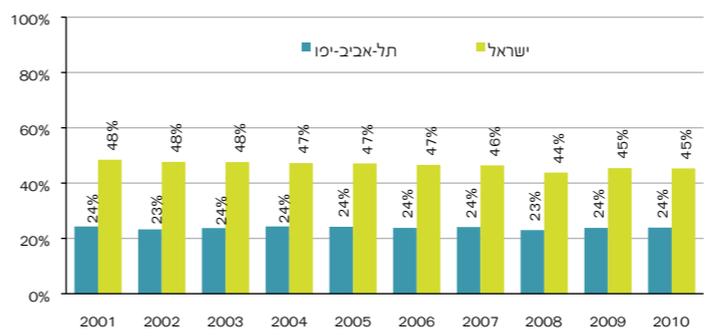
בעשור האחרון שיעור משקי הבית עם ילדים בתל-אביב-יפו עמד על כרבע ממשקי הבית בעיר.

שיעור משקי הבית עם ילדים בישראל כמעט כפול מזה שבתל-אביב-יפו, והוא עמד בשנת 2010 על 45%. במהלך השנים חלה

ירידה קטנה בשיעור משקי הבית בישראל, מ-48% בשנת 2001 ל-45% בשנת 2010, לעומת יציבות בשיעור משקי הבית עם ילדים בתל-אביב-יפו.

תרשים 15.1

שיעור משקי בית עם ילדים בתל-אביב-יפו ובישראל, 2010-2001

מקור הנתונים: משקי בית - תכונות כלכליות וצפיפות דיור, עפ"י סקרי כוח אדם. לוח 46 - משקי בית וילדים עד גיל 17 במשק בית, לפי מספר מפרנסים, צורת יישוב מגורים ומספר ילדים במשק בית.

תמונת עתיד:
חינוך איכותי ושיווינוי

תל-אביב-יפו תציע לתושביה מערכת חינוך איכותית, שוויונית ומגוונת, בסטנדרטים מובילים ברמה הארצית.

תבחינים:

16 זכאות לתעודת בגרות

17 נשירת בני נוער

מהות התבחינים

קווי המדיניות של חזון העיר קובעים שהעיר תפעל להעלאת שיעורי הלומדים במערכת החינוך ולשיפור הישגיהם, תקדם שוויון הזדמנויות בדגש על תלמידים ממעמד חברתי-כלכלי נמוך ועל תלמידי החינוך המיוחד, תעמיק את תוכניות הלימודים במיומנויות היסוד ותוביל ניסויים רדיקליים בתחום החינוך במגמה לממש את הפוטנציאל של כל פרט.

שיעור הזכאות לתעודת בגרות הוא אחד התבחינים המקובלים להצלחת מערכת החינוך. מעבר להישג הלימודי עליו היא מעידה, היא משמשת גם כתנאי סף לקבלה לאוניברסיטאות. ככל ששיעור הזכאות לתעודת בגרות של התלמידים תושבי העיר גבוה יותר (בהשוואה לשיעור הזכאות של תלמידים תושבי ישובים אחרים שרמתם החברתית-כלכלית דומה), כך היא מתקדמת למימוש החזון של מערכת חינוך איכותית.

אולם איכות מערכת החינוך העירונית נמדדת לא רק ברמת ההישגים של בוגריה אלא גם במידת הצלחתה למנוע נשירה של תלמידים ממערכת החינוך (ממוסדות עירוניים וממוסדות לא עירוניים). ישנה חשיבות לכך שגם התלמידים החלשים, יתמידו במערכת החינוך וירכשו כישורי חיים ומיומנויות שיסייעו להם להשתלב בשוק העבודה ובחברה הנורמטיבית, גם אם לא יהיו זכאים לתעודת בגרות. לפיכך, ככל ששיעור הנושרים נמוך יותר, העיר מתקדמת להשגת היעד של חינוך איכותי ושיווינוי.

יש לציין ששיעור נושרים גבוה משפר את שיעור הזכאות לבגרות (משום ששיעור הזכאות מחושב רק מתוך הלומדים במערכת). מסיבה זו, כאשר מעריכים את איכות מערכת החינוך העירונית, יש לבחון גם את שיעורי הנשירה, על-מנת למנוע הטייה בקריאת הנתונים.

תאור ומהות

התבחין מודד את ההישגים בחינוך בתל-אביב-יפו, כפי שמשקפים בשיעורי הזכאות לתעודת בגרות. התבחין מאפשר להשוות את הישגי תלמידי תל-אביב-יפו להישגי התלמידים בישראל המתגוררים בישובים בסיווג חברתי-כלכלי דומה.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: אחוזי זכאות לבגרות
 תקופה: תש"ס (1999/2000) – תשע"א (2010/2011)

השוואה: שיעור הזכאות לתעודת בגרות בקרב כלל תושבי תל-אביב-יפו הלומדים בכיתות יב' (בין אם במערכת העירונית ובין אם מחוצה לה) משווה לשיעור הזכאות בקרב תלמידי יב' בישראל בישובים שרמתם החברתית-כלכלית דומה לזו של תל-אביב-יפו (במונחי משרד החינוך - ישובים בעלי מדד טיפוח גבוה), ולשיעור הזכאות בקרב הלומדים בבתי ספר עירוניים ומשותפים ש-שנתיים בעיר (בתי ספר אלה כוללים למעלה מ-90% מתלמידי המערכת העירונית בשנתון יב', אך אינם כוללים תלמידים בבתי ספר השלוש-ארבע שנתיים ("הזדמנות שנייה") ותלמידים בתי ספר לחינוך מיוחד). השיעורים מחושבים מכלל הלומדים ב"ב ולא מכלל האוכלוסייה בגילאים הרלוונטיים. כלומר, תלמידים שנשרו ממערכת החינוך אינם נכללים בחישוב.

הערה למהדורה זו: עד לשנת הלימודים תשס"ח הושווה שיעור הזכאות לתעודת בגרות בקרב תושבי העיר לשיעור הזכאות בקרב כלל תלמידי ישראל. החל בתשס"ח סיפקה הלמ"ס מידע על אשכולות יישובים בעלי מדד טיפוח דומה והחל משנה זו נעשית השוואה רק לישובים הנמצאים באותו אשכול של תל-אביב-יפו.

מגמות עיקריות:

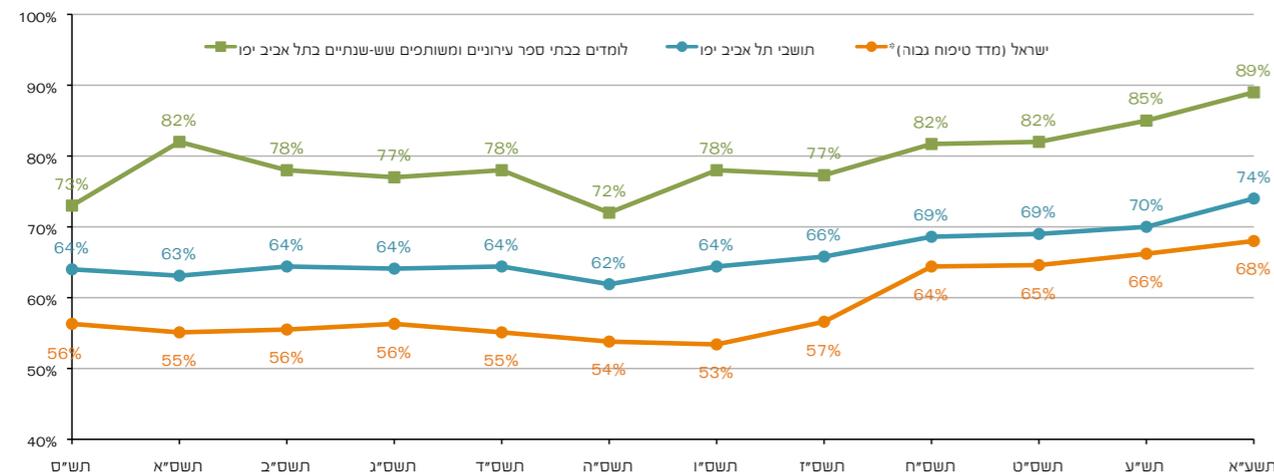
שיעור הזכאות לתעודת בגרות בקרב כלל התלמידים תושבי תל-אביב-יפו גבוה משיעור הזכאות בקרב תושבי ישראל המתגוררים בישובים שרמתם החברתית-כלכלית דומה לזו של תל-אביב-יפו.

שיעור הזכאות לתעודת בגרות בקרב הלומדים בבתי ספר עירוניים ומשותפים ש-שנתיים בתל-אביב-יפו גבוה בכ-10%-15% מזה שבקרב כלל התלמידים תושבי העיר לאורך כמעט כל תקופת הבדיקה (תש"ס-תשע"א).

בשלוש השנים האחרונות שיעור הזכאות בקרב הלומדים בבתי ספר עירוניים ומשותפים ש-שנתיים בתל-אביב-יפו עלה ב-7% והגיע ל-89%. בקרב כלל התלמידים תושבי העיר שיעור הזכאות עלה ב-5% (4% בשנה האחרונה), ובכלל המדינה הוא עלה באותה תקופה ב-4%.

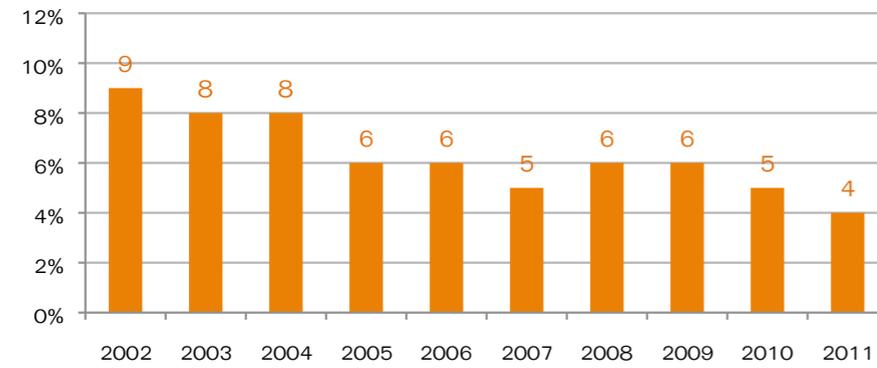
תרשים 16.1

שיעור הזכאים לתעודת בגרות בתל-אביב-יפו ובישראל, תש"ס-תשע"א

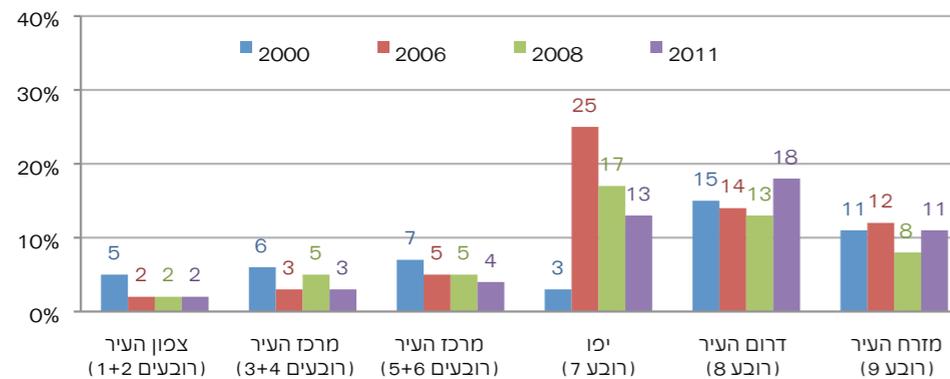

מקור הנתונים:

נתוני ישראל ות"א-יפו: משרד החינוך, המינהל הפדגוגי - אגף א' בחינוך, מינהל תקשוב ומערכות מידע, נתוני בחינות בגרות לשנים המתאימות, ירושלים; נתוני תש"ס עירוניים ומשותפים ש-שנתיים בת"א-יפו: מנהל החינוך בעיריית ת"א-יפו.

תרשים 17.1
שיעור נשירה של תלמידים מבתי הספר
העירוניים והמשותפים השש-שנתיים,
2011-2002

תרשים 17.2
שיעור נשירה של תלמידים
מבתי"ס עירוניים ומשותפים
שש-שנתיים, לפי אזורים,
2011, 2008, 2006, 2000

* האזורים מתייחסים למיקום בית הספר (ולא למקום מגורי התלמידים) מקור הנתונים: עיריית תל-אביב-יפו, מינהל החינוך התרבות והספורט, אגף החינוך, היחידה לתכנון והערכה פדגוגית (על בסיס מאגר מידע עירוני של תלמידים). שיטת חישוב: הנתונים מחושבים לשנת לימודים ולא לשנה קלנדרית. כך למשל, נתוני שנת 2011 הם נתוני שנה"ל המתחילה בחודש ספטמבר 2010 ומסתיימת ביוני 2011.

מגמות עיקריות

מאז 2002 ניכרת מגמת ירידה בשיעור הנשירה. בשנת 2011 עמד שיעור הנשירה בתל-אביב-יפו על 4% לעומת 6% בשנים 2005-2009, 8% בשנים 2003-2004 ו-9% בשנת 2002. קיימים הבדלים בשיעור הנשירה בין בתי ספר באזורי העיר השונים. שיעורים נמוכים מאוד בצפון העיר ובמרכזה ושיעורים גבוהים ביפו ודרום העיר, ובמידה פחותה גם במזרח העיר. בעוד שביפו שיעורי הנשירה מצטמצמים בעקביות בין השנים 2006-2011 (מ-25% ל-13%), בבתי ספר בדרום העיר נרשמה קפיצה בשיעורי הנשירה בין שנת 2008 לשנת 2011 (מ-13% ל-18%). וכך, בשנת 2011 שיעור הנשירה הגבוה ביותר נרשם בבתי ספר באזור דרום העיר (18%) בעוד שבשנים 2008 ו-2006 שיעור הנשירה הגבוה ביותר נרשם בבתי ספר ביפו (17% ו-25%, בהתאמה).

תאור ומהות

התבחין מודד את שיעור בני הנוער בגיל כיתה יב' שנשרו ממערכת החינוך העירונית ואינם לומדים במוסד חינוכי אחר, ואת מידת אי השוויון בין אזורי העיר השונים בהיקפי הנשירה.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעור הנושרים מכלל התלמידים הלומדים בכתה יב' בכל בתי-הספר השש-שנתיים העירוניים והמשותפים. מספר הנושרים כולל את כל התלמידים מקרב בני שנתון מסוים שהחלו ללמוד בבתי הספר השש-שנתיים העירוניים והמשותפים ושנשרו במהלך השנים עד שהשנתון סיים את לימודיו בכתה יב'. השוואה: לאורך זמן ובין אזורים. השוואת שיעורי הנשירה בין אזורים מתייחסת למיקום בתי הספר ולא למקום מגורי התלמידים. תקופה: 2002-2011

תמונת עתיד: שוויון הזדמנויות וצמצום פערים

תל-אביב-יפו תחתור לכך שכל תושביה ייהנו מצדק חברתי ושוויון הזדמנויות בכל תחומי החיים ותפעל לצמצום פערים בין קבוצות אוכלוסייה ואזורים בעיר. היא תפעל הן ברמת הפרט - למשל על-ידי פיתוח והעמקת שירותים ותוכניות מניעה לכלל האוכלוסייה ולאוכלוסיות מיוחדות, והן ברמת הקהילה - למשל על-ידי קידום תהליכי פיתוח קהילתי וקידום פעולות לשילוב חברתי ותעסוקתי של אוכלוסיות ייחודיות.

תכנינים:

השכלה	18
מחירי דירות	19
פער דיגיטלי	20
ילדים בטיפול פקדי סעד	21
נוער עבריין	22
ילדים מתחת לקו העוני	23

מהות התבחינים

שלושת התבחינים הראשונים בוחנים את הפער במצב החברתי-כלכלי של האוכלוסייה בין אזורי העיר השונים. שלושת האחרונים מתמקדים בבעיות ספציפיות של הדור הצעיר שצמצומן יעיד על התקדמות לקראת השגת היעד של שוויון הזדמנויות.

נתוני רמת ההשכלה באזורי העיר השונים מהווים תבחין למצבן של המשפחות באזורים אלו ועל הפערים החברתיים-כלכליים הקיימים ביניהם. עלייה ברמת ההשכלה לאורך זמן תצביע על צמצום הפערים ותקרב את האזור לתמונת העתיד הרצויה כפי שנקבעה בחזון העיר. צמצום כזה ירמוז גם על צמצום תרבות העוני ועל הקטנת מעגל האבטלה.

השונות במחיר דירות באזורי העיר השונים מצביעה על פערים בתחום החברתי-כלכלי ובדימוי שיש לאזורים מסוימים. לכן השוואת השינויים במחירי הדירות לאורך זמן מהווה מדד עקיף לבדיקת הפער החברתי-כלכלי.

פערים ברמת התקשוב, ובשימוש במחשב בעידן בו הידע והנגישות למידע משמשים כרטיס כניסה למגוון הולך וגדל של אפשרויות בתחומים שונים, מעידים לא רק על מצבם הנוכחי של תושבי האזור, אלא גם על אפשרויות ההתפתחות של הדור הבא שלו.

חלק מהתפיסה של צמצום פערים נעוץ בהפניית משאבים להגנה ולטיפול בתושבים הנמצאים במצב של סיכון. התבחין של שיעור הילדים שהיו קורבנות לניצול ואלימות מכלל ילדי העיר והתבחין

של שיעור הנאשמים הקטינים מכלל הקטינים בעיר מצביעים על מצבה של העיר ומידת הצלחתה להגן ולטפל בילדים במצבי סיכון וסכנה.

אנשים במצב של עוני, ובפרט ילדים, נמצאים במצב בו ההזדמנויות שפתוחות בפניהם מצומצמות. ירידה בתחולת העוני, הן באופן מוחלט והן באופן יחסי למדינה כולה, מקרבת את העיר ליעדים שנקבעו בחזון.

תאור ומהות

התבחין מודד את רמת השכלת התושבים לפי תעודה או תואר הגבוה ביותר שהשיגו, בחלוקה לפי אזורים בעיר. פערים בהשכלה הם אחד הסממנים לאי-שוויון בין אזורים.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: שיעור הזכאות לתעודה או תואר השכלתי מקרב תושבי העיר בני 20 ומעלה.

תקופה: ממוצע לשנים 2010-2011

השוואה: בין אזורים, בין ערים

הערה למהדורה זו:

במהדורה הקודמת (2010) התבחין למידת אי-השוויון בין התושבים המתגוררים באזורים שונים בעיר, התבסס על נתוני הכנסה של משקי הבית בעיר. משנת 2010 הפסיק הלמ"ס לפרסם את נתוני ההכנסה לפי אזור בעיר, ולכן החל ממהדורה זו ישמשו נתוני ההשכלה של התושבים כתבחין למידת אי השוויון בעיר. לפיכך, לפי שעה לא ניתן להציג מגמות לאורך שנים.

מגמות עיקריות

בשנים 11-2010 39% מתושביה הבוגרים של תל-אביב-יפו הם בעלי השכלה אקדמית; 14% נוספים הם בעלי השכלה על תיכונית; 20% מהתושבים בעלי תעודת בגרות בלבד; ול-27% מהתושבים השכלה תיכונית (ללא בגרות) או פחות מכך (תרשים 18.1).

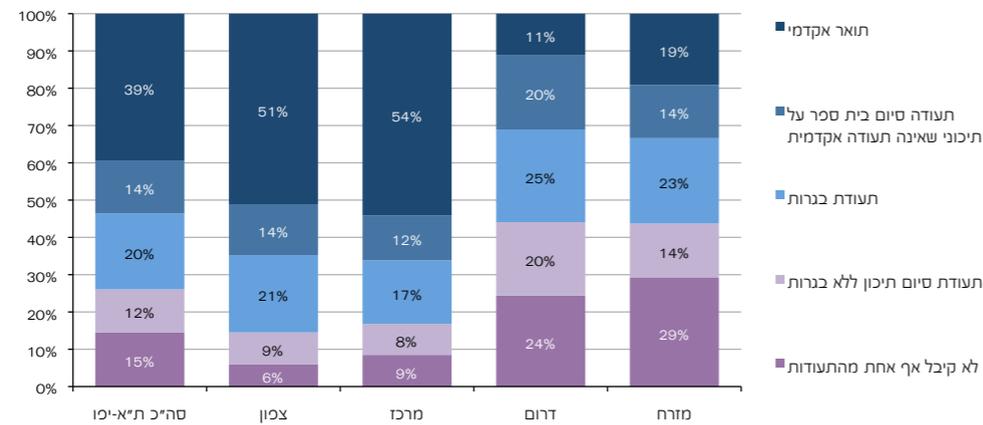
בין האזורים בעיר קיימים פערים גדולים, כאשר בצפון העיר ובמרכז 51% ו-54% (בהתאמה) מתושבי האזור הבוגרים בעלי השכלה אקדמית, לעומת 11% מתושבי דרום העיר ו-19% מהתושבים במזרח העיר. עם זאת, בדרום העיר השיעור הגבוה ביותר - 20% מתושבי האזור - בעלי השכלה על תיכונית (שאינה אקדמית); בצפון העיר ובמזרח 14% מהתושבים בעלי השכלה על תיכונית, ובמרכז העיר-12%.

בדרום ובמזרח העיר שיעורים דומים של תושבים שלא השלימו תעודת בגרות - 44% ו-43% בהתאמה, לעומת 17% ללא תעודת בגרות במרכז העיר, ו-15% בצפון העיר.

רמת ההשכלה בתל-אביב-יפו גבוהה בהשוואה לנתוני כלל ישראל, וכן בהשוואה לערים הגדולות (תרשים 18.2). חיפה בעלת נתוני השכלה דומים לאלו של תל-אביב-יפו. ירושלים בעלת שיעור נמוך של בעלי השכלה אקדמית או על תיכונית, ובעלת שיעורים גבוהים של חסרי תעודת בגרות. בראשל"צ, פתח תקווה ואשדוד שיעור דומה של 28%-25% מהתושבים בעלי תואר אקדמי.

תרשים 18.1

השכלה לפי אזורים 2010-2011 (התעודה הנכונה ביותר)

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי 2012, עיבוד נתונים מיוחד לאוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו. בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של תל-אביב-יפו. שיטת החישוב: הסקר נערך מדי שנה, הנתונים המוצגים מבטאים ממוצע דו-שנתי.

19

מחירי דירות

תאור ומהות

תבחין זה מודד את מחירי הדירות בתל-אביב-יפו, לפי רובעים, ולאורך שנים.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מחירים בש"ח, בדיקה לאורך שנים

תקופה: 2000-2012

השוואה: בין רובעים, לאורך שנים

מגמות עיקריות

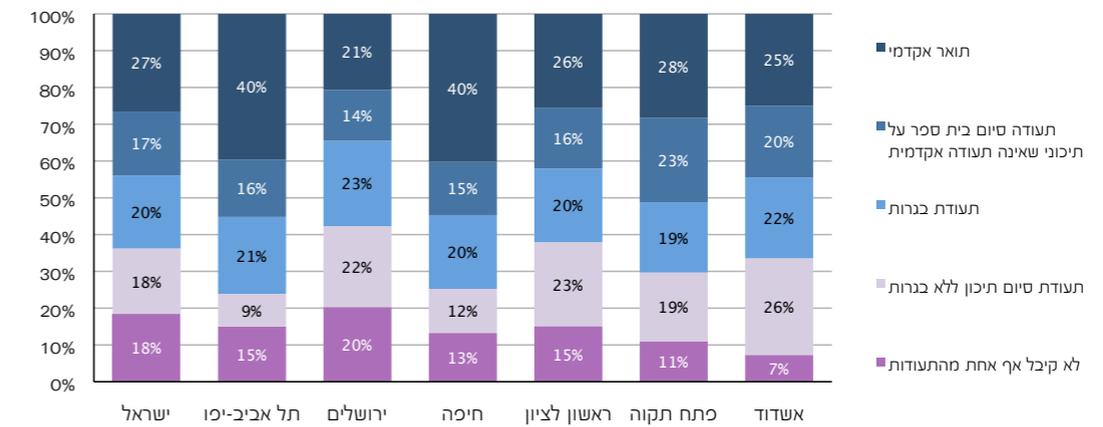
מחירה הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו בשנת 2012 היה כ-1,988,500 ש"ח. רמת המחירים בעיר לאורך השנים תנודתית, אולם בחמש השנים האחרונות (2008-2012) רמת המחירים במגמה של עליה בשיעור של כ-11% לשנה.

קיימים הפרשי מחירים בין הדירות בחלקי העיר השונים. מחיר הדירות באזור הצפון גבוה משמעותית מיתר אזורי העיר ואילו המחירים באזורי הדרום והמזרח נמוכים מהממוצע העירוני. עד שנת 2006 היה מחיר דירה ממוצעת במרכז דומה, או נמוך מהממוצע העירוני, אך החל משנת 2006 נהיו מחירי דירות במרכז גבוהים מהמחיר הממוצע בעיר. מחיר דירה בצפון העיר גבוה פי 2.5 ממחיר דירה בדרום ובמזרח העיר. פערים אלה בין האזורים מבטאים בין היתר את ההבדלים בביקושים, איכות הדיור וגודלי הדירות.

גם אם ניכרת תנודתיות ברמת המחירים ברוב אזורי העיר (במיוחד בצפון העיר אך גם במזרח ובדרום), הרי שלאורך השנים, ובמיוחד מאז 2007, יש מגמת עליה במחירי הדיור בכל אזורי העיר. בין השנים 2007-2012 עלו המחירים במזרח העיר ב-170%, בדרום העיר ב-125%, במרכז העיר ב-70% ובצפון העיר, בה רמת המחירים היא הגבוהה ביותר בעיר לאורך שנים, עלו המחירים ב-50%.

תרשים 18.2

השכלה בישראל וכייושבים נבחרים 2011 (התעודה הגבוהה ביותר)

20

שימוש במחשב ובאינטרנט

פער דיגיטלי

מגמות עיקריות

השימוש במחשב רווח יותר בתל-אביב-יפו מאשר בישראל. בשנת 2011 84% מתושבי העיר השתמשו במחשב, לעומת 72% בישראל, פער של 12% (תרשים 20.1). מאז שנת 2007 חל גידול של 13% בשיעור המשתמשים במחשב ובאינטרנט בתל-אביב-יפו, לעומת גידול של 10% בישראל.

בין אזורי העיר ישנם פערים בשימוש במחשב. בצפון העיר ובמרכז עומד שיעור המשתמשים במחשב על 91%-90% (בהתאמה), ובדרום העיר ובמזרח הוא עומד על 69%-62% בהתאמה (תרשים 20.2). השיפור הרב ביותר ביחס לנתוני 2007 על ניכר בדרום העיר, בו בשנת 2007 עמד שיעור המשתמשים על 50% (גידול של 19%), בעוד שבמזרח לא חל כל גידול בשנים אלו. בצפון העיר ובמרכז גדל מאז 2007 שיעור המשתמשים במחשב ובאינטרנט ב-10%.

תאור ומהות

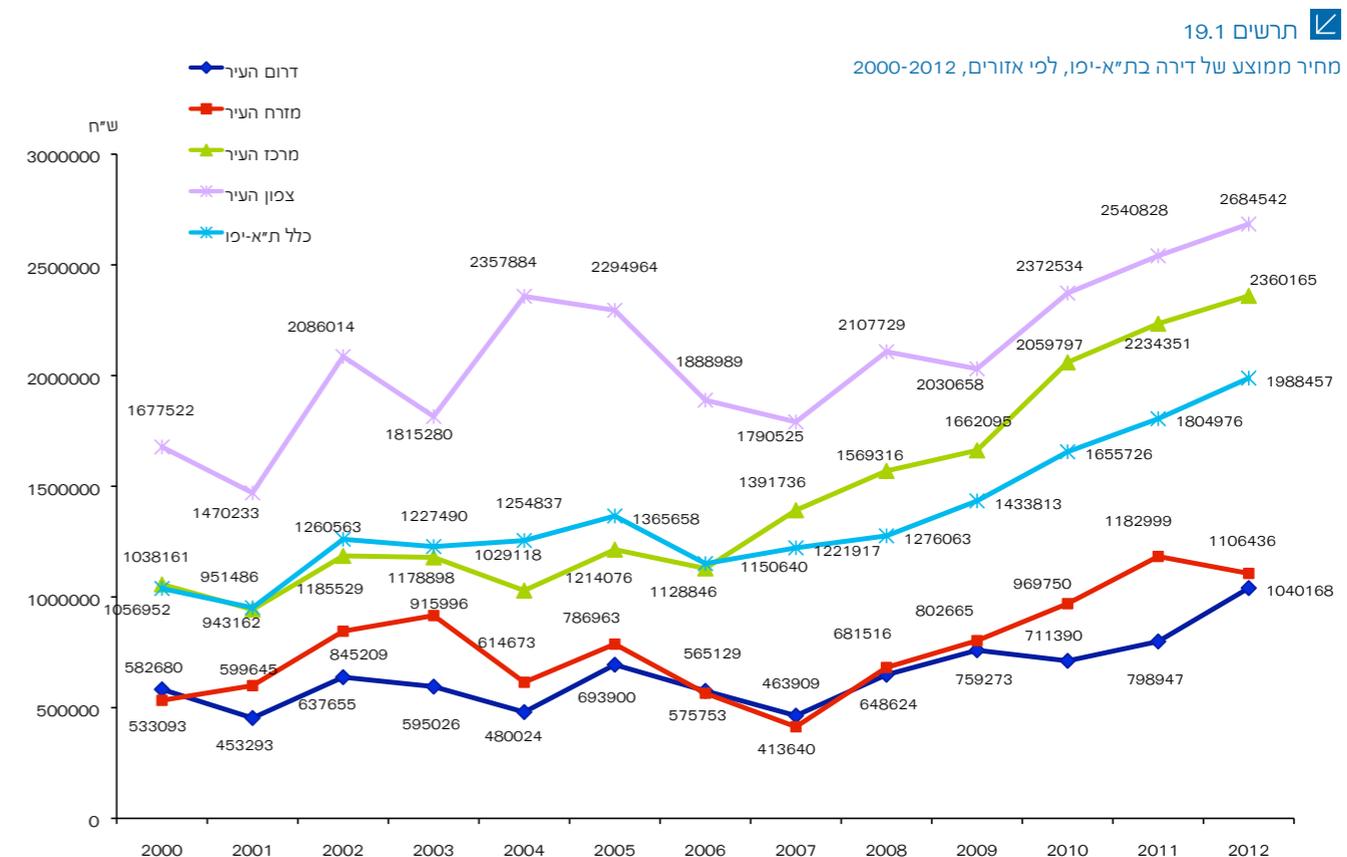
התבחין מודד את מידת השימוש בטכנולוגיות מחשב בעיר. השימוש במחשב ובאינטרנט נמדד בקרב בני 20+. בדיקה זו מראה את היכולת להפעיל מחשב (computer literacy) והנגישות למחשב ולאנטרנט.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: שיעורים

תקופה: 2010-11

השוואה: בין אזורים, ישראל

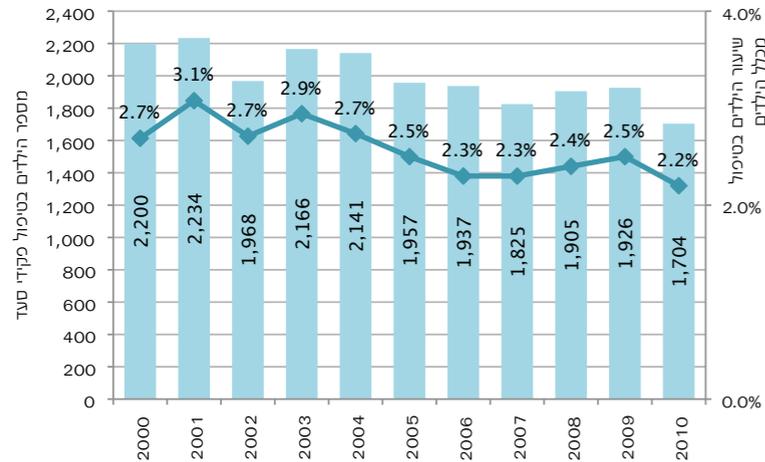
* ממוצע המחירים כולל את כל עסקאות המכירה של דירות, ללא הבחנה לפי גודל. מקור הנתונים: קובץ עסקאות, מחלקת השבחה, עיריית תל-אביב-יפו.

21

ילדים בטיפול פקדי סעד

תרשים 21.1

מספר הילדים בטיפול פקדי סעד לחוק הנוער וחלקם מכלל הילדים בעיר 2000-2010

תאור ומהות

ילדים בטיפול פקדי סעד לחוק הנוער¹ וחלקם מכלל הילדים בעיר².

מדידה והשוואה

צורת מדידה: לאורך שנים, שיעורים ומספרים מוחלטים תקופה: 2010-2000
השוואה: לאורך שנים

מגמות עיקריות

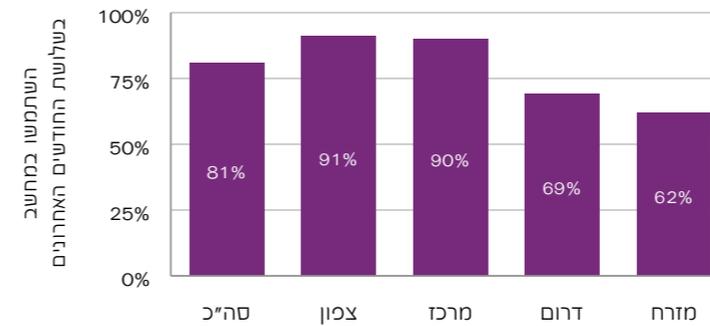
בשנים 10-2009 נמשכה המגמה של ירידה מתונה בשיעור הילדים הנמצאים בטיפול פקדי סעד בתל-אביב-יפו, משיעור של 3.1% מסך ילדי העיר בשנת 2001, ל-2.2% (1,700 ילדים) בשנת 2010. שיעור הילדים הנמצאים בטיפול פקדי סעד באוכלוסייה הכללית בישראל נע בין 1.7% - 1.9%. בתחילת שנות האלפיים היה שיעורם בעיר כמעט כפול מזה שבאוכלוסייה הכללית, אך בשנים האחרונות מצטמצם הפער.

1 מקור הנתונים: ילדים בישראל, שנתון סטטיסטי, לשנים המתאימות. המועצה הלאומית לשלום הילד, המרכז למחקר ופיתוח, בשיתוף אשלים, העמותה לתכנון ולפיתוח שירותים לילדים ובני נוער בסיכון ומשפחותיהם. ירושלים.

2 עובדים סוציאליים, אשר בתוקף מינוי של שר העבודה והרווחה ומכוח חוק הנוער מופקדים על שלומם ועל רווחתם של ילדים במצוקה. הנתונים מתייחסים הן למקרי פגיעה מוכחים והן למקרים של חשד, או של דיווח על חשד, לפגיעה.

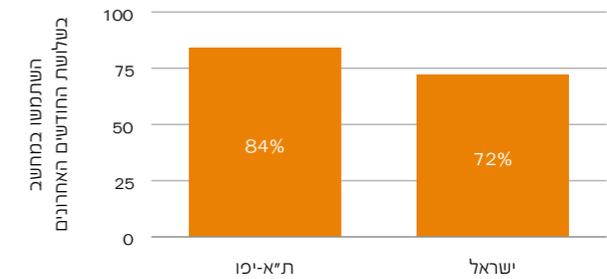
תרשים 20.2

שיעור המשתמשים במחשב בתל-אביב - יפו, לפי אזור, ממוצע לשנים 2010-2011

תרשים 20.1

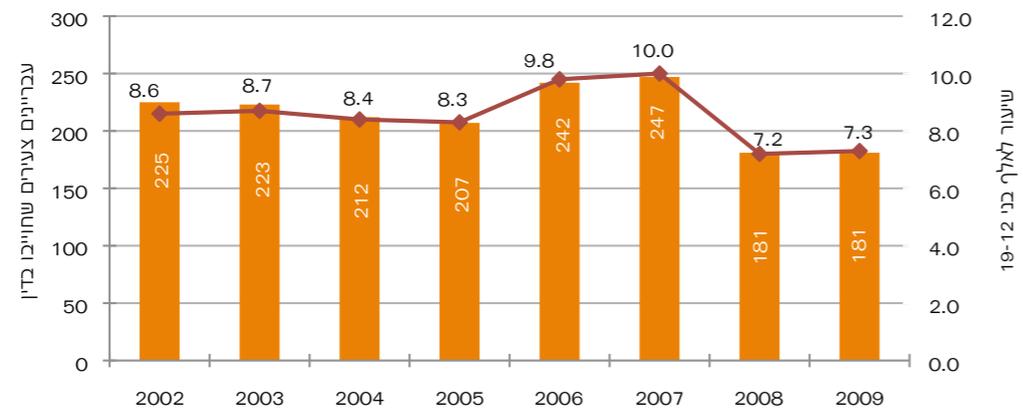
שיעור המשתמשים במחשב בתל-אביב - יפו ובישראל (2011)

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי 2012 עיבוד מיוחד לאוכלוסיית העיר. בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תרשים 22.1

עבריינים צעירים שחויבו בדין ושיעורם לאלף מקרב בני 12-19 בתל-אביב-יפו, 2002-2009

מקור הנתונים: השנתון הסטטיסטי של תל-אביב-יפו, השנתון הסטטיסטי של ישראל ופרסום הרשויות המקומיות בישראל, לשנים המתאימות.

מגמות עיקריות

בשנים 2008-2009 חלה ירידה ניכרת בשיעור העבריינים הצעירים שחויבו בדין בתל-אביב-יפו הן במספרם המוחלט והן בשיעורם ביחס ל-1000 בני 19-21 בעיר. בעוד שבשנת 2007 הגיע שיעור ההרשעות לשיא של 10 לאלף, בשנה שלאחר מכן ירד שיעור המורשעים ל 7.2 לאלף, השיעור הנמוך מאז 2002.

תאור ומהות

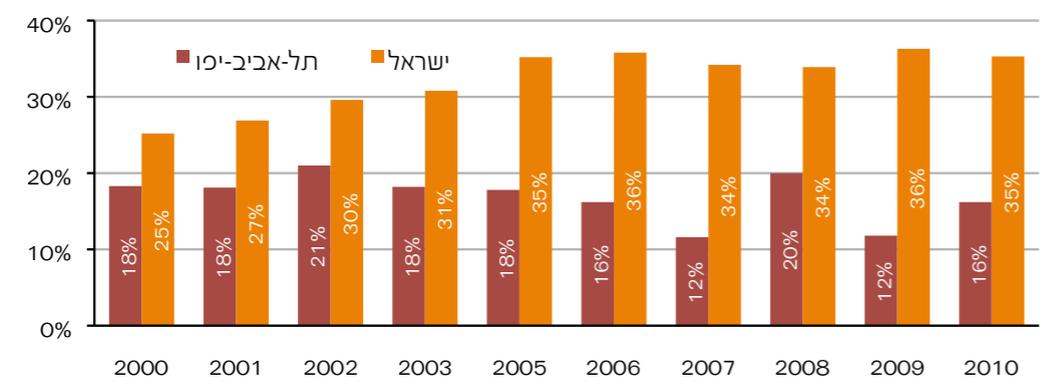
עבריינים צעירים¹ שחויבו בדין ושיעורם לאלף מכלל בני 12-19 בתל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: לאורך שנים, מספרים מוחלטים ושיעורים לאלף
תקופה: 2002-2009
השוואה: לאורך שנים

1 עבריין צעיר – מי שהורשע בעבירה פלילית רצינית וגילו 12-18.

תרשים 23.1
שיעור ילדים מתחת לקו העוני

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי ל תל-אביב-יפו, לשנים המתאימות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי, עיריית תל-אביב-יפו.

מגמות עיקריות

תחולת העוני בקרב ילדים בתל-אביב-יפו נמוכה באופן משמעותי מזו שבישראל. בשנים 2009 ו-2010 תחולת העוני בקרב ילדי העיר היתה 12% ו-16%, בהתאמה, לעומת 36% ו-35% בישראל. במהלך העשור חל צמצום מסוים בתחולת העוני בקרב ילדים בעיר, שעמדה במחצית הראשונה של העשור על 21%-18%. צמצום העוני בקרב ילדי תל-אביב-יפו בולט על רקע מגמה הפוכה של גידול בתחולת העוני בקרב כלל ילדי ישראל שעמד במחצית הראשונה על 25% ועלה עד 2010 ב-10%.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שיעור הילדים החיים מתחת קו העוני (תחולת העוני בקרב ילדים).

מדידה והשוואה

צורת המדידה: לאורך שנים, שיעורים
תקופה: 2000-2010
השוואה: ישראל.

תמונת עתיד: חיזוק הקהילתיות

העיר תעודד ותתמוך בפעילותן של הקהילות השונות בעיר, אלה הפועלות על בסיס אזורי ואלה הפועלות על בסיס עניין משותף.

תכנינים:

פעילות התנדבותית בקהילה

25

קהילתיות

26

25

פעילות התנדבותית בקהילה

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שיעור התושבים שעסקו בפעילות התנדבותית.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים מקרב תושבי העיר בני 20 ומעלה

תקופה: 2010-2007

השוואה: בין אזורים

הערות למהדורה זו:

החל בשנת 2007 השתנה נוסח השאלה בסקר החברתי של הלמ"ס. הנוסח החדש הוא: "האם עסקת בפעילות התנדבותית במהלך השנה האחרונה?", בעוד שהנוסח שהופיע בסקרים שנערכו עד שנת 2007 היה: "האם עסקת בפעילות התנדבותית במהלך שלושת החודשים האחרונים?". בשל ההבדלים בין הנוסחים, לא ניתן להשוות את תוצאות הסקר במהדורת תכנינים זו עם התוצאות שהוצגו במהדורה הקודמת.

מגמות עיקריות

שיעור העוסקים בפעילות התנדבותית בתל-אביב-יפו בין השנים 2007-2010 היה בממוצע 20% מכלל תושבי העיר בני 20 ומעלה. בשנת 2009 היה שיעור המתנדבים הגבוה ביותר מאז שנת 2007 והגיע ל-26%, ובשנת 2010 ירד ל-14% (תרשים 25.1).

בהשוואה בין חלקי העיר בשנים 2009-2010, נמצא כי במרכז העיר שיעור ההתנדבות גבוה יותר מביתר אזורי העיר - 24% מתושבי המרכז (שגילם 20 ומעלה) בממוצע. שיעור ההתנדבות הנמוך ביותר נמדד במזרח העיר-15%. בצפון העיר ובדרומה שיעורי ההתנדבות זהים-18%.

26

קהילתיות תחושת השייכות לקהילה

תאור ומהות

תבחין זה מודד את תחושת השייכות לקהילה בקרב תושבי תל-אביב-יפו.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים מקרב תושבי העיר בני 20 ומעלה

תקופה: 2010

השוואה: בין אזורים

מגמות עיקריות

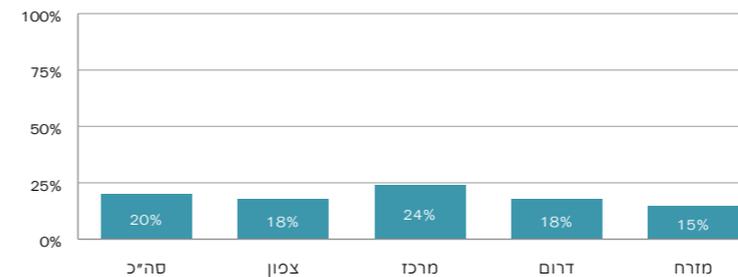
בשנת 2010 53% מתושבי תל-אביב-יפו (בני+20) הרגישו מידה של קשר או שייכות חברתית לקהילה בשכונת המגורים, מתוכם כ-26% חשו מידה רבה של שייכות לקהילת אזור מגוריהם.

השיעור הגבוה ביותר של תחושת קהילתיות נמצא בקרב תושבי צפון העיר ובקרב תושבי דרום העיר (57% ו-56% בהתאמה, מתושביהם חשו מידה רבה או בינונית של שייכות לקהילה), בעוד שבמרכז העיר ובמזרח נמדדו שיעורים נמוכים יותר של תחושת שייכות בקרב תושביהם (49% ו-51% בהתאמה).

ביחס לתוצאות הסקר שנערך ב-2007, חלה עליה משמעותית בתחושת הקהילתיות בדרום העיר (ב-2007 הרגישו 48% מהתושבים בדרום מידה גבוהה או בינונית של תחושת קהילתיות, לעומת 56% ב-2010); במרכז ובמזרח העיר לעומת זאת, פחתה במעט תחושת הקהילתיות. בצפון לא חל שינוי ביחס לתוצאות הסקר מ-2007.

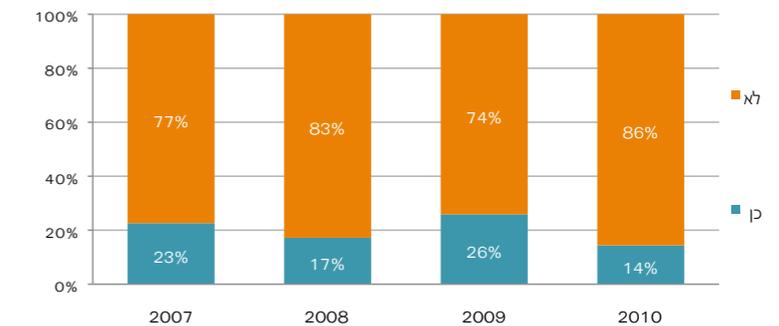
תרשים 25.2

שיעור העוסקים בפעילות התנדבותית בשנה האחרונה בתל-אביב-יפו, לפי אזור, ממוצע 2009-2010

תרשים 25.1

האם עוסק בפעילות התנדבותית ב-12 החודשים האחרונים? 2007-2010

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי, 2011, עיבוד מיוחד לאוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו, בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו. הסקר החברתי לשנים המתאימות, מחולל הלוחות.

תרשים 26.2

המידה בה יוכל לסמוך על עזרתם של אנשים בשכונת המגורים כשעת מצוקה, 2010

מקור הנתונים: סקר תלת נושאי ייעודי - מיצול נסיעות, התנדבות ותחושת קהילתיות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי עירונית תל-אביב-יפו.

ביחס לסקר 2007 חלה עליה בכל אזורי העיר בשיעור התושבים המרגישים כי יוכלו לסמוך במידה רבה או בינונית על עזרת שכניהם בעת צרה. בממוצע עלה השיעור ב-5%, כשבצפון העיר חלה העלייה הגבוהה ביותר: בשנת 2010 53% מתושבי הצפון הרגישו שיוכלו לסמוך על שכניהם בעת צרה במידה רבה או בינונית, לעומת 46% ב-2007.

48% מתושבי העיר מרגישים כי הם יכולים לסמוך על עזרתם של אנשים בשכונת מגוריהם בעת משבר או מצוקה, מתוכם 32% במידה רבה ו-16% במידה בינונית (תרשים 26.2). בצפון השיעור הגבוה ביותר מבין אזורי העיר השונים, 53% מתושביו מרגישים שהם יכולים לסמוך על שכניהם בעת צרה. ביתר אזורי העיר (מרכז, דרום ומזרח) שיעורים דומים של 46%-47% מהתושבים הסומכים על שכניהם כי יסייעו להם בעת צרה.

תרשים 26.1

תחושת השייכות לקהילה, 2010

תמונת עתיד: טיפוח הפלורליזם

תל-אביב-יפו תהיה עיר של כל תושביה, כתוחה, סובלנית ופלורליסטית, בה יחיו בכבוד הדדי זה לצד זה קהילות מגוונות, בעלות צרכים, אמונות, דעות והשקפות שונות.

תבחין:

27

ייצוג מגזרי אוכלוסייה בניהול העירייה

מהות התבחין

תבחין זה בודק את השתלבותן של קבוצות שונות ברמות ניהול בכירות בעירייה. ההנחה היא, ששילוב אנשים מקבוצות שונות ברמות הניהול הגבוהות בעירייה, חיוני על-מנת לייצג ולפעול בשירות קבוצות שונות באוכלוסייה, ומעיד על פתיחות וסובלנות לקבוצות אלו בכלל העיר.

27

ייצוג מגזרי אוכלוסייה בניהול העירייה

תאור ומהות

התבחין מודד את מידת שילובם של נשים וערבים בהנהלת העירייה.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 1993, 1998, 2003, 2008, 2013

השוואה: בין קבוצות אוכלוסייה, מגדר

מגמות עיקריות

ייצוג במועצת העיר

במועצת העיר שקמה לאחר הבחירות בשנת 2013 11 נשים, המהוות - 35% מ-31 חברי המועצה. ייצוג זה נמוך ב-16% משיעורן באוכלוסיית העיר, שהוא 51%. בבחירות שהתקיימו בשנת 1993 היה שיעור הנשים במועצת העיר 19%, והוא עלה בהתמדה ל-35% בשנת 2003, ושוב בשנת 2013, לאחר שירד מעט בשנת 2008 (תרשים 27.1).

במועצת העיר שקמה לאחר הבחירות בשנת 2013 לא נכלל אף חבר מועצה ערבי. במועצות שקמו לאחר בחירות שהתקיימו בין השנים 2003-1993 נכללו בין 2-1 חברים ערבים - המהווים 6%-3 מ-31 חברי המועצה - ייצוג הדומה לשיעור המגזר הערבי באוכלוסיית העיר (4%). (תרשים 27.2)

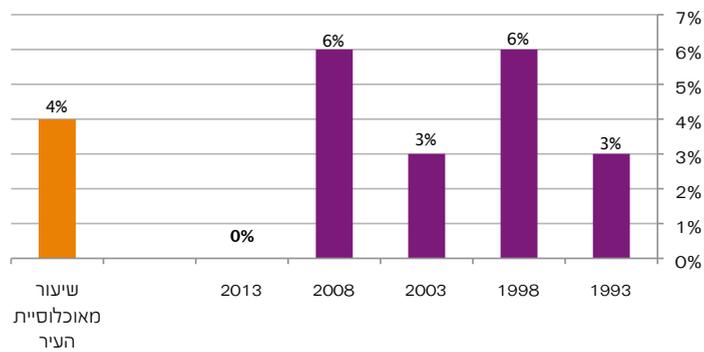
ייצוג בתפקידי ניהול בכירים בעירייה

בשנים האחרונות גדל חלקן של נשים בקרב נושאי תפקידים בכירים בעירייה (פורום מנהלי אגפים). בשנת 2013 שיעורן מקרב פורום ההנהלה הבכירה עמד על 30% (עשרים וארבע מתוך שמונים החברים בפורום), לעומת 23% ב-2009, ו-25% ב-2007. שיעור הנשים החברות בפורום מנכ"ל עמד ב-2013 על 25% (ארבע מתוך שישה עשר חברים). בשנת 2009 היה שיעורן מעט גבוה יותר והגיע ל-31% בעוד שבשנת 2007 היה שיעורן 19% בלבד.

בפורום מנהלי אגפים קיים חבר ערבי אחד (מתוך 80 חברים) - המהווה 1.25% מהפורום.

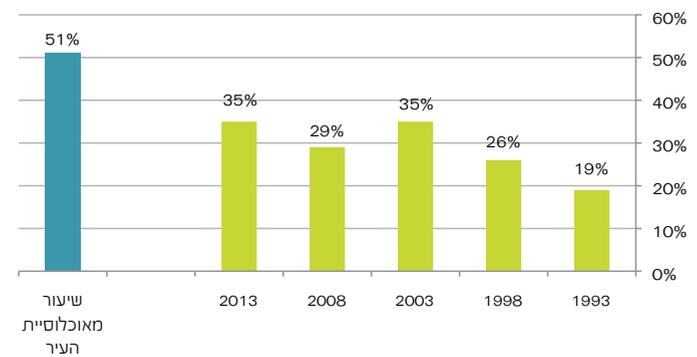
תרשים 27.2 ↙

שיעור הערכים במועצת העיר תלאכי-יפו

תרשים 27.1 ↙

שיעור הנשים במועצת העיר תל אביב-יפו

מקור הנתונים: השנתון הסטטיסטי של עיריית תל-אביב-יפו לשנים המתאימות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי, עיריית תל-אביב-יפו.

קו אסטרטגי 3

ממשל עם הפנים לאזרח

ממשל עירוני עם הפנים לאזרח - מתייעל ומשתף, בעל מידה רבה של עצמאות בניהול ענייני העיר הפנימיים, תוך שיתוף פעולה עם רשויות שכנות בנושאים חוצי גבולות מוניציפליים.

תמונת עתיד: עירייה ממוקדת לקוח

תל-אביב-יפו תגבש ממשל מקומי המעמיד את התושב העירוני בראש מטרותיו ובמרכז יוזמותיו.

תבחין:

28

שביעות רצון ממוקדי השירות

מהות התבחין:

התבחין מבוסס על סקר תקופתי שבודק באיזו מידה נענית העירייה לבעיות ולפניות של התושבים בנושאים שונים. הסקר עומד על מידת הרגישות של העירייה לפניות, האם זמן התגובה והטיפול בבעיה מתקצרים והאם לאורך זמן חל שיפור ברמת התקשורת והשירות לתושב.

28

שביעות רצון ממוקדי השירות

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שביעות הרצון של התושבים מטיפול העירייה בפניות ומנציג השירות במוקדי השירות הבאים: המוקד העירוני (106), חנייה ואכיפה וארנונה.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 2007-2011

השוואה: בין שנים

הערות לסקר: שביעות רצון התושבים נמדדה באמצעות משוב שנערך בקרב הפונים למוקדי השירות השונים. במשוב נשאלו הפונים על מידת שביעות הרצון שלהם מטיפול העירייה בפנייה ומנציג השירות. בתבחין זה מידת שביעות הרצון מוצגת בשתי קטגוריות: שבע רצון (כולל מאוד שבע רצון ושבע רצון) ואינו שבע רצון (כולל שבע רצון במידה חלקית, לא שבע רצון ובכלל לא שבע רצון).

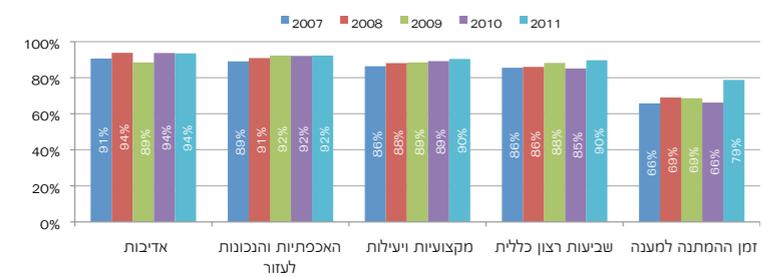
מגמות עיקריות

תרשימים 28.1 - 28.6 בוחנים שביעות רצון בכמה ממוקדי השירות המרכזיים של עירייה.

מוקד 106: בשנת 2011 שביעות הרצון הכללית מרמת השירות של המוקד העירוני היתה הגבוהה מאז 2007, ועמדה על 90%. בשנת 2011 חל שיפור ניכר גם במידת שביעות הרצון ממשיך ההמתנה למענה. 79% היו מרוצים ממשיך ההמתנה בשנה זו, לעומת 66%-69% בשנים שקדמו לה.

תרשים 28.1

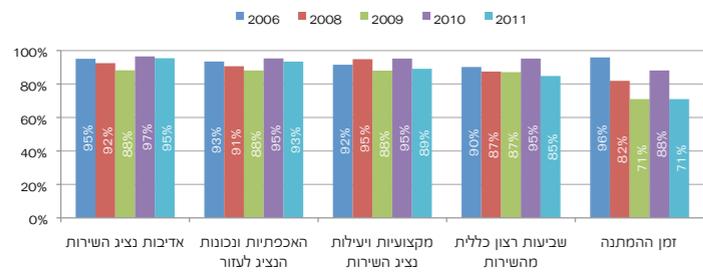
שביעות רצון מנציג השירות במוקד העירוני, 2007-2011

מוקד גביית ארנונה: בשנת 2011 היו 85% מהפונים שבעי רצון באופן כללי מהשירות, פחות מהיקף שביעות הרצון בשנים שקדמו לה (במיוחד ביחס לשיא של שנת 2010 בה היו 95% מהפונים שבעי רצון). כמו כן חלה ירידה חדה במספר שבעי הרצון מזמני ההמתנה לנציג קבלת הקהל שהגיע בשנת 2011 ל- 71% מהפונים לעומת 88% בשנה שקדמה לה.

תרשים 28.5

שביעות הרצון מקבלת הקהל במוקד גביית הארנונה, 2006-2011

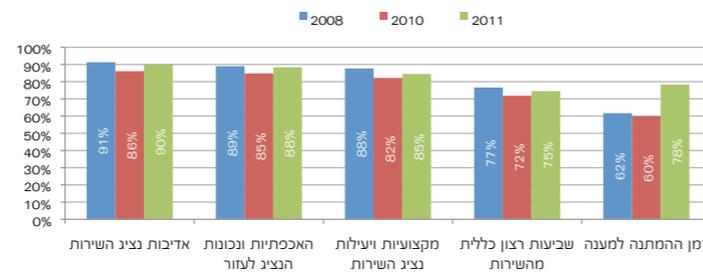

מקור הנתונים: דוחות תקופתיים על סיקור מוקדי השירות העירוניים, המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

מוקד ארנונה טלפוני: שביעות הרצון הכללית ממוקד זה עמדה בשנת 2011 על 75% מהפונים, בדומה למידת שביעות הרצון בשנים האחרונות. לעומת זאת, בשנה זו חל שיפור משמעותי (18%) במידת שביעות הרצון מזמן ההמתנה למענה במוקד זה ביחס לשנה שקדמה לה.

תרשים 28.4

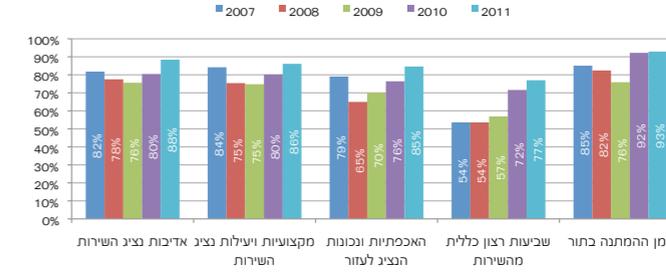
מוקד ארנונה טלפוני, 2008-2011

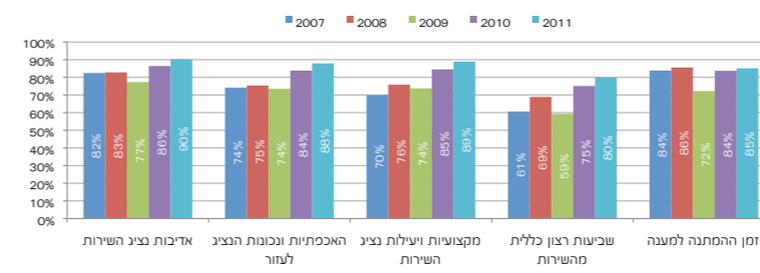
חניה ואכיפה: מידת שביעות הרצון הכללית משני מוקדי אגף החניה (מוקד קבלת הקהל והמוקד הטלפוני) נמצאת במגמת עלייה מאז שנת 2007. בשנת 2011 הגיעה שביעות הרצון במוקד קבלת הקהל ל-77% (שיפור של 23% מאז 2007), ובמוקד הטלפוני ל-80% (שיפור של 19% מאז 2007).

תרשים 28.2

אגף החניה והאכיפה - מוקד קבלת קהל, סקר שביעות רצון 2007-2011 (% שבעי רצון)

אגף החניה והאכיפה - מוקד טלפוני, סקר שביעות רצון 2007-2011 (% שבעי רצון)

תמונת עתיד: עיר עצמאית

עיריית תל-אביב-יפו תפעל להרחבת סמכויותיה באופן שיקנה לה מידה רבה של עצמאות בניהול העיר ובתפעולה.

29

הכנסות עצמיות של העירייה

תכנין:

29
30

הכנסות עצמיות של העירייה

העברת סמכויות ממשרדי ממשלה לעירייה

מהות התבחינים

אחד מקווי המדיניות להקניית יותר עצמאות לעיר הוא פיתוח עצמאי של כלים להגדלת מקורות ההכנסה של העירייה. ההכנסות העצמיות הן שמקנות לעירייה את היכולת לקבוע ולהוציא לפועל את מדיניותה, ולאורך זמן את הביטחון הכלכלי, המאפשר השקעה לטווח ארוך. ככול שישגדלו הכנסותיה העצמיות תתחזק עצמאותה. קו עצמאות אחר להקניית עצמאות רבה יותר לעיר, הוא פיתוח וניהול עצמאי של המערכות העירוניות. כיום, על פי מורשת המנדט הבריטי עדיין יש לשלטון המרכזי שורה ארוכה של סמכויות המגבילות את הרשות המקומית מלפעול באורח עצמאי. קיימים תחומים רבים שבהם היתה העירייה מעוניינת להרחיב את סמכויותיה. בחינת היקף העברת הסמכויות לעירייה התבצעה על-ידי שאלון שהופנה למנהלי המינהלים והאגפים בעירייה.

תאור ומהות

התבחין מודד את ההכנסות העצמיות של עיריית תל-אביב-יפו (הכנסות שהרשות גובה מתושבים וממוסדות - ארנונה, שירותי כינון ורווחה, חנייה, קנסות, היטלים ועוד).

ככל שההכנסות העצמיות גבוהות יותר, כך העיר אינה תלויה בתקציבים ממשלתיים, יכולה להיות עצמאית יותר מבחינה כלכלית, ולהוציא לפועל את המדיניות אותה היא שואפת לקדם.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: הכנסות במספרים מוחלטים, הכנסה לנפש (במחירים שוטפים)

תקופה: 2000, 2004, 2007, 2009, 2011

השוואה: הערים הגדולות בישראל, ערים במטרופולין תל אביב

מגמות עיקריות

בשנת 2011 היו ההכנסות העצמיות של עיריית תל-אביב-יפו הגבוהות מבין ארבעת מרכזי המטרופולינים בישראל, ועמדו על 3,508 מלש"ח. לשם השוואה הכנסות העצמיות של ירושלים היו 2,643 מלש"ח, של חיפה 1,539 מלש"ח, ושל באר שבע 765 מלש"ח.

בין השנים 2000-2011 גדלו ההכנסות העצמיות של העירייה, אבל קצב גידולן פחת. בין השנים 2009 ו-2011 גדלו ההכנסות העצמיות של העירייה ב-7 מלש"ח בלבד (כ-0.2% בשנתיים). בין 2007 ל-2009 הן גדלו ב-148 מלש"ח (כ-4.4% בשנתיים). בתחילת העשור, בין השנים 2000 ו-2004 גדלו ההכנסות העצמיות של העירייה מ-2,326 מלש"ח ל-2,834 מלש"ח, כ-22% בארבע שנים, במוצע 11% בשנתיים (תרשים 29.1).

גם בחישוב לנפש ההכנסות העצמיות של עיריית תל-אביב-יפו הן הגבוהות מבין ערי ישראל. בשנת 2011 היו 9,868 ₪ לנפש, פי 2.1 מההכנסות לנפש בירושלים, פי 1.5 מההכנסות לנפש ברמת גן, ופי 1.19 מההכנסות לנפש בחיפה (תרשים 29.2).

שיעור ההכנסות העצמיות מסך התקציב הרגיל בתל-אביב-יפו עמד ב-2011 על 88%, שהוא השיעור הגבוה בארץ. ברמת גן ובפתח תקווה מהוות ההכנסות העצמיות 80% מסך תקציב העירייה, בבאר-שבע, בנתניה ובאשדוד 72%, ובחיפה ובירושלים השיעור הוא 69%.

30

העברת סמכויות ממשרדי ממשלה לעירייה

תאור ומהות

התבחין בודק את מידת העצמאות של העירייה אל מול השלטון המרכזי.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: שאלון שהופנה ל-15 מנהלים בכירים בעיריית תל-אביב-יפו, המשתתפים בפורום מנכ"ל, לגבי מצב העברת הסמכויות ממשרדי הממשלה לעירייה בתחום עליו הם ממונים.

תקופה: 2014

השוואה: לאורך זמן

הערות למהדורה זו:

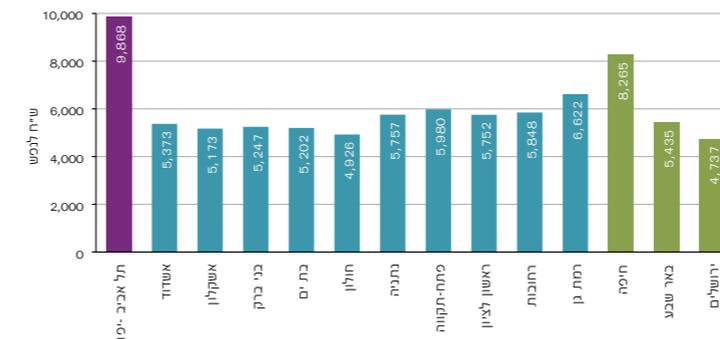
השאלון לא נערך במהדורת 2010, ולכן אין השוואה לשנים קודמות.

מגמות עיקריות

רוב מנהלי העירייה הבכירים (12 מתוך 15) חושבים שבידי הממשלה סמכויות בתחום אחריותם, שרצוי היה להעביר לידי העירייה (תרשים 30.1). הרי כמה מהנושאים שצינו המשיבים לשאלון שרצוי היה להעביר לסמכות העירייה מידי הממשלה: סמכויות רבות בתחום התחבורה והתחבורה הציבורית, נמצאות בידי משרד התחבורה. היבטים שונים של איכות סביבה והטיפול במצוק החופי ושוברי הגלים אינם בידי העירייה. סמכויות מהותיות בתחום התכנון והבניה ואישור תכניות בניין עיר עדיין נמצאות בידי הוועדה המחוזית, ולא המקומית. כמו כן העירייה אינה עצמאית בקביעת תעריפי ארנונה, וגם נושאים כגון אימוץ רשויות אחרות, העברת מידע ושימוש במאגרי מידע והפקת רווח ממוצרים עירוניים - דורש אישור של גורם ממשלתי. העירייה אינה חופשיה לבחור את אופן הניצול והוויסות של תקציבים ממשלתיים שהיא מקבלת (למשל בתחום תיירות, חינוך ושירותים חברתיים) וגם היבטים שונים של ניהול משאבי האנוש ונותני שירות של העירייה אינם בסמכותה הבלעדית, כגון ניהול מכרזים, שכר עובדים, הכשרה וגיוס עובדים.

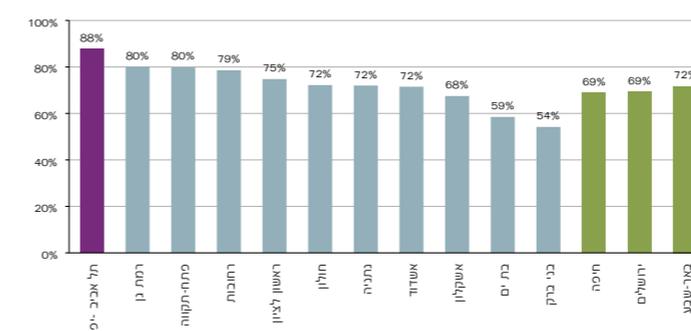
תרשים 29.2

הכנסות עצמיות לנפש בתקציב הרגיל 2011

תרשים 29.3

שיעור ההכנסות העצמיות מסך ההכנסות מהתקציב הרגיל, 2011

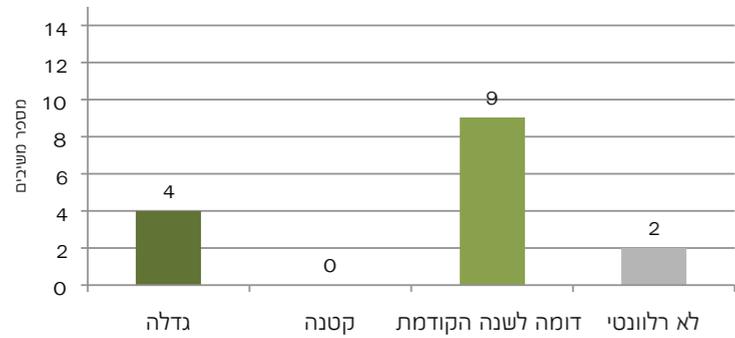
תרשים 29.1

הכנסות עצמיות בתקציב הרגיל, 2000-2011

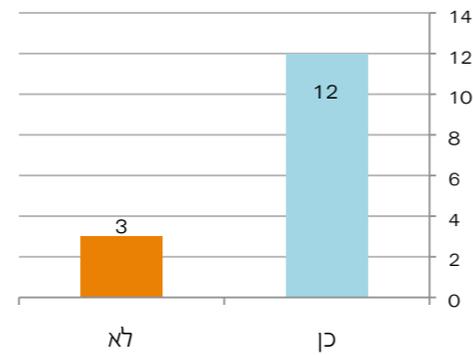

מקור נתונים: הרשויות המקומיות בישראל לשנים המתאימות, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

תרשים 30.2
מידת העצמאות של העירייה בתחומים עליהם את/ה
ממונה בשנה האחרונה

תרשים 30.1
האם ישנן סמכויות בידי הממשלה בתחומי האחריות שלך
שרצוי שיועברו לעירייה?

מקור נתונים: היחידה לתכנון אסטרטגי, עיריית תל-אביב-יפו, 2014.

העיר. גם מול משרד התחבורה הצליחה העירייה לאחר מאמצים להיות מעורבת ולהשפיע על הרפורמה בחינוך. בתחום התכנון צפויה לגדול עצמאות של עיריות שיוכרו כמוסמכות (עיריית תל-אביב-יפו הוכרזה כעירייה מוסמכת), ובמקביל הוגדלו סמכויות העירייה בנוגע לשכר עובדים וחוזים. חוק עיריות איתנות מ-2014 העביר לעירייה סמכויות משר הפנים בנוגע לאישור עסקאות, אישור תקציבים, ואישור מחיקת חובות.

בשנה האחרונה לא הרגיש אף מנהל במגמה של צמצום סמכויות העירייה. (תרשים 30.2). תשעה מתוך 15 מנהלים העידו כי מידת העצמאות בתחום פעילותם נותרה כשהיתה בשנה הקודמת, ואילו ארבעה העידו כי היה שיפור מסוים במידת העצמאות של העירייה בתחום פעילותם. כמה מהדוגמאות שמסרו המשיבים לשאלון: בשנה האחרונה מתקיימת יותר הידברות ונכונות לשיתוף פעולה של משרדי ממשלה עם העירייה, למשל בתחום התיירות ומיצוב

תמונת עתיד: שיתוף פעולה מטרופוליני

עיריית תל-אביב-יפו תיזום הקמת מסגרות לשיתוף פעולה עם ערי המטרופולין, לשם תיאום הפיתוח המרחבי, קידום הכלכלה המטרופולינית ושיפור הרווחה לתושבים

תבחין:

31

קידום שיתופי פעולה חוצי גבולות מוניציפליים

מהות התבחינים:

קווי המדיניות של קידום שיתוף הפעולה המטרופוליני כוללים תיאום הפיתוח הכלכלי, הפיזי והתחבורתי, לרבות מדיניות המיסוי, במרחב המטרופוליני ופיתוח דגם שיתוף גמיש שניתן יהיה ליישם בשלבים. באמצעות העברת שאלון בקרב המנהלים הבכירים בעירייה, אנחנו מבקשים לבחון באיזו מידה ובאילו תחומים מתבצעים הלכה למעשה שיתופי פעולה חוצי גבולות מוניציפליים. ההתקדמות לקראת תמונת עתיד רצויה תיבחן על-ידי ריבוי התשובות על יסוד שיתופי פעולה והקמת מסגרות משותפות בין ערי המטרופולין לבין תל-אביב-יפו.

31

קידום שיתופי פעולה חוצי גבולות מוניציפליים

תאור ומהות

התבחין בודק את מצב שיתוף הפעולה של תל-אביב-יפו עם ערי המטרופולין וערים נוספות.

מדידה והשוואה

צורת המדידה שאלון שהופנה ל-15 מנהלים בכירים בעיריית תל-אביב-יפו, המשתתפים בפורום מנכ"ל, לגבי מצב שיתוף הפעולה עם ערים אחרות בתחום עליו הם ממונים.

תקופה: 2014

השוואה: לאורך זמן

הערות למהדורה זו:
השאלון לא נערך
במהדורת 2010, ולכן
אין השוואה לשנים
קודמות.

מגמות עיקריות

כל משיבי השאלון, ללא יוצא מן הכלל, סבורים כי שיתופי פעולה עם ערים אחרות הם רצויים (תרשים 31.1).

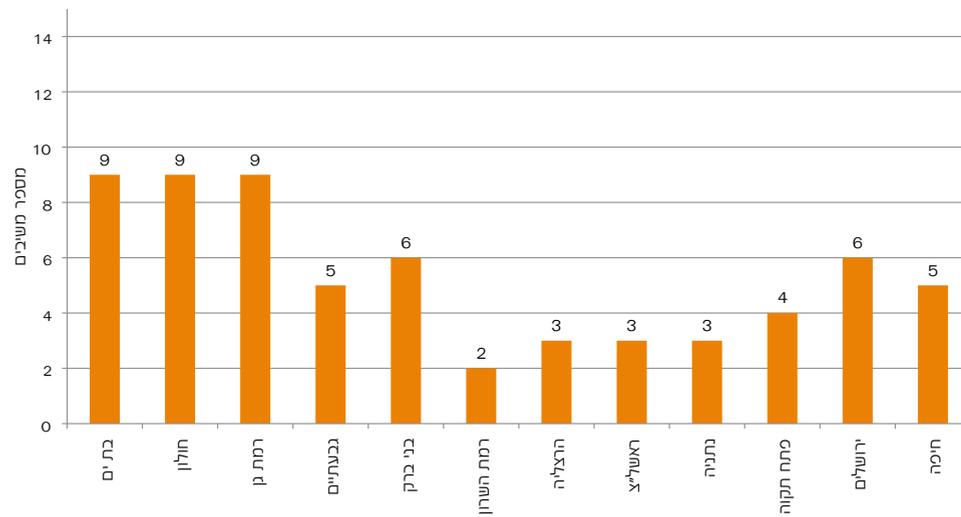
בפועל, העידו רוב המנהלים (10 מתוך 15), כי הם מקיימים שיתוף פעולה בתחום פעילותם עם ערים אחרות, אך במידה מועטה

(תרשים 31.2). 5 מתוך 15 העידו כי הם מקיימים מידה רבה של שיתוף פעולה עם ערים שכנות.

כמה דוגמאות לשיתופי פעולה שציינו המשיבים לשאלונים: בתחום התחבורה קיים שיתוף פעולה בתכנון רחובות משותפים, בהרחבת פרויקט האופניים של תל אביב לערים נוספות, ובניהול רמזורים, הסדרי תנועה, תח"צ ורכבת קלה. קיים שיתוף פעולה עם בת ים בעניין טיילת הים והמצוק החופי, ובענייני רווחה וקהילה. בתחום החינוך, ובפרט בתחום החינוך המיוחד, מקיימת העירייה שיתוף פעולה עם ערים שכנות. קיים ניסיון לשתף פעולה עם ערי המטרופולין בעניין איגום מוסדות ציבור ופנאי בעלי סף כניסה גבוה (כגון אצטדיונים), ואפיון ומיתוג בתחום תרבות ותיירות של ערי המטרופולין. כמו כן קיימת התייעצות מקצועית ולמידה הדדית בין רשויות.

הערים העיקריות איתן מתקיים שיתוף פעולה הן הערים הסמוכות לתל אביב מדרום וממזרח: בת ים, חולון, רמת גן בני ברק וגבעתיים. כמו כן מתקיים שיתוף פעולה עם הערים המרכזיות המשמשות כגלעיני המטרופוליניים הנוספים בארץ: ירושלים וחיפה. (תרשים 31.3).

תרשים 31.1
 רשויות עמן מתקיים שיתוף פעולה

מקור נתונים: היחידה לתכנון אסטרטגי, עיריית תל-אביב-יפו, 2014.

סביבה עירונית אטרקטיבית

עיר פתוחה להתחדשות, ובו-בזמן משמרת את מורשתה האדריכלית-תכנונית; מאזנת ומשלבת בין הרקמה הבנויה למרחב הפתוח; שומרת על עירוב שימושי קרקע מושכל; פועלת לצמצום מטרדים סביבתיים ומקדמת מערכת תחבורה רב-אמצעית, יעילה ובת-קיימא.

איזון בין בנייה מרקמית משמרת לבנייה לגובה

איזון בין הרצון לשמר והרצון להתחדש הוא בכסיס החזון שהעיר תל-אביב-יפו מאמצת כדי לשלב בפיתוחה העתידי, הן בנייה חדשנית לגובה והן בנייה מרקמית שומרת ומשמרת.

← תכחין:

כנייה מרקמית משמרת וכנייה לגובה

32

מהות התבחין

הרצון לשמר והרצון להתחדש, שניהם כלולים בחזון שמאמצת העיר להמשך פיתוחה. האיזון בין השניים יושג כאשר העיר תדאג לאזורי השימור שהוגדרו בתכנית, תצמצם את הבנייה לגובה בהם, ובמקביל, תאפשר בנייה גבוהה באזורים אחרים.

32

כנייה לגובה באזור "העיר הלבנה" על פי ההכרזה של אונסק"ו

תאור ומהות

תבחין זה בוחן את מידת המימוש של מדיניות העירייה, כפי שהותוותה בחזון, באמצעות בדיקת מספר המבנים הגבוהים, בני 8 קומות ומעלה הקיימים והמתוכננים באזור "העיר הלבנה" על פי ההכרזה של אונסק"ו.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספר הבניינים בני 8 קומות ומעלה קיימים ומתוכננים תקופה: 2007 - 2013 השוואה: לאורך השנים

ביולי 2003 הכריז אונסקו, ארגון האומות המאוחדות לחינוך, מדע ותרבות, על "העיר הלבנה" - מרקם עירוני, היסטורי וייחודי של תל-אביב-יפו, כאתר מורשת תרבות עולמית. בהכרזה זו, הכיר העולם באיכויות האדריכליות המיוחדות של הבניינים, הרחובות, הכיכרות והשדרות בתל-אביב. מדיניות העירייה באזור "העיר הלבנה" היא של שימור האופי המרקמי של האזור ומניעת בנייה לגובה.

בשנת 2007, היו באזור "העיר הלבנה", 49 מבנים בני 8 קומות ומעלה, תכניות בניין עיר מאושרות שטרם מומשו כוללות 6 מבנים בני 8 קומות ומעלה ותכניות בהליכים מאפשרות בנייה של 4 בניינים נוספים בני 8 קומות ומעלה. בשנת 2009, תכנית אחת בהליכים לבנייה לגובה לא מקודמת יותר ותכנית אחרת, הונמכה לגובה שבע קומות. לעומת זאת התווספה תכנית אחת בהליכים, בנייה מעל 8 קומות.

תמונת עתיד: מרחב ציבורי מפותח

תל-אביב-יפו תפתח מרחב ציבורי מזמין, איכותי, בקנה מידה אנושי המעודד מכגשים ומקנה "תחושת מקום".

מהות התבחינים

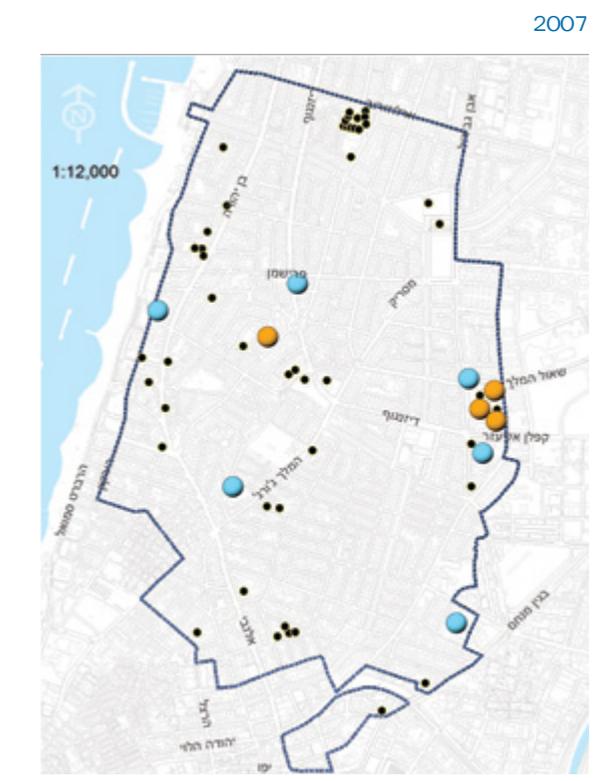
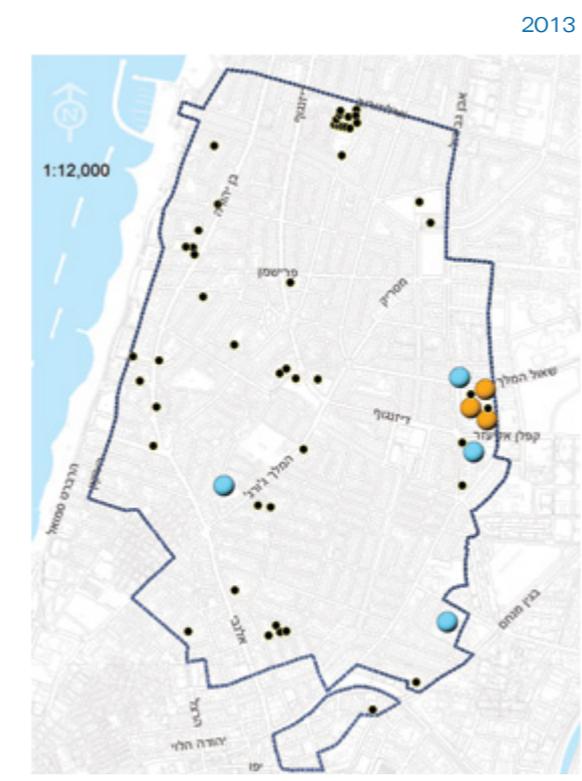
אחד מקווי המדיניות לפיתוח סביבה עירונית אטרקטיבית, הוא שדרוג וטיפוח המרחב הציבורי, הן החלל הפתוח והן המבנים העוטפים אותו, לרבות יצירת סביבה נוחה להולכי רגל, תוך שיפור הדימוי החזותי והזהות העיצובית של העיר. קו מדיניות נוסף הוא הפיכת המרחב הציבורי לנגיש לאנשים עם מוגבלות.

שיעור השינוי בשטחים פתוחים מפותחים בפועל מצביע על שידרוג וטיפוח המרחב הציבורי בהיבט של החלל הפתוח. מספר המבנים שעברו שיפוץ מצביע על שידרוג וטיפוח המעטפת הבנויה של המרחב הציבורי.

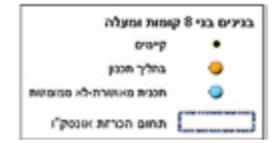
במהדורה הקודמת, כללה תמונת עתיד זו גם את תבחין מס' 35, שבחן את היקף הפרוייקטים לשדרוג רחובות בעיר. במהדורה זו הוא הוסר, מאחר שנמצא כי אינו יעיל כתבחין, כיוון שהוא מודד את עבודות העירייה, ולא את מצב העיר. הצלחתם של הרחובות העירוניים תתבטא במגוון תבחינים אחרים, וביניהם תבחין 37 - הולכי רגל ברחובות העיר.

תבחינים:

שטחים פתוחים	33
שביעות רצון מהשטחים הירוקים באזור המגורים	34
שיפוץ בניינים	36

מקור הנתונים: היחידה לתכנון אסטרטגי, עיריית תל-אביב-יפו, 2013.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את היקף השטחים הפתוחים המפותחים בפועל: פארקים (ללא גני יהושע ופארק דרום), רחובות משולבים, ככרות, טיילות ושדרות נטועות.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספרים מוחלטים, אחוז מכלל השטח, מ"ר לנפש
 תקופה: 2000, 2006, 2009, 2011
 השוואה: בין אזורים

מגמות עיקריות

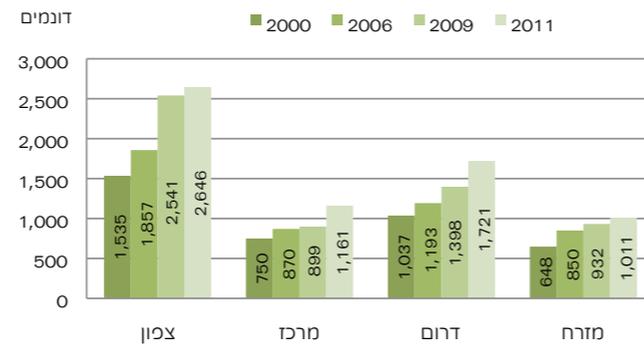
בין השנים 2000 ו-2011 גדל השטח המגונן, שבטיפול העירייה ברחבי העיר, ב-2,570 דונם (65%), מתוכם 770 דונם נוספו בין 2009 ל-2011. ב-2011 היו בסך הכל 6,540 דונם שטחים פתוחים מפותחים ברחבי העיר (ללא הפארקים הגדולים גני יהושע ופארק דרום - גרף 33.1).

השיעור הגבוה ביותר של שטחי הגינון שבטיפול העירייה מסך שטח האזור נמצא בדרום העיר, 17.5%. במזרח ובצפון שיעור דומה, 12.9% ו-12.6%, בהתאמה; ובמרכז העיר שיעור השטח המגונן הנמוך ביותר, 6.5% משטח האזור (גרף 33.2).

בחישוב מ"ר לנפש של שטחי גינון בטיפול העירייה מתקבל דרוג שונה של אזורי העיר. האזור בו היקף שטחי הגינון הגדול ביותר ביחס למספר התושבים הוא צפון העיר, 25.2 מ"ר לנפש (לעומת 18.6 בשנת 2000). האזור בו היקף שטחי הגינון הנמוך ביותר ביחס למספר תושביו הוא מרכז העיר, 7.5 מ"ר לנפש (לא חל במרכז גידול משמעותי בשטחים המגוננים לנפש מאז שנת 2000). בדרום העיר - 15.9 מ"ר גינון לנפש (בשנת 2000 היו 15 מ"ר לנפש); במזרח העיר - 13.4 מ"ר לנפש, גידול של כמעט 60% לעומת שנת 2000 אז היו 8.5 מ"ר שטחים מגוננים לנפש באזור זה (גרף 33.3).

33.1 תרשים

שטחי גינון בטיפול העירייה (דונמים) לפי אזור, 2000, 2006, 2009, 2011

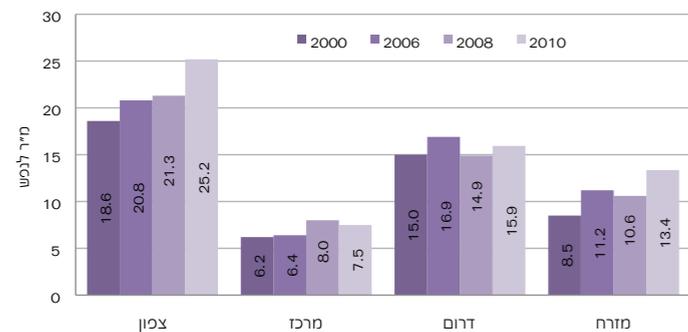
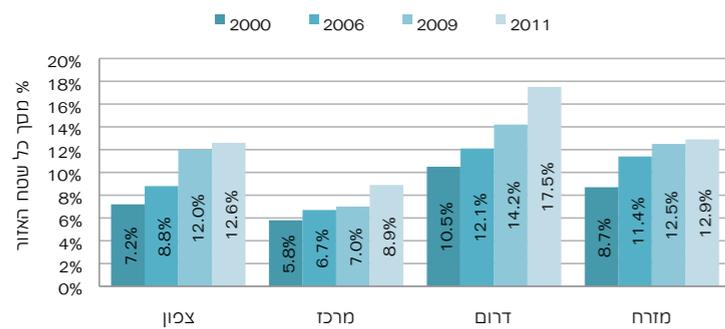
33.3 תרשים

שטחי גינון בטיפול העירייה (מ"ר לנפש), לפי אזור, 2000, 2006, 2008, 2010

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לתל-אביב-יפו לשנים הרלוונטיות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו

33.2 תרשים

שטחי גינון בטיפול העירייה, (% מסך כל שטח האזור) לפי אזור, 2000, 2006, 2009, 2011

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שביעות הרצון של התושבים מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים או הפארקים באזור המגורים.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים.

תקופה: 2011-2010, 2011-2002

השוואה: בין אזורים

הערות לסקר:

בסקר נשאלו המרואיינים על מידת שביעות הרצון שלהם, והתבקשו לבחור את האפשרות המתאימה להם ביותר מבין האפשרויות הבאות: מרוצה מאוד, מרוצה, לא כל כך מרוצה ובכלל לא מרוצה. בתבחין זה מידת שביעות הרצון מוצגת בשתי קטגוריות: מרוצה (כולל מרוצה מאוד ומרוצה) ולא מרוצה (כולל לא כל כך מרוצה ובכלל לא מרוצה).

מגמות עיקריות

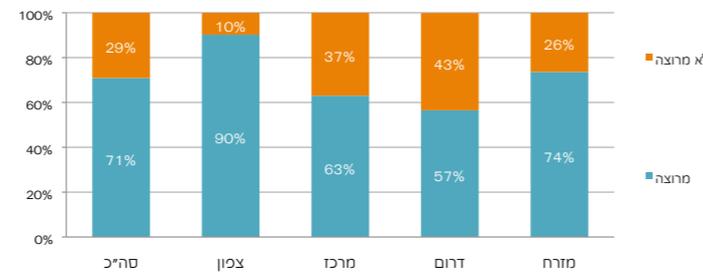
בשנת 2010-11 71% מתושבי תל-אביב-יפו (בני 20+) היו מרוצים (או מרוצים מאד) מכמות השטחים הירוקים, הגנים הציבוריים או הפארקים באזור מגוריהם, לעומת 61% בשנת 2002 (תרשים 34.2).

שביעות הרצון הרבה ביותר, 90%, נמצאה בקרב תושבי צפון העיר. מזרח העיר הוא האזור הבא בשיעור שביעות הרצון, 74% מקרב תושביו. במרכז העיר שיעור שביעות הרצון בקרב התושבים הוא 63%, ובדרום העיר, 57%. שביעות הרצון בדרום העיר נמוכה באופן יחסי למרות שהשטח הפתוח המפותח לנפש בדרום הוא מהגבוהים בעיר (תרשים 33.3 לעיל).

כמעט בכל אזורי העיר חלה עלייה בשיעור שביעות הרצון של התושבים מכמות השטחים הירוקים ביחס לסקר 2007 ובמיוחד באזור הדרום ובמרכז בהם עלה שיעור שביעות הרצון ב-15%, וב-9% בהתאמה. (תרשים 34.1)

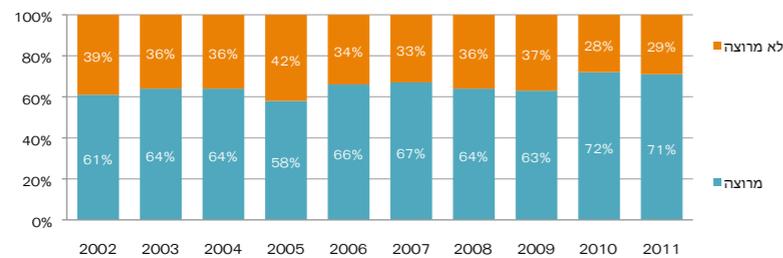
תרשים 34.1

שביעות רצון מכמות השטחים הירוקים באזור, ממוצע 2010-2011

תרשים 34.2

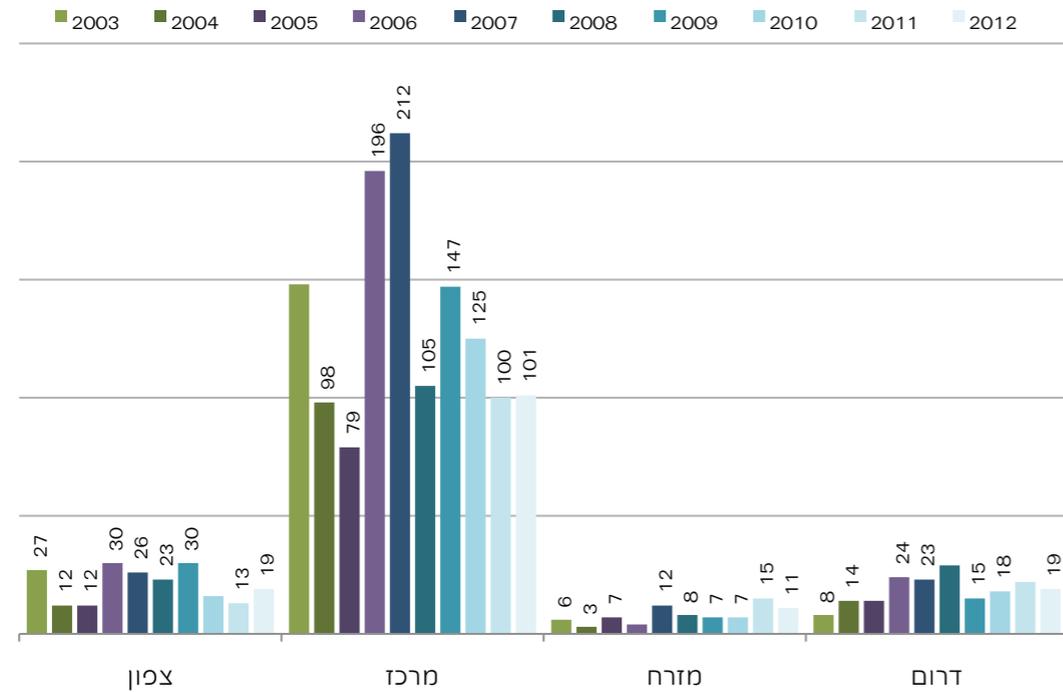
שביעות רצון מכמות השטחים הירוקים, 2011-2002

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי, 2012. עיבוד נתונים מיוחד לאוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו, בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תרשים 36.1

היתרים לשיפוץ בניינים בכל אזור בטווח השנים 2003-2012

מגמות עיקריות

מספר ההיתרים הכולל משתנה בכל שנה, ולא ניכרת מגמה מובהקת לאורך השנים. בין השנים 2003-2012 ניתן המספר הרב ביותר של היתרי שיפוץ למבנים בשנת 2007 (273 היתרים סה"כ); ובשנת 2005 ניתן המספר הנמוך ביותר של היתרי שיפוץ (112).

רובם המוחלט של היתרי השיפוץ ניתנים למבנים באזור מרכז העיר. מתוך 1785 היתרים שניתנו בין השנים 2003-2012, היו כ-70% (1311) באזור המרכז. חלקם היחסי של ההיתרים בצפון ומרכז העיר הוא כ-10% כל אחד (208 ו-186 בהתאמה), ואילו במזרח העיר הוצא המספר הנמוך ביותר של היתרים לאורך השנים, 80, המהווים כ-4% מסך ההיתרים שהוצאו בעיר בשנים אלו (תרשים 36.2).

תאור ומהות

תבחין זה מודד את השיפור החזותי של המרחב הציבורי, קרי רחובות ושטחים פתוחים אחרים בעיר, באמצעות מעקב אחר היתרי הבנייה לשיפוץ חזיתות של בניינים שלמים. ככל שמספרם רב יותר המרחב הציבורי משפר את איכותו.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: מספר המבנים שעברו שיפוץ ברובעי העיר השונים ובעיר כולה.

תקופה: 2003-2012

השוואה: בין רובעי העיר בחלוקה לארבעה אזורים: צפון, מרכז, מזרח ודרום.

37

הולכי רגל ברחובות העיר

תאור ומהות

תבחין זה מודד את מספר הולכי הרגל החולפים במהלך יום פעילות (8:00-24:00) בנקודות שונות ברחבי העיר. התבחין מאתר את הרחובות בהן תנועה אינטנסיבית של הולכי רגל, וכן את שעות פעילות הולכי הרגל בנקודות המדידה השונות.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: סקר הולכי הרגל התבצע במהלך חודש יולי 2012. הסקר כולל 53 נקודות ברחבי העיר, בעלות מאפיינים מגוונים: רחובות מסחריים, שדרות, צירים ירוקים, אזורי תעסוקה ובילוי ואזורי מגורים. כל אחת מהנקודות נסקרה בין השעות 08:00-24:00 באופן רציף. סקר ראשון זה מהווה בסיס להשוואה בשנים הבאות.

תקופה: 2012

השוואה: בין רחובות ברחבי העיר.

מגמות עיקריות

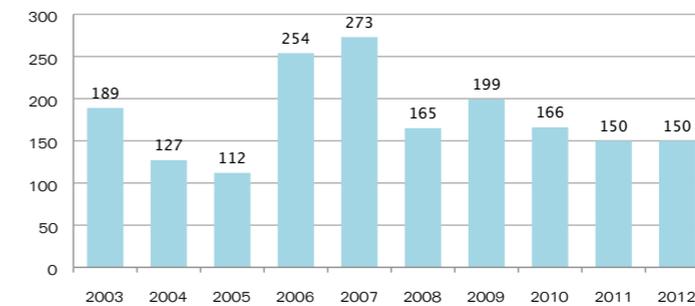
בתל-אביב-יפו מספר לא מבוטל של רחובות בעלי תנועת הולכי רגל רבה. בכמה מהנקודות שנמדדו נמצא שעברו יותר מ-10,000 הולכי רגל בין השעות 8:00-24:00. רוב הרחובות שברשימת 15 הרחובות השוקקים ביותר (ראה לוח 37.1) כוללים שימושים מעורבים - כמעט בכולם משולבים מגורים יחד עם שימושי מסחר ו/או בילוי. הרוב המוחלט של הרחובות שברשימה מתפקדים גם כעורקי תחבורה ראשיים, פרט לשיינקין, מדרחוב נחלת בנימין ושני הנמלים.

רחוב אלנבי הוא הרחוב בעל כמות הולכי הרגל היומית הגדולה ביותר, בהפרש משמעותי מרחובות הבאים אחריו. ביום הסקר נספרו באלנבי בין השעות 08:00-24:00 - 19,136 הולכי רגל. הרחובות הבאים אחריו הם דיזנגוף ובגין, בכל אחד מהם עברו מעל 15,000 הולכי רגל ביום.

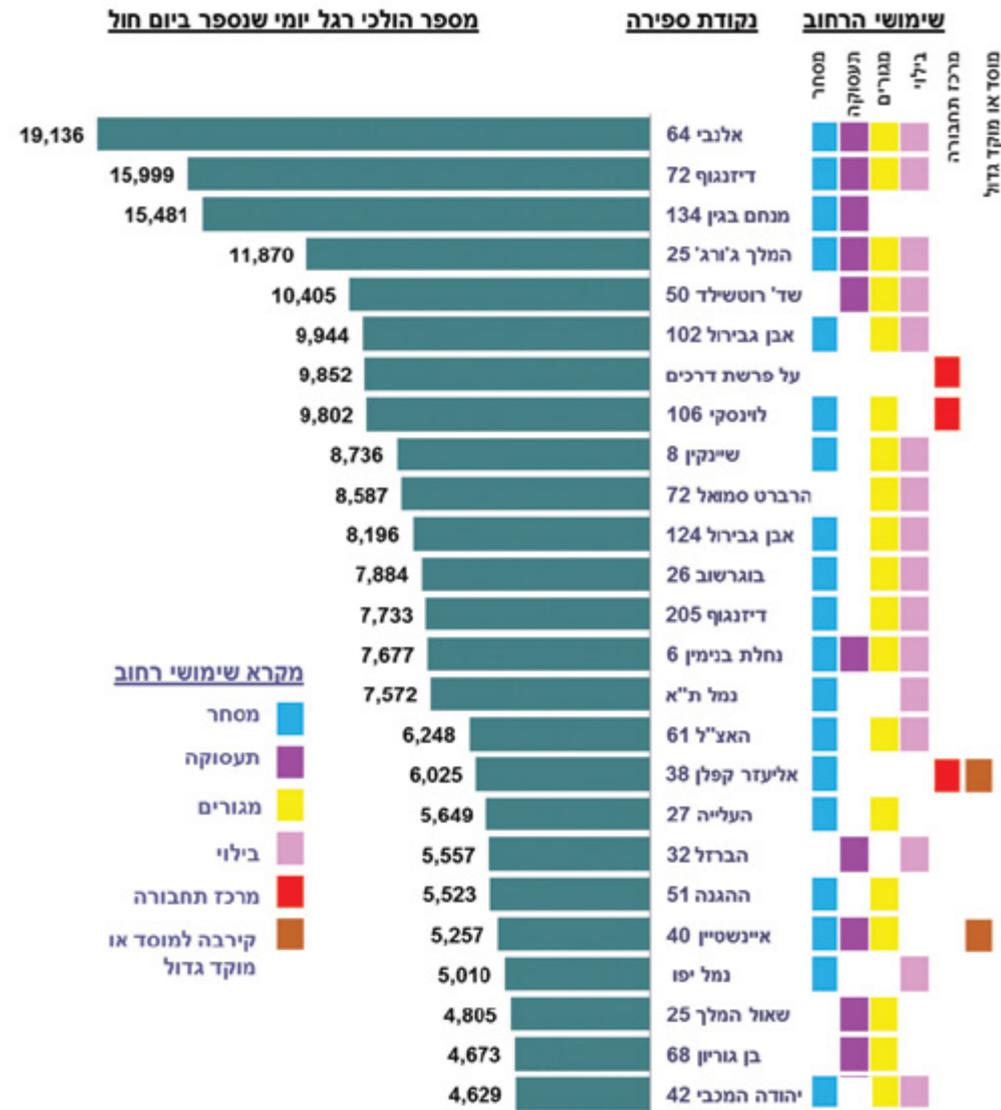
רוב הרחובות ה"הליכים" ביותר בעיר נמצאים באזור המרכז (האזור שמדרום לירקון, מערבית לאיילון, מצפון לדרך יפו), ובראשם כאמור אלנבי, דיזנגוף ומנחם בגין (ראה מפה 37.2). בדרום העיר ישנה תנועת הולכי רגל רבה ברחוב לוינסקי 106,

תרשים 36.2

מספר היתרי שיפוץ בכל בשנה

מקור הנתונים: עיבודים מיוחדים של קבצי היתרי הבנייה של עיריית תל-אביב-יפו

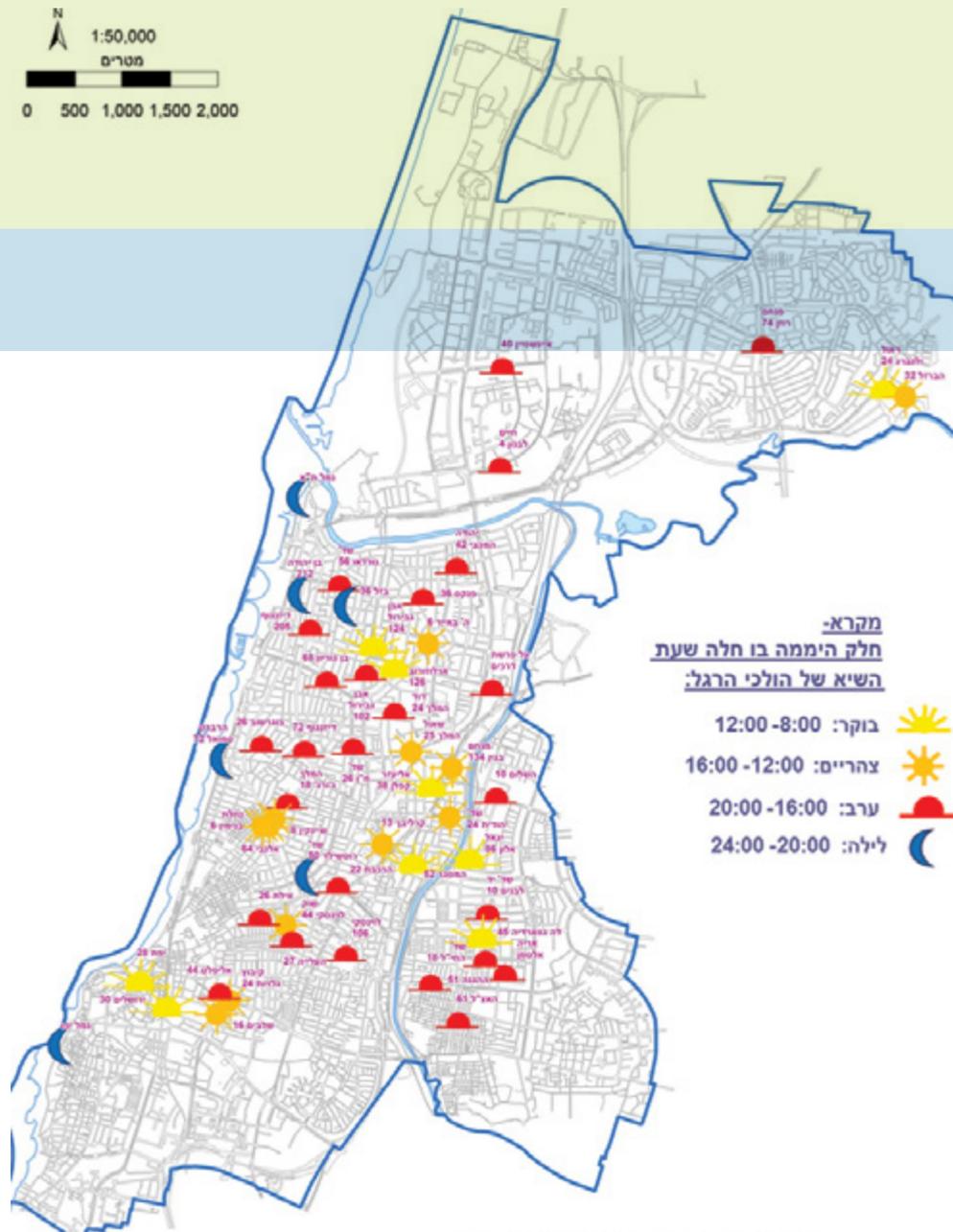
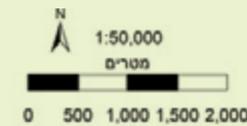
המדינה ומדרחוב נחלת בנימין. ברחובות אחרים המאופיינים בשילוב של מסחר ומגורים, כגון דיזנגוף, המלך ג'ורג', בוגרשוב ובן גוריון מגיע שיא תנועת הולכי הרגל בשעות אחר הצהריים והערב. (ראה מפה 37.3).

נחלת בנימין, והמלך ג'ורג' הם שני הרחובות בהם המספר הרב ביותר של הולכי רגל קשישים וילדים (ראה מפה 37.4). מקומות נוספים בהם נמצאת כמות רבה של קשישים וילדים הם נמל ת"א, אבן גבירול ושיינקין. בנחלת בנימין, מהווים הקשישים כמעט 55% ממספר הולכי הרגל היומי בו, כמו גם ברחוב ה' באייר הסובב את כיכר המדינה. רחובות בהם שיעור גבוה של ילדים מסך הולכי הרגל הם: דיזנגוף, האצ"ל, אלנבי ויהודה המכבי.

בסמוך לתחנה המרכזית (9,802 הולכי רגל ביממה¹), ברחוב העלייה (5,649 הולכי רגל ביממה) ובנמל יפו (5,010 הולכי רגל ביממה); בצפון העיר הרחובות ה"הליכים" ביותר הם רחוב הברזל (5,557 הולכי רגל ביממה) ורחוב איינשטיין (5,257 הולכי רגל ביממה); ובמזרח העיר הרחובות בעלי המספר הרב ביותר של הולכי רגל, הם האצ"ל (6,248 הולכי רגל ביממה) וההגנה (5,523 הולכי רגל ביממה).

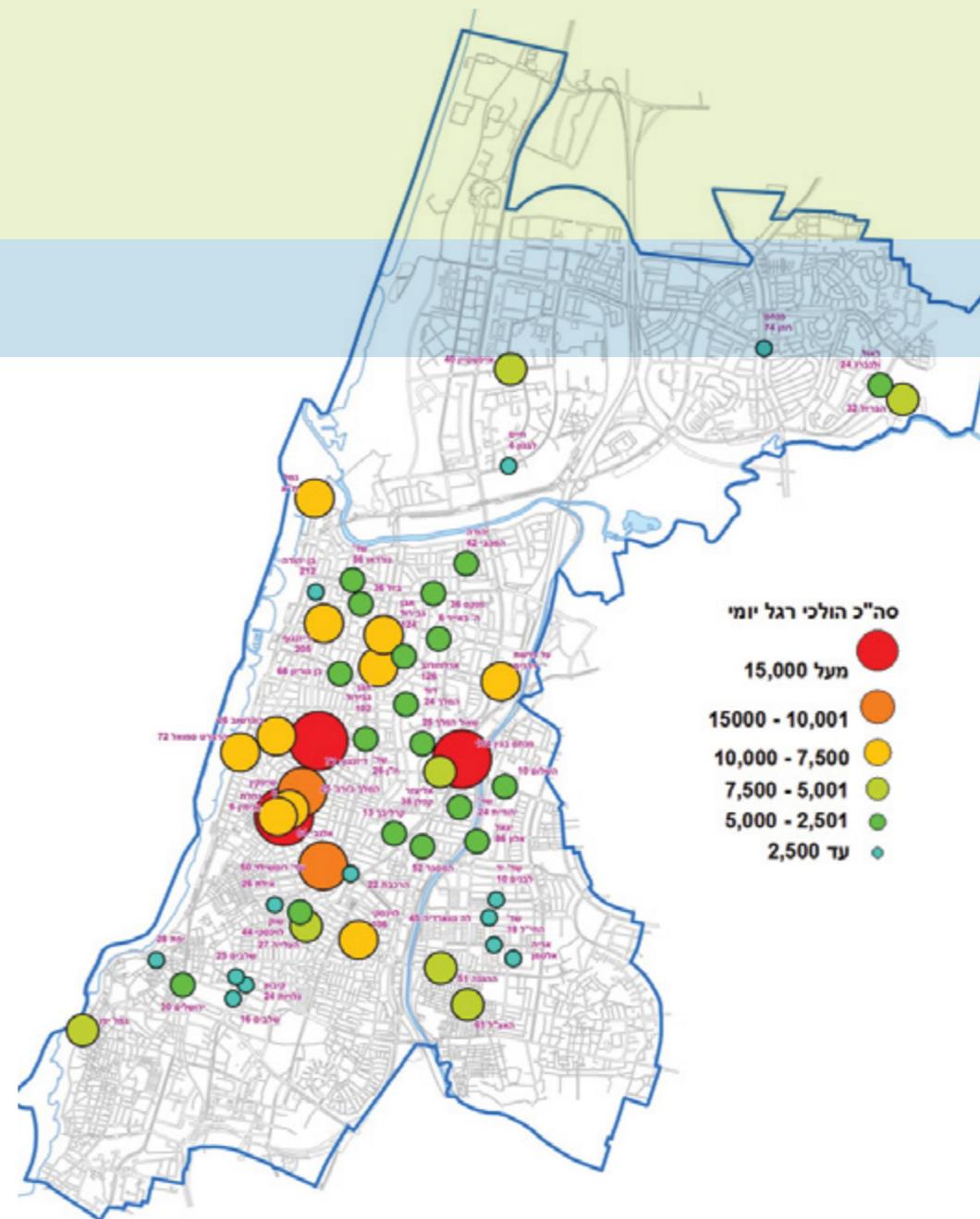
רחובות שונים פעילים בשעות שונות של היום. אזורי הבילוי המובהקים, כגון שדרות רוטשילד, נמל תל אביב ונמל יפו פעילים באופן ברור בשעות הערב המאוחרות. תנועת הולכי הרגל באזורי המע"ר (ובכלל זה נקודות הספירה ביגאל אלון, מנחם בגין, קפלן, שאול המלך, המסגר והרכבת), מגיעה לשיאה בשעות הבוקר והצהריים. כך גם ברחובות מסחריים כגון אלנבי, שיינקין, כיכר

1 המדידה נעשתה בין השעות 08:00-24:00

מפה 37.3

חלק היממה בה חלה שעת השיא בכל אחת מנקודות המדידה

מפה 37.2

סה"כ הולכי רגל (ביום המדידה, בין השעות 8:00-24:00)

תמונת עתיד: תחבורה בת-קיימא רב אמצעית ויעילה

מערכת התחבורה בתל-אביב-יפו תיצור הזדמנויות שוות לנסיעה בכל האמצעים, תספק נגישות טובה לנוסעים ולסחורות, תוך שמירה על איכות הסביבה, המערכת האקולוגית והמורשת התרבותית, לרווחת הדור הנוכחי והדורות הבאים. בכך יתאפשר קיום איכות חיים טובה, לצד מגוון רחב של תעסוקות, פעילויות ושרותים ברמה מטרופולינית וארצית.

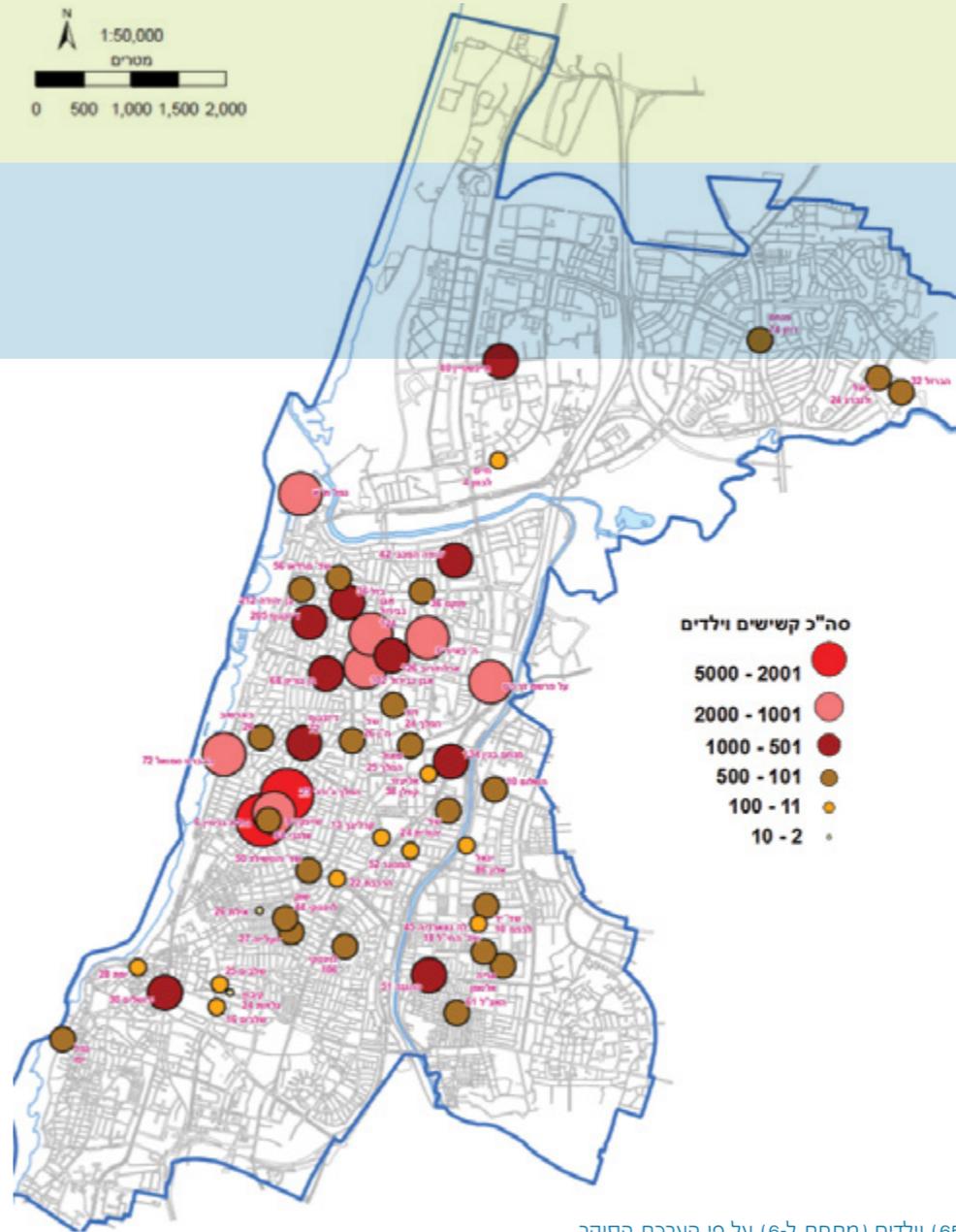
מהות התבחינים

כיום השימוש ברכב פרטי הוא השכיח ביותר. השאיפה ליצור הזדמנויות שוות לנסיעות בכל האמצעים באה לידי ביטוי בהגדלת השימוש בתחבורה ציבורית, בהליכה ברגל וברכיבה באופניים. פיצול נסיעות לעבודה הוא בחינה של אופן ההגעה ליעד (רכב פרטי, תחבורה ציבורית, אופניים וכו'). מדד זה מראה את התמונה המלאה לגבי השימוש באמצעי התחבורה לנסיעות לעבודה. חזון התחבורה בת-הקיימא, שואף למעבר משימוש ברכב הפרטי לאמצעי תחבורה אחר, כגון תחבורה ציבורית, הליכה רגלית, אופניים או אף שימוש במוניות.

תבחין התחבורה הציבורית: נסיעות נוסע ביחס לתושבי העיר וכיסוי שטח העיר על ידי קווים תדירים, מציג שתי דרכים להעריך את השרות של התחבורה הציבורית המשפיעים על השימוש בה. החניונים הציבוריים הם אמצעי להתמודדות עם בעיות החנייה, שלא על חשבון המרחב הציבורי, לרוב בתת-הקרקע. בחלק מהמקרים הוא גם כלי לניהול מדיניות החנייה באמצעות מחיר החנייה. גידול במספר מקומות החנייה הציבוריים מצביע על פתרון מתקדם לנושא החנייה בעיר.

תבחינים:

פיצול נסיעות	40
נסיעות בתחבורה ציבורית	41
שביעות רצון מהתחבורה הציבורית באזור המגורים	42
חניונים	43

מפה 37.4

הולכי רגל קשישים (מעל 65+) וילדים (מתחת ל-6) על פי הערכת הסוקר. סך יומי ביום המדידה, בין השעות 08:00-24:00.

תאור ומהות

התבחין מודד את צורת ההגעה לעבודה או ללימודים של תושבי תל-אביב-יפו (modal split).

מדידה והשוואה

צורת המדידה: אחוזים

תקופה: 2007, 2010 ו-2012.

הערה למהדורה זו: במהדורת 2011 הוצגו נתוני 1995, 2004, ו-2007 שמקורם היה הסקר החברתי של הלמ"ס. החל בשנת 2009 הוסרו מהסקר חברתי של הלמ"ס שאלות הנוגעות לתחבורה ציבורית, ולכן המקור לתבחין זה יהיה החל במהדורה זו סקר העיר שעורכת עיריית תל-אביב-יפו. בסקר העיר לא נכללה שאלה בדבר שביעות הרצון מזמן ההגעה וכן השתנה סולם ההערכה וטווח גילאי האוכלוסייה הנסקרת. עקב השינויים שחלו במקורות התבחין, לא ניתן להשוות לנתוני השנים הקודמות.

בנוסף, נתוני 2007 שהופיעו במהדורת 2011 תוקננו כדי להתאים למתודולוגיות הסקירה בסקרי 1995 ו-2004, אז היה ניתן לבחור רק אמצעי תחבורה אחד מבין האפשרויות. החל משנת 2007 ניתן היה לבחור יותר מאמצעי אחד (לכן מסתכמים נתוני כל שנה ליותר מ-100%), ומכאן השוני בנתוני 2007 בין המהדורות.

מגמות עיקריות

בתל-אביב-יפו מתגוררים כ-200,000 מועסקים, כשני שלישים מהם עובדים בעיר¹. בשנים האחרונות אמצעי התחבורה העיקרי של תושבי תל-אביב-יפו (שגילם מעל 20) אל מקום עבודתם הוא הרכב הפרטי, המשמש כאמצעי הגעה למקום העבודה של בין 52%-58% מהם. האמצעי השני בשכיחותו הוא האוטובוס (-22% 27%), והבאים אחריו הם: הליכה ברגל (11%-16%), רכיבה על אופניים (7%-11%), רכב דו גלגלי ממונע (7%-8%), מונית (3%-5%), ורק כ-2%-1% משתמשים ברכבת. עם זאת, שיעור השימוש ברכב פרטי ירד בשנת 2012 ב-6% ביחס לשנת 2010, מ-58% ל-52%, לאחר שבשנת 2010 עלה ב-4% ביחס ל-2007. במקביל, חלה ב-2012 עליה בשיעור השימוש באוטובוס, שעלה ב-5%, וביעור הרכבים באופניים למקום עבודתם, שעלה ב-4%.

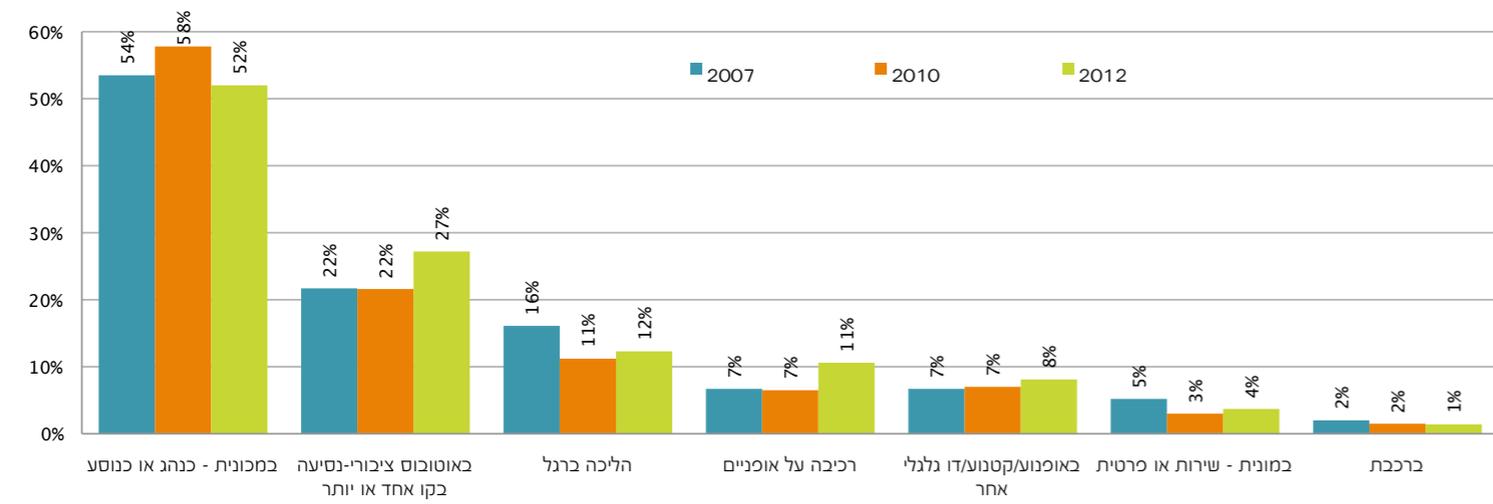
העליה בשיעור הנוסעים באוטובוס באה על רקע הרפורמה בתחבורה הציבורית שהפעימה הראשונה שלה התרחשה ביולי 2011, והעליה בשיעור רוכבי האופניים באה על רקע פיתוח שבילי אופניים (בהדרגה החל משנת 2000) ופרויקט השכרת אופניים עירונית (הושק במאי 2011).

שיעור ההולכים ברגל למקום העבודה היה הגבוה ביותר בשנת 2007 - 16% מהתושבים. בשנת 2010 ירד ב-5% והגיע ל-11%, ובשנת 2012 עמד על 12%.

1 עיריית תל-אביב-יפו, שנתון הסטטיסטי 2012

תרשים 40.1

פיצול נסיעות למקום העיסוק העיקרי של תושבי תל-אביב - יפו

מקור הנתונים: סקר העיר לשנים הרלוונטיות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את כיסוי התחבורה הציבורית בתל-אביב-יפו, ואת השימוש בה. יחידת המדידה לשימוש בתחבורה הציבורית היא נסיעות נוסע, ונסיעות נוסע לנפש. יחידת המדידה לכיסוי העירוני היא קמ"ר משורתיים על-ידי אוטובוסים בתדירות גבוהה.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: נסיעות-נוסע

שטח כיסוי מתוך שטח העיר

תקופה: 2008, 2002/3 - סקר נוסעים בתחבורה ציבורית,

2005/6, 2007, 2009, 2012 - נתוני רישוי הקווים

השוואה: בין שעות היום, שיעור מהאוכלוסייה.

סה"כ אוכלוסייה בשטח השירות: אומדן אוכלוסייה בישובים, למ"ס 2010 (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה)

החשוב התבסס על הגדרות הבאות:

- שטח שירות של אוטובוס - מניח רצועה במרחק של 300 מטר משני צידי מסלול הקו.
- קווים בעלי תדירות גבוהה - קווים בתדירות מעל 6 יציאות לשעה לאורך כל שעות היום (07:00-19:00).

מגמות עיקריות:

השינויים בשטח השירות במהלך השנים נבעו משינוי לוח זמנים של הקווים. במידה והוספו יציאות לקו, הוא נוסף לקבוצת הקווים התדירים. בהתאמה, אם נגרעו יציאות מהקו, הוא הוצא מהקבוצה ולא נכלל בחישוב.

הטבלה שלהלן מציגה את שטח שירות האוטובוסים העונים על קריטריונים "קווים בעלי תדירות גבוהה" לפי שנים.

בשנת 2012 שטח שירות האוטובוסים הגיע לשיא של 24.9 קמ"ר, שהם כ-50% שטח העיר, לעומת שטח שירות של 16.3 בשנת 2009, שהם כ-30% משטח העיר. השינוי נובע מהרפורמה בתחבורה הציבורית שנערכה בשנת 2011, שכללה שינויים רבים בקווי התחבורה הציבורית בתל אביב והערים סביבה. עיקר השינויים היו במסלולי הקווים ובתדירותם.

סה"כ האוכלוסייה המתגוררת בשטח השירות של האוטובוסים, כ-300 מ' מציר הרחוב, הוא כ-236,700 תושבים, המהווים כ-59% מכלל אוכלוסיית העיר תל-אביב-יפו.

השינויים בפריסת שטח השירות של האוטובוסים במהלך העשור האחרון (ראו תרשימים להלן):

טבלה 41.1

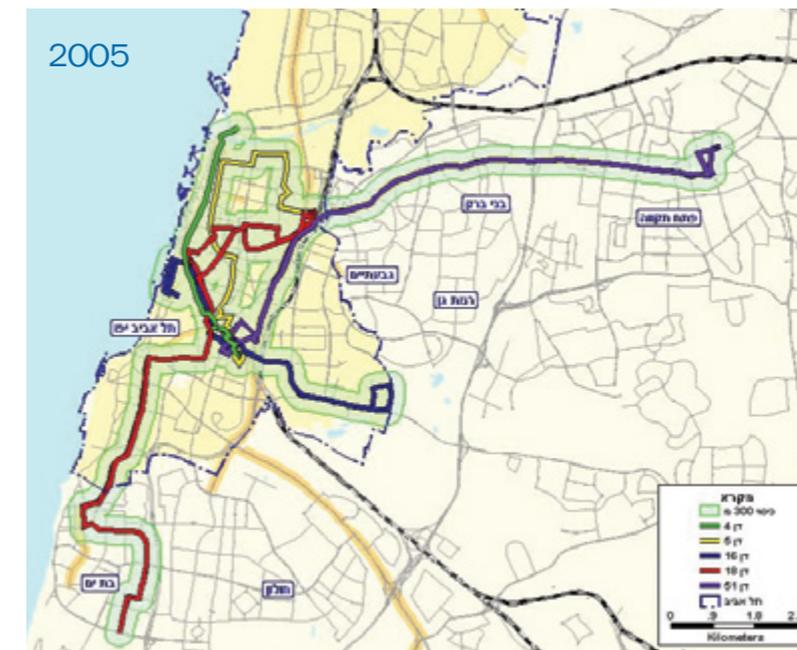
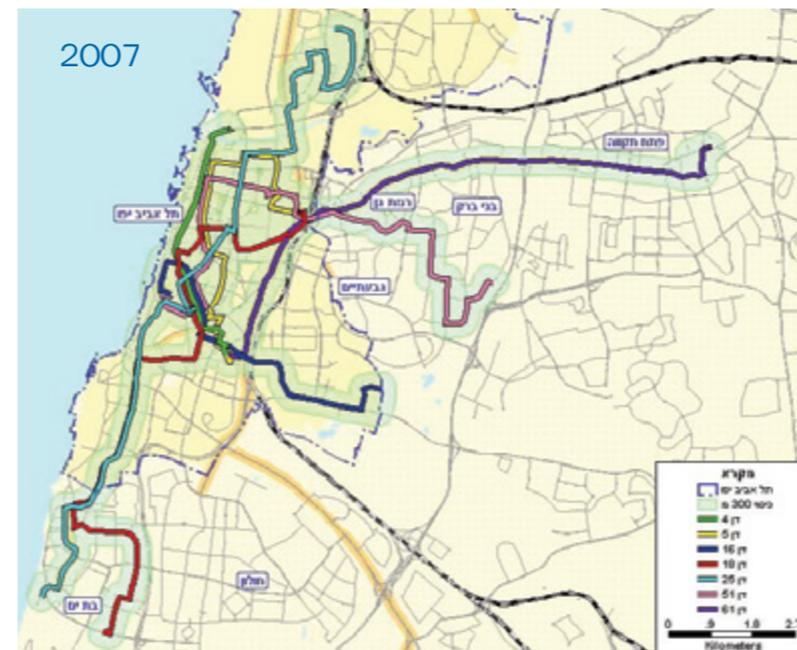
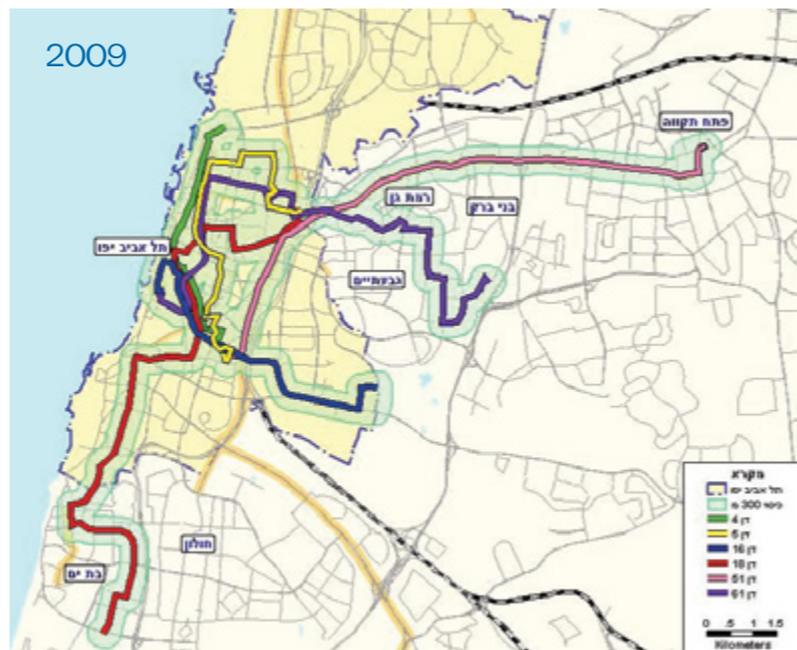
שנה	שטח שירות אוטובוסים (קמ"ר)	% כיסוי משטח תל אביב
2005	15.6	30%
2007	20.2	40%
2009	16.3	32%
2012	24.9	49%

שנת 2005 - אזורי הדרום, המזרח ובמיוחד המרכז, שורתו בצורה טובה יותר על ידי קווי אוטובוס מאשר אזור צפון העיר.

שנת 2007 - עיקר תוספת השירות בתדירות גבוהה היה בשכונת רמת אביב ואיזור אוניברסיטת תל אביב והשלמת כיסוי במרכז העיר לאורך רח' ארלוזורוב ורח' אבן גבירול.

שנת 2009 - אזור שכונת רמת אביב ואוניברסיטת תל-אביב וגם אזור רח' ארלוזורוב ואבן גבירול לא נהנים משירותי קווים העונים להגדרה "קווים בעלי תדירות גבוהה".

בשנת 2012 נוספו קווים בצפון העיר המשרתים את נווה אביבים ורמת אביב ג', ואת צפון-מזרח העיר- שולי שכונת הדר יוסף; בדרום העיר, נוסף קו הנוסע בחלקו הדרומי של רחוב הרצל, עד לשכונת נווה עופר, ומרכז העיר משורת על ידי מגוון רב יותר של קווים.

מקור הנתונים: מערכת מידע של התחבורה ציבורית-נתיבי איילון

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שביעות הרצון של התושבים מהתחבורה הציבורית באזור המגורים שלהם.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 2011-2012

השוואה: בין אזורים

הערה למהדורה זו: עד שנת 2009 נכללו בסקר החברתי של הלמ"ס שאלות לגבי מידת שביעות הרצון של התושבים לגבי התחבורה הציבורית, והוא שימש את מהדורת התבחינים הקודמת. החל בשנת 2009 הוסרו מהסקר החברתי של הלמ"ס שאלות הנוגעות לתחבורה ציבורית, ולכן המקור לתבחין זה יהיה החל במהדורה זו סקר העיר שעורכת עיריית תל-אביב-יפו. בסקר העיר לא נכללה שאלה בדבר שביעות הרצון מזמן ההגעה וכן השתנה סולם ההערכה. עקב השינויים שחלו במקורות התבחין, לא ניתן להשוות לנתוני השנים הקודמות.

מגמות עיקריות

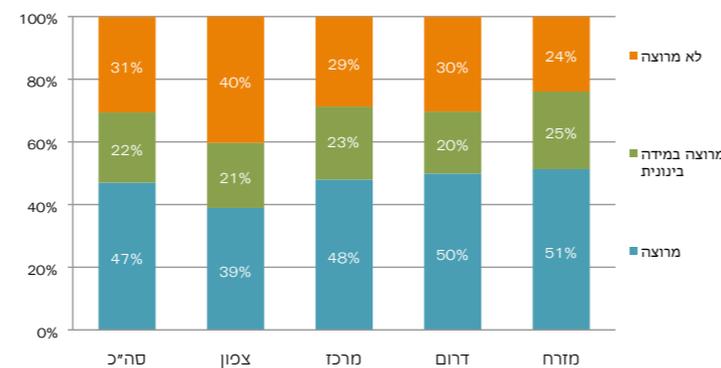
בשנת 2012 69% מתושבי תל-אביב-יפו (בני 20+) שהשתמשו בתחבורה ציבורית היו מרוצים מהתחבורה הציבורית באזור המגורים, מתוכם 22% היו מרוצים במידה בינונית בלבד.

שיעור שבעי הרצון בקרב תושבי מזרח, דרום ומרכז העיר גבוה יותר באופן משמעותי משיעורם בצפון העיר - כ-75%-70% מתושבי אזורים אלה מרוצים (או מרוצים במידה בינונית) מהתחבורה הציבורית באזורם לעומת 60% בלבד באזור צפון העיר.

באופן כללי ישנה התאמה בין רמת שביעות הרצון של התושבים ובין רמת השירות לפי הפריסה המרחבית של הקווים באותה עת (ראה תבחין 41 לעיל). יוצאת דופן היא רמת שביעות הרצון בצפון, אשר נותרה נמוכה למרות שבין שנת 2011 לבין שנת 2012 הורחב באופן משמעותי כיסוי התחבורה הציבורית באזור זה. יש לציין שהסקר נערך זמן קצר לאחר ביצוע הרפורמה בקווי האוטובוס, וייתכן שתוצאותיו משקפות גם את קשיי ההסתגלות לשינוי.

תרשים 42.1

שביעות רצון מהתחבורה הציבורית באזור המגורים, לפי אזור, 2012

מקור הנתונים: סקר העיר לשנים הרלוונטיות, המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תרשים 42.2

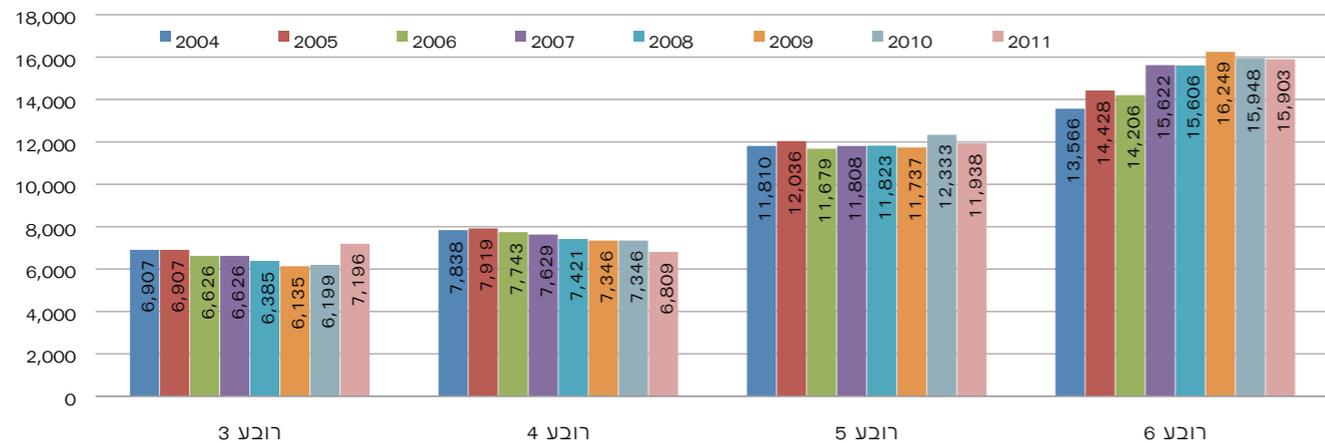
שביעות רצון מהתחבורה הציבורית, 2011

תרשים 43.1

מקומות חניה בחניונים ציבוריים במרכז העיר, לפי שנה ורובע

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לעיריית תל-אביב-יפו, לשנים המתאימות. המרכז למחקר כלכלי-חברתי, עיריית תל-אביב-יפו.

מגמות עיקריות

במרכז העיר, רובעים 3, 4, 5, 6, מצאי מקומות החניה בחניונים ציבוריים עלה לכ-42,000 מקומות חניה. ברובעים 5 ו-6 הכוללים חלקים ניכרים של מרכז העסקים הראשי, מצאי גבוה יותר של מקומות חניה מאשר רובעים 3 ו-4. ברובע 5 בלבד כמעט 12,000 מקומות חניה, ומצאי החניה בו נותר קבוע למדי לאורך השנים; ברובע 6 מספר החניות גדל מאז 2004, והגיע בשנת 2011 לכמעט 16,000 מקומות; ואילו בכל אחד מהרובעים 3 ו-4 יש כ-7000 מקומות חניה. ברובע 3 גדל בשנת 2011 מצאי מקומות החניה בחניונים ציבוריים ב-997 מקומות ביחס לשנה שקדמה לה בעקבות פתיחת חניון התרבות;

תאור ומהות

התבחין מודד את מספר מקומות החנייה לכלי-רכב בחניונים ציבוריים במרכז תל-אביב-יפו. גידול במספר מקומות החנייה הציבוריים מאפשר ניהול יעיל יותר של מדיניות התחבורה, ומגדיל את הנגישות לאזורים בעיר ברכב פרטי. הנגישות ברכב פרטי בנוסף לתחבורה הציבורית חיונית בחלק מהאזורים. בנוסף, נבדק מספר מקומות החנייה בהסדר חניית לילה "קרוב לבית".

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספרים מוחלטים
 תקופה: 2011 - 2004
 השוואה: בין רובעי מרכז העיר

הערה למהדורה זו:

במהדורת 2010 החלוקה לאזורי חניה היתה שונה ולכן ההשוואה אינה אפשרית. אזור מרכז העיר יוצג במהדורה הקודמת על-ידי אזורי חניה 1,2,4 החופפים לרובעים 6-3 למעט דרום רובע 6. באזורים אלה היו בשנת 2009 כ-31,000 מקומות חניה.

תמונת עתיד: שיפור איכות הסביבה

תל-אביב-יפו תהיה עיר בת-קיימא - נקיה, אסתטית, ירוקה ונטולת מפגעים סביבתיים.

44

כלי רכב של העירייה המונעים בדלקים חלופיים

תכנינים:

44

כלי רכב של העירייה המונעים בדלקים חלופיים

45

זיהום אוויר

46

מידת ההפרעה שגורם זיהום האוויר

47

שביעות רצון מהניקיון באזור המגורים

48

מחזור פסולת

מהות התבחינים

כל אחד מהתבחינים מודד את התקדמות מצבה של העיר בנושא איכות הסביבה.

עיריית תל-אביב-יפו מחזיקה צי רכב גדול. צי זה משמש כמדגם לבחינת מגמות המעבר לתחבורה שמזהמת את האוויר בשיעור נמוך יותר. המעבר של הרשות המקומית לשימוש בדלק ידידותי לסביבה, במנועים חלופיים או בהתקנים אחרים להקטנת זיהום האוויר מכלי הרכב שלה ישפיע על איכות האוויר בעיר, אך גם יחזק את סמכותה לתבוע מגופים אחרים לבצע את המעבר – אוטובוסים, מוניות, אמבולנסים, רכב של חברות גדולות וכדומה.

צמצום במספר החריגות בזיהום האוויר יראה שהעיר מתקדמת להשגת תמונת העתיד הרצויה. וזאת למרות שלעיריית תל-אביב-יפו יש יכולת מוגבלת בלבד להפעיל אמצעי מדיניות לשיפור איכות האוויר בתחומה (מכיוון שחלק מגורמי הזיהום כגון השימוש בסוגי דלק שונים אינם בתחום אחריותה).

כמרכז מטרופוליני וארצי, תל-אביב-יפו משתמשת במשאבים רבים. העיר צורכת אנרגיה רבה, משתמשת בחומרי גלם ובמוצרים רבים, ומייצרת כמות רבה של פסולת. התקדמות בתהליכי מיחזור וצמצום הפסולת משמעותה היא מימוש החזון.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שיעור כלי הרכב ה"ידידותיים לסביבה" מכלל כלי הרכב של העירייה. כלי רכב אלו הם כלי רכב המונעים בדלק חלופי או בגז, או שהותקן בהם ממיר מחמצן.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: שיעורים
התקופה: 2007, 2009, 2013

מגמות עיקריות

בשנת 2013 עומדים לרשות עיריית תל-אביב-יפו 780 כלי רכב. בין כלי הרכב שברשות העירייה: אופנועים (294 פרטים), רכבים פרטיים (205 פרטים), משאיות מעל 12 טון (112 פרטים), ורכבים מסחריים (109 פרטים). סך הרכבים השונים המונעים על ידי מערכות הפעלה ידידותיות לסביבה על סוגיהן הוא 51, שהם 6.5% מכלל צי הרכב של העירייה. רוב הרכבים במניין זה הם משאיות הפועלות על ממיר מחמצן ומייצב מגנטי.

בשנת 2009 היו 51 מתוך 796 כלי הרכב של העירייה בעלי מערכות הפעלה ידידותיות לסביבה (6.4%), ובשנת 2007 היו 46 מתוך 773 כלי הרכב שברשות העירייה בעלי מערכות הפעלה ידידותיות לסביבה (5.9%).

כלי רכב פרטיים מהווים כ-26% מכלי הרכב שבשירות העירייה; חמישה מהרכבים הפרטיים הם רכבים היברידיים. מדובר בתוספת של ארבע מכוניות היברידיות מאז 2009.

משאיות כבדות (מעל 12 טון) מהוות 14% מצי הרכב העירוני. מתוך 112 משאיות, פועלות 20 מהן עם ממיר מחמצן, ו-23 משאיות נוספות פועלות עם מייצב מגנטי, כך ש-39% מצי המשאיות בעלי הנעה ידידותית לסביבה.

כלי רכב מסחריים עד 3.5 טון, מהווים 14% מכלי הרכב העירוניים, ואין ביניהם כלי רכב בעלי מערכות הנעה ידידותיות לסביבה.

תיאור ומהות

התבחין מודד את איכות האוויר בתל-אביב-יפו באמצעות בחינת מספר החריגות מהתקן של מספר מזהמים. המזהמים הם: תחמוצות חנקן (NOx, פחמן חד חמצני (CO) ומזהמים נוספים כמו תחמוצות גופרית, עופרת, חלקיקים נשימים, תרכובות אורגניות נדיפות ועוד.

רמת זיהום האוויר מנוטרת על ידי 3 תחנות ניטור קבועות בתל-אביב, בארבעה אופנים: חריגות מתקן חצי שעותי, רמת הזיהום בממוצע שנתי, ערך מירבי וערך חצי שעותי מירבי.

מדידה והשוואה

צורת המדידה: מספר מוחלט של חריגות מהתקן

התקופה: 2000, 2009, 2010, 2011

השוואה: ללא

מגמות עיקריות

כלל תחמוצות חנקן NOx - בשנת 2011 נמשכה המגמה הרב-שנתית של ירידה בהיקף החריגות החצי שעתיות של תחמוצות החנקן בתחנות הניטור התחבורתיות והכלליות (הגבוהות). כמו כן, בשנת 2011 חלה ירידה של 13% בממוצע הריכוזים השנתי בהשוואה לשנת 2010. גם במרכיב ה-NO2 נרשמה ירידה בשיעור של כ-6% בהשוואה לשנת 2010 ולא נמדדו בו חריגות מהתקן השעתי.

אוזון O3 - בשנים 2005-2011 רמות ריכוזי האוזון בממוצע שנתי נמצאות במגמת עלייה מתונה. עם זאת, לא נמדדו חריגות מהתקן החצי שעותי בשנת 2011. רמות ריכוזי האוזון - מקסימום שנתי, נמוכות מרמת התקן.

פחמן חד חמצני CO - פחמן חד חמצני הינו מזהם אינדיקטיבי לפליטות מתחבורה. ב-12 השנים האחרונות נמדדו רמות מינוריות, יחסית לתקן, של פחמן חד חמצני (CO) (כעשירית מהתקן).

חלקיקי אבק מרחף SPM - בשנת 2011 נמדדו 10 ימי חריגות מהתקן היממתי לעומת 16 ימי חריגות שנמדדו ב-2010. רמות זיהום האוויר (חלקיקים נשימתיים) מוטות תנאים של היווצרות סופות אבק ממקורות טבעיים ומקורות אנטרופוגניים (מעשה ידי אדם), ומספר ימי החריגות מיוחס לימי סופות אבק באזורנו. ב-2011, גם רמות הריכוזים הממוצעים השנתיים היו נמוכים מאלו שבשנת 2010.

תחמוצות גופרית SO2 - ברמות ריכוזי תחמוצות גופרית חלה תפנית חיובית משמעותית. בעוד שבשנות ה-80 נמדדו בתל-אביב-יפו מדי שנה עשרות חריגות מהתקן הסטטיסטי המחמיר, הרי שב-12 השנים האחרונות לא נמדדו חריגות וריכוז תחמוצות הגופרית קטן בשיעור ניכר מהתקן השעתי והשנתי. הגורם לירידה המשמעותית ברמות ריכוזי תחמוצת הגופרית בתל-אביב-יפו, הוא השימוש בגז בתחנת הכוח רדינג (החל מ-2006), מעבר לשימוש בסולר ובגז בעסקים/בתעשייה במקום במזוט וחיוב תחנות דלק לשוק סולר דל גופרית. יש לציין כי בחלק מתחנות הניטור הגבוהות זמינות הנתונים של תחמוצות הגופרית הייתה נמוכה ב-2011.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שביעות הרצון של התושבים מהניקיון באזור המגורים שלהם.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 2010-11, 2011-2012

השוואה: בין אזורים

הערות לסקר: בסקר נשאלו המרואיינים על מידת שביעות הרצון שלהם, והתבקשו לבחור את האפשרות המתאימה להם ביותר מבין האפשרויות הבאות: מרוצה מאוד, מרוצה, לא כל כך מרוצה ובכלל לא מרוצה. בתבחין זה מידת שביעות הרצון מוצגת בשתי קטגוריות: מרוצה (כולל מרוצה מאוד ומרוצה) ולא מרוצה (כולל לא כל כך מרוצה ובכלל לא מרוצה).

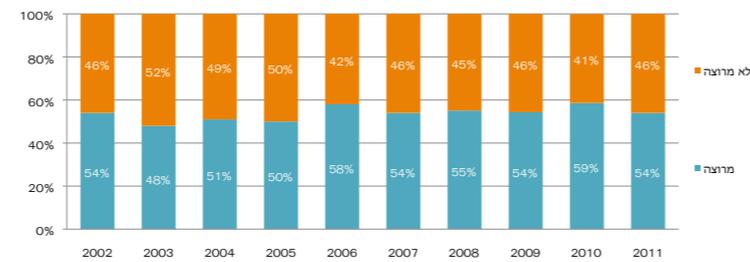
מגמות עיקריות

מאז 2002 שיעור התושבים שבעי הרצון מניקיון אזור מגוריהם נע בין 50%-60% (גרף 47.2). בתחילת העשור (2002-5) היו כ-50% מהתושבים שבעי רצון, ובמחצית השנייה של העשור (2006-11) כ-60%-55% הביעו שביעות רצון (תרשים 47.1).

מידת שביעות הרצון שונה באזורים שונים של העיר. נכון לשנים 2010-11, 70% מתושבי צפון העיר מרוצים או מרוצים מאד מהניקיון. במרכז העיר - 57% מהתושבים שבעי רצון, ובמזרח העיר 51% מהתושבים. בדרום העיר המידה הפחותה ביותר של שביעות רצון מניקיון אזור המגורים, 38% מהתושבים מרוצים, או מרוצים מאד. ברוב האזורים שיעור התושבים שבעי הרצון ב-2010-11 דומה לשיעורם ב-2007, פרט לאזור המרכז בו עלתה שביעות הרצון ב-7% בטווח שנים זה.

תרשים 47.1

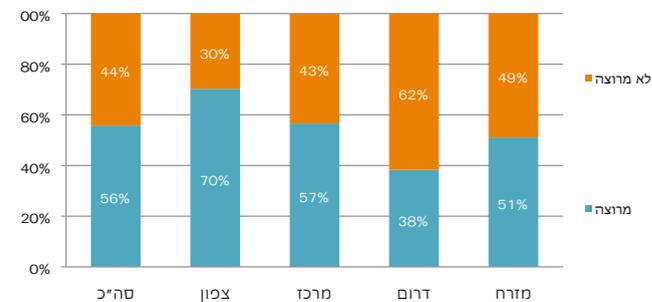
שביעות רצון מהניקיון, 2002-2011

מקור הנתונים: הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי 2011, עיבודים של המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תרשים 47.2

שביעות רצון מהניקיון, ממוצע 2010-2011

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסקר החברתי, 2007. עיבוד מיוחד לאוכלוסיית העיר, בהזמנת המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו. עיבודים של המרכז למחקר כלכלי וחברתי של עיריית תל-אביב-יפו.

תאור ומהות

תבחין זה מודד את שיעור הפסולת הממוחזרת בתל-אביב-יפו מכלל הפסולת.

מדידה והשוואה

צורת מדידה: שיעורים

תקופה: 2012-2007

השוואה: לאורך שנים

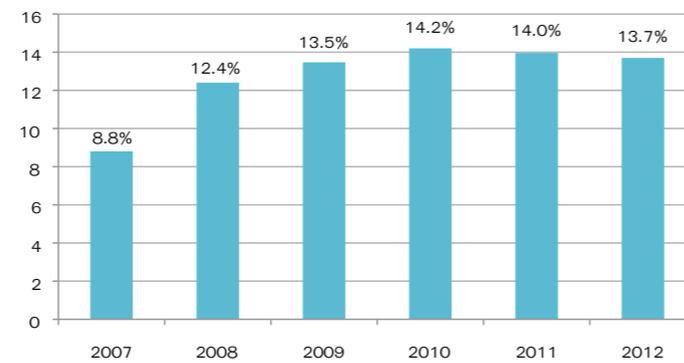
מגמות עיקריות

לאורך השנים ישנה מגמה כללית של עליה בשיעור הפסולת הממוחזרת בתל-אביב-יפו. משנת 2007 ועד שנת 2010 עלה שיעור הפסולת הממוחזרת ב-5.4% (מ-8.8% ל-14.2%). בשנים 2011 ו-2012 חלה ירידה בשיעור הפסולת הממוחזרת.

בשנת 2012 שיעור המחזור הגיע לכ-56% מהיעד שנקבע בחזון העיר- מחזור בשיעור של 25% מהפסולת.

תרשים 48.1

שיעור הפסולת הממוחזרת בתל-אביב-יפו, 2007-2012

מקור הנתונים: הרשות לאיכות הסביבה, עיריית תל-אביב-יפו.

תכנית אסטרטגית לתל-אביב-יפו

עיריית תל-אביב-יפו
מינהל ההנדסה
היחידה לתכנון אסטרטגי

